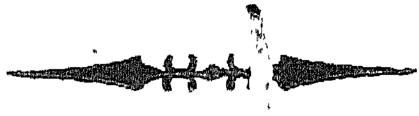
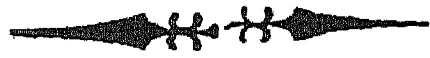
శ్రీరస్తు

కామినేని వంశోద్భవుండైన

రాజా మల్లారెడ్డి

గారిచే రచింపఁబడిన

శివధర్మోత్తరము

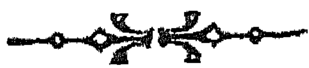
అను మహాపురాణము

మల్లారెడ్డి వంశశేఖరుండగు

రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరు (వర్మ)

సంస్థానము దోమకొండగారి యాజ్ఞానుసారము

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపఁబడియె.

హైదరాబాద్ (దక్కన్)

పీఠిక

శ్లో॥ సర్గశ్చ ప్రతిసర్గశ్చ వంశో మన్వంతరాణిచ।
వంశానుచరితం యస్మిన్ పురాణం తత్ప్రకీర్తితం।

శుక్రనీతి ౪—౩—౯-౨

సర్గము=ప్రపంచోత్పత్తి, ప్రతిసర్గము=బ్రహ్మాదు లోనగ్బాడి యుత్పత్తి, వంశము=దేవాసురాది విభేదోత్పత్తి, మన్వంతరము= వేరువేరు మనువుల కాలము, వంశానుచరితము=సూర్యచంద్రాదుల వంశక్రమము, అను నీయైదు లక్షణము లెందు వర్ణింపఁబడునో దానినిఁ బురాణమందురు. ఇట్టి పురాణములు సంస్కృతవాఙ్మయమునఁ బదునెనమిది గలవనుమాట యందఱెఱింగినదె యందుఁ బదమూఁడవ యగు స్కాందపురాణమందు గల దాయ శివధర్మోత్తరము నాంధ్రమునఁ గద్యపద్యాత్మకముగ రచించిన మహాకవి రాజా మల్లారెడ్డి. ఇతఁడు కామినేని వంశసంభూతుఁడగు కాచభూపతికిఁ దిప్పాంబయందుఁ గలిగిన పుత్రులలోఁ గనిష్ఠుఁడు. కనాటి రెడ్డికులాభరణుఁడు, రాచుల్లగోత్రుఁడు, మల్లికార్జున పండితవంశ సంభవుఁడగు గౌరనారాధ్యుని ప్రియశిష్యుఁడు బిక్కనవోలుపుర శ్రీసిద్ధరామేశ్వర పాదారవింద సేవా ప్రాప్తోభయ భాషాశేష కవితారచన ధురంధరుఁడు పట్టమెట్ట సోమనాథ సోమయాజి కవిసతీర్థ్యుఁడు షట్చక్రవర్తి. శివధర్మోత్తర పద్మపురాణాది గ్రంథములకుఁ గర్త మఱియు నీకవిశేఖరుఁడు పెక్కుగ్రంథముల రచించినట్లు వదంతికలదు కాని యాగ్రంథము లిదివఱకు లభింపలేదు.

మల్లారెడ్డికవికి నగ్రజులు, జంగమరెడ్డి, కామిరెడ్డి, యెల్లారెడ్డి యనువారలు. జంగమరెడ్డి ధరాధీశుండే గ్రంథములను స్వయముగా రచించెనో యిదివఱకు లభించిన గ్రంథముల వలనఁ దెలియదు. కాని యీతని ప్రథమసోదరుఁడగు కామిరెడ్డి భూవల్లభ తల్లజుండు పట్టమెట్ట సోమనాథ సోమయాజివలన శివపరతత్త్వమును బోధించు సూత సంహితయను గ్రంథము కృతినొందెను. ద్వితీయ సోదరుఁడగు యెల్లారెడ్డి ధరాకాంతుండు తమ్ముఁడగు మల్లారెడ్డి కవివిధంబున స్వయముగ వాసిష్ఠలైంగధర్మముల రచించినట్లును, బాలభారత కిరాతార్జునీయముల నిదివఱకు ముద్రణమైన బ్రహ్మోత్తరఖండమునుకృతిఁజెందినట్లు నీక్రింది యాధారములవలనఁ దెలియుచున్నది. యిట యుపయుక్తభాగము మాత్రమెను నాహరించెదము:

సీ. ....నంతట నెల్ల భూకాంతుండు వాశిష్ఠ లైంగధర్మము ల
మలింగమునకు సంకితంబొనరించె.

శివధర్మోత్తరావతరణిక. పు. ౨౫

కీ. అంధ్రదేశప్వే॥ కిరాతార్జునీయము • బాలభారతంబనెడి ప్రి
బంధ యుగళి.........................

కీ. అతఁడు మన్మవద్విరోధి • గర్వాంధకార । భంజనప్రక్రియాలోక • బాంధవుండు
నాచవిభుమాచమాంబికా • గర్భజలధి । చంద్రుఁడగు నెల్లరెడ్డి• ధాత్రీంద్రుఁడౌ•

(బ్రహ్మోత్తరఖండము పద్యము 32)

పై కందపద్యమునఁ బ్రమాత్రముగా చారెడ్డి ధర్మపత్ని నామము మాచాంబయని యుండ శివధర్మోత్తర పద్మపురాణాది గ్రంథములయందు తిప్పాంబయనియుండుటచే. మాచాంబయనునదే ఫునామాంతరమై యుండనోపు. యెల్లారెడ్డిక్ష్మారమణుండుకృతికర్త పై బాలభారతము కిరాతార్జునీయమను గ్రంథద్వయము నేటివరకు లభింప కుండుటను వానిరచించినకవు లెవరో తెలియదు.

రాజశ్రేష్ఠులును విద్వదగ్రగణ్యులును నగు నీ నలువు రన్నదమ్ములిట్లు స్వయముగఁ బ్రబంధముల రచించియు గవివరులవలనఁ గృతులనొందియు తమ భాషా వైదుష్యమును కవితాపోషణమును దిగంతములయందు శాశ్వతముగా వెలయునట్లు సేయుటయేగాక గురుభక్తి మాతృభక్తి పితృభక్తి, సోదర సోదరీమణులు మొదలగువారలయందు నత్యంత వాత్సల్యము గలిగినవార లనుటకు కామారెడ్డి భూపాలుండు తన గురువు మొదలగువారల పేరులతో గ్రామముల నిర్మించెనను పద్యమొకటియు దన్ను పోషించిన యన్నయగు కామారెడ్డి క్షమానాథునకుఁ గృతజ్ఞతా సూచకముగా శివధర్మోత్తరమను నీగ్రంథము సంకీర్తం బొనర్చితినని మల్లారెడ్డి జెప్పుకొనిన మఱియొకపద్యము వేనోళ్ల జాటుచున్నవి.

సీ. తనగురూత్తముపేరఁ దనయులపేరను
దనయన్న పేరిటఁ దనదుపేర
నమ్ముల పేరను దనయపేరిట దల్లి
పేరను సోదరిపేర భార్య
పేర మరందలిపేరను లింగాపు
రంబును గాచాపురంబుజంగ
మారెడ్డిపురము కామారెడ్డియును నెల్ల
రెడ్డిపేటయు మల్లరెడ్డికామ

గీ. రెడ్డిపేటయుతిప్పాపురంబుసిరుల । బొదలు లింగాపురంబును జొత్తసాని
పల్లెయును మించఁగట్టించె భవ్యకీర్తి ప్రబలమాయన్న శ్రీకామిరెడ్డి ఘనుఁడు.

మ. భువిమాయన్నగు కామిరెడ్డి కృపచేఁ బోషించి మన్నించినా
మవెనక వారిఋణంబు బాయుటకుఁ దోడ్తో సిద్ధ వామార్గుణం

బవృసంచుర్ శివృఁడానతిచ్చినది మీలౌనంచు బుద్ధిస్థితిన్
శివధర్మోత్తర మట్లయంకితముగా జేయంగ నేబూనితిన్.

(శివధర్మోత్తరము)

ఇక మనగ్రంథకర్తయగు మల్లారెడ్డి కవినివాసస్థలమును గుఱించి విచారింతము.

మల్లారెడ్డి పూర్వులలో కాచారెడ్డియను భూనాథుండు కర్ణాటక దేశమందలి రాయదుర్గమును బాలించుచు మహారాజైన కుతుబుషా పిలుపున కృష్ణానది దాటివచ్చి యాంధ్రదేశమునంగల మెదకు మండలమునందలి యనఁగా (ప్రకృతపు నైజాం రాజ్యాంతర్గతమగు నిజామాబాదు జిల్లాయందలి బిక్కనవోలును రాజధానిగా జేసికొని రాజ్యము చేయుచుండెనని యీక్రింది గ్రంథస్థాధారములవలనఁ దెలియుచున్నది.

మ. మునుకర్ణాటక రాయదుర్గమును సమ్మోదంబు సంధిల్లసా
రసమోదారత నేలియంతట మహారాజైన సుల్తానుచే
ఘనసన్మానముఁగాంచి యాంధ్రమహిఁ బ్రఖ్యాతిం బ్రకాశించు బి
క్కనవోల్పట్టణ మేలుచుండె నలస్వర్గంబింద్రు చందంబునన్.

(పద్మపురాణము)

మ. ఘనుఁడా కాచనృపాల శేఖరుఁడు మున్కర్ణాట రాజ్యంబునం
దునదుర్గాధిపతిత్వవైభవము దోడ్తోఁగాంచి సుల్తానుపి
ల్పున గృష్ణానదిదాటి యామెదుకుబల్దుర్గంబు గ్రిందన్ జిరం
తనమౌ బిక్కనవోలునుండె నదియాత్రిస్థాన రాజంబుగన్.

ఇట్లు తమపూర్వులకు రాజధానియైన బిక్కనవోలు పట్టణమునందె మల్లారెడ్డి కగ్రజులైన జంగమరెడ్డి కామిరెడ్డియెల్లారెడ్డి యనువారలు కూడా రాజ్యము చేయుచుండినట్లు నీక్రింద నుదహరించు పద్యమువలనఁ దెలియుటచే కామరెడ్డిపోషణమున నభివృద్ధి జెందిన నతని సోదరుఁడగు మల్లారెడ్డికవి నివాసస్థానము మెదకు మండలమునందలి బిక్కనవోలనియే సుస్పష్టముగాఁ దెలియుచున్నది.

సీ. సిద్ధరామేశ్వర శ్రీమహాదేవతా
శ్వతకృపా సంచితైశ్వర్యపదము
కామినేని కులేశ కాచభూప తనూజ

జంగమరెడ్డి విస్ఫారితంబు
సకల రాజస్థాన సంస్తుత్య గుణకాము
రక్షిన రేంద్ర సంరక్షితంబు
ప్రోల్లన దెల్లభూ వల్లభ తల్లజ
లోకవందిత మనోజ్ఞాకరంబు

గీ. కుసుమిత ఫలిత లలితదివ్య పవనసువనచర । లసదుపవనవిచలద
కుసుమఫలగళదురురస విసరఝరస । మూహారుచిరము శ్రీవిక్ర

(శివధర్మోత్తరము)

గీ. కలరు విక్రనవోలి శ్రీకామిరెడ్డి । భూవిభుని నాశ్రయించిన బు
శాలివాహన శకవర్ష సంఖ్యపదియు । నైదునూర్లైన వర్తమా న

(బ్రహ్మోత్తరఖండము

అను పైపద్యమువలన కామారెడ్డి ధరాధీశుండు శా. శ.౧
న్నట్లు విస్పష్టముగాఁ దెలియుటచేఁ నతని పోషణము సభిన ద్దిబడక
నకుఁ గృతియిచ్చిన మన కవిమల్లారెడ్డి శా. శ. ౧౫౦౦ క్రీ. ౧౫
డినవాఁడని నిస్సందేహముగాఁ దోచుచున్నది.

ఈకవిపుంగవుని కవిత అనుపమ మృదుమధు పనసంయుతంబై
దినపరసంబుల కునికిపట్టై శ్లేషశబ్దాలంకారంబులకు నిదానమైయనవ
రాశుద్ధితో సలక్షణముగా నలరారుచున్న దనుటలో నెల్లరు విశ్వాసి
నమ్మిక. కవిశైలిఁ జూపుటకు స్థాలీపుల కన్యాయము గ సిట నొక
సెదము.

సీ. పరిపుల్ల హల్లక పద్మనీలోత్పల
పుండరీక కదంబ మండితంబు
సారసారసచక్ర చక్ర కారండవ
కలహంస మండలీ కలకలంబు
భృంగాంగ నాభంగ సంగీతపరిపాక
ఝుంకార మాధురీ సంకులంబు
తటముహర్మ్యహలుత్ప తద్వీచికాఘాత
సోపానమార్గ సంశోభితంబు

గీ. కమలవిసాంనోగ్ర కర్కట కస్ఫుటంబు : మారుతోద్ధూతతీరధాత్రీరు
సుచ్ఛవి రాగ విభ్రాజితంబు । కరముక మలాకరమురిల్ప బరగు నెలది

ఈమల్లారెడ్డి వంశీయుఁడును భద్రాయురభ్యుదయాది ప్రబంధ పతియునగు రాజన్న చౌదరిగారు తమ పూర్వరాజధానియగు బిక్కనవోలునకు బదులుగా దోమకొండ రాజధానిగాఁ జేసికొని రాజ్యపాలించుచు వచ్చెను. నాటినుండి తద్వంశీయులందర చటనే రాజ్యము జేయఁ దొడంగిరి. ఈకారణంబున మల్లారెడ్డి వంశీయులకు దోమకొండ రాజులని నామాంతరము గలిగెను.

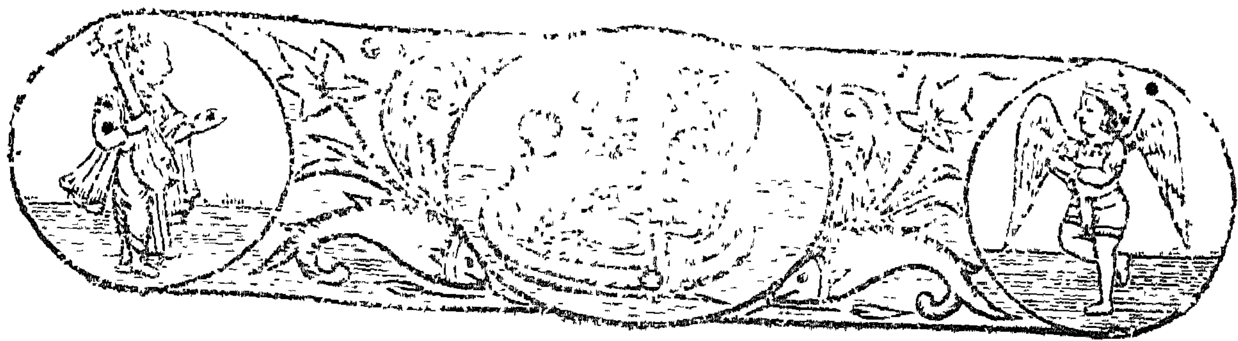
ప్రకృతము మల్లారెడ్డి వంశశేఖరుండగు శ్రీమంతు రాజా రాజేశ్వరరావు బహద్దరు (వర్మ) గారు దోమకొండ సంస్థానముఁ బరిపాలించుచున్నారు. వీరు మల్లారెడ్డికవి రచించిన గ్రంథములగు షట్చక్రవర్తి చరిత్రమును పద్మపురాణమును ముద్రిణంబొనరించి పండితులకుఁ గవులకు భాషాలయములకు నుచితముగా నొసంగి మల్లారెడ్డికీర్తి సర్వదిగంతముల శాశ్వతముగా నుండునటుల నొనర్చుచున్నారు. మఱియు వివిధాధారములతో రెడ్డిజాతి క్షత్రియజాతియని సప్రమాణముగా నిరూపించు "రెడ్డికులనిర్ణయచంద్రిక" యనుచరిత్రగ్రంథమ్మును వ్రాయించి రెడ్డిజాతికి మహోపకార మొనర్చిరి. మల్లారెడ్డిరచించిన గ్రంథములుగాని మల్లారెడ్డి కృతిఁ జెందిన బాలభారత కిరాతార్జునీయములుగాని శ్రీరాజావారికి భాషాభిమాను లెవరైన నొసంగిన ముద్రించుటకు సంసిద్ధులై యున్నారు.

ఇట్టి భాషాపోషక ధురంధరులగు శ్రీరాజాగారినిఁ దత్పుత్రులను జగదీశ్వరుండు రక్షించుగాత!

ఉమ్రాబాగ్
నాంపల్లిస్టేషన్ రోడ్
హైద్రాబాద్ దక్కన్
21—4—1928

ఇట్లు
పెద్దమందడి వేంకట కృష్ణకవి
సంస్థాన్ దోమకొండ

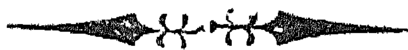

ఓం

శివధర్మోత్తరము

ప్రథమాశ్వాసము

శ్రీరాజద్గిరినందినీవదనరా • జీవోష్ఠబింబాంచిత
స్ఫారోదారమరందమంజులరస • జ్ఞుం డై కృపారాశియై
మాచారెడ్డీంద్రమనోనివాస మగుచుం • దచ్ఛిద్ధరామేశ్వరా
కారబ్రహ్మము సర్వలోకముల సా • క్షాత్కారమై ప్రోచుతన్. 1

శా. శ్రీహేమాంకుచధారుణీధరలసచ్ఛృంగారరంగ త్తనూ
లావణ్యాబ్ధివళీతరంగనవడో • లాకేళికాభ్యాసతం
దా వార్ధిన్ విహరింపు దేవుఁ డిరవొం • దం గామిరెడ్డీంద్రచి
త్తావాసుం డగునాదివిష్ణువు జగం • బుల్ శాంతముం బ్రోచుతన్. 2

చ. అలరుచు వీణె మీటుతన • యన్నువచన్నులు వీణెకాయలం
గలయఁగఁ జూచి గుబ్బ లని • గానరసంబునఁ జాలఁ జొక్కి కా
యలపయిఁ జేయి వేయు సతి • యారసి నవ్వఁగఁ గామిరెడ్డిభూ
తలపతి బుద్ధిలో నిలుచు • ధాతచిరాయువు మాకు నిచ్చుతన్. 3

ఉ. గంగను మౌళిమీఁద నిడి • కాయ మొసంగె సగంబు నాకు న
త్సంగతిఁ బ్రాణనాయకుఁడు • దక్షిణనాయకుఁ డయ్యె నంచు లోఁ

బొంగుచుఁ గామిరెడ్డినృప • పుంగవునింటను గల్గునట్టిసా
రంగవిలాసనేత్ర శివ • రాణి మముం గరుణించి కావుతన్. 4

చ. అలరుచుఁ గేళివేళఁ బ్రియు • నాస్యముఁ గన్గొని సిగ్గుచే మదిం
గళవళ మందగాఁ జివర • కన్నులు రెండును మూసికొన్న నా
మోఁకువకుం గవుంగి లిడి • మెచ్చుచుఁ గాచయ కామిరెడ్డిభూ
తలపతియింట నుండు • సిరిదాతఁ గా మముఁ జేయుఁ గావుతన్. 5

చ. జలజజుపజ్జ నొజ్జయయి • సజ్జగ మోములఁ దొల్కరించుతొ
ల్పలుకులమాధురిం జిలుకఁ బాడి పదక్రమముఖ్యతీతులన్
దెలియ శుకద్విజాగ్రణికిఁ • దెల్పుచు గాచయ కామిరెడ్డియు
జ్జ్వలవదనంబునం బొలుచు • వాణియు వక్తగనన్నుఁ జేయుతన్. 6

చ. హరుని శిరంబునం దగువి • యత్తటినీతటిఁ బొల్చు తత్సుధా
కరు వెలిదమ్మిపూ వనెడు • కాంక్ష గ్రహింపఁ గరంబుతోడఁ దాఁ
గరము ముదంబుఁ గాంచుచును • గౌరికి నంగజవైరికిం బ్రమో
దరసము నిచ్చు దంతిముఖుఁ • దాల్మినిగొల్తు మదిష్టసిద్ధికిన్. 7

సీ. మానితవరధరా•మరకులతిలకంబు, గౌతమగోత్రాబ్ధి • కల్పశాఖి
మల్లికార్జునపండి • తోల్లసద్వంశ్యుండు, గౌరనారాధ్య శే • ఖరసుతుండు
శ్రీమల్లమాగర్భ • సింధుశీతకరుండు, గంగమాంబామనః • కంజహేళి
సకలాగమజ్ఞాన • సారధారేయుండు, పరవాదిదుర్మత • భంజనుండు
తే. సంగగురుదక్షిణామూర్తి • సద్గురులను
గౌరనాహ్వయదేశికుఁ గన్నతండ్రి
బ్రపిమలాస్మత్కులోద్భవా • రాధ్యుఁ బుణ్య
రమ్యగుణసాధ్యు లింగనా • రాధ్యుఁ దలఁతు. 8

చ. అనితర సాధ్యధర్మము స • మగ్రవిభూతియు సర్వమంగళా
తనుతనువైభవంబు విబుధస్తవనీయకుమారగౌరవం
బును దగఁగా నహీనగుణ • భూషణుఁడై ద్విజరాజమౌళి నా
నొనరుచు లింగనాథగురుఁ • డొప్పు సదాశివతుల్యమూర్తియై. 9

సీ. రామాయణము మున్ను • రచనచేసినవాని, బహుపురాణంబు లేర్పఱచువాని
వాణిపద్యము దూలఁ • బల్కిమించినవాని, నిమ్ముఁ బ్రసన్నునిఁ జేసికొనినవాని

గర మీశు మెప్పించి•కరముగాంచినవానిఁ, బదలలితత్త్వ మే•ర్పరచువాని
నర్థగౌరవవృత్తి • నలరుచుండెడివాని, శారదకళ దాల్చి • మీఱువాని
తే. వెండియును దేవభాషక • వితతతత్త్వ పటుపరిజ్ఞానకుశలతా • భాసమాన
మాధురీసాధుకావ్యని•ర్మాణులైన, పండితోత్తములను మదిఁ•బ్రస్తుతింతు.

మ. ఒనరన్ నేర్చె సృజింపఁ నాంధ్రకవితా•ప్రోద్యత్ప్రపంచం బొకం
డనువొందన్ సృజియింపఁ బ్రోవ నొకఁడ • త్యారూఢి నేర్చెన్ సృజిం
చను జోషింప గ్రహింపనేర్చెనొక డ• చ్ఛాయ్యత్తిఁ దర్కించి పొస
గ్చినమూర్తిత్రయమౌకవిత్రయము పే•ర్మిం బ్రస్తుతిం జేసెదన్. 11

సీ. శౌర్యవంతులవలె•జల్లులు సవరించి, కలిజాలకరణిఁ బూ•దెలు ఘటించి
దుష్టాత్మకులరీతి • దోషంబులొనరించి, దుర్మార్గు లట్టుల•ద్రోష మడఁచి
యున్మత్తులనఁ • బునరుక్తులు కావించి, సాలీలగతి వడి • సంధు లతికి
యతులకై వడిని శ•య్యావైఖరులడించి, ప్రాసముల్ పీరుల • భంగి విడిఁచి
తే. తస్కరులమాడ్కిఁ బరపదా • ర్థముల గూర్చి
కంఠగహ్వరవిలుఠద • త్సురనిరోధ
వృత్తిగతహస్తవిన్యాస • నిపుణులైన
జానపదు లగువార లెం • చంగఁ గవులె. 12

ఉ. సారము గల్గువృత్తులు ర • సంబులు రీతులు శయ్య లయ్యలం
కారములున్ ధ్వనుల్ గుణని • కాయము పాకయుగంబు భావముల్.
దారొనరించు కావ్యములఁ • దప్పక సంచిన మించఁ గాక ని
స్సారపు దుష్కృతుల్ పెనుపఁ • జప్పన గాక ప్రసిద్ధి కెక్కునే. 13

వ. అని యిష్టదేవతా చరణస్మరణంబును, గురుస్వామివందనాచరణానుసరణంబు
ను, నుభయభాషాకవీంద్రస్తుత్యనుకరణాదరణంబును, గుకవిజననిరాకరణంబు
ను, గావించియే నొక్క ప్రబంధ బంధకపరిపంథ్యమంథరగుణబంధబంధురం
బుగా ననుసంధించి కావ్యంబునకు [illegible] నుత్తమ నాయకాన్వేష

ణంబు సేయుచున్న సమయంబున. 14

సీ. సిద్ధరామేశ్వర • శ్రీమహాదేవశా, శ్వానుకృపాసంచి[illegible] • శ్వర్యవరము
కామినేనికులేశ•కాచభూపతిరాజ, జంగమార్హ్మని • స్సారితంబు

సకలరాజాస్థాన • సంస్తుత్యగుణకామ, రక్షితకేంద్రసం • రక్షితంబు
ప్రోల్లసద్వెల్లభూ • వల్లభతిల్లజ, లోకవందిత మనో • జ్ఞాకరంబు

తే. కుసుమితఫలితలలితవి • వ్యసువనవర లసముపవనపవనవిచ • లదభికలిత
కుసుమ ఫలగళమధురస•విసరస్ఫురస, మూహారుచిరము•శ్రీబిక్కనవోలిపురము.

సీ. ద్విజులకు దాపు భూ • భుజసంతతికి ప్రాపు
వైశ్యకోటులకెల్ల • వలయు కాపు
శూద్రులకును మెట్టు • శూరుల విడిపట్టు
మంత్రివర్గములకు • మనికిపట్టు
విద్వాంసులకుఁ జెల్లు • విద్యల కొరగల్లు
పురమంజులక్ష్మికిఁ • బుట్టినిల్లు
గాతలకును జోటు • ధర్మాత్ములకుఁ జాటు
దళుకొత్తువారకాం • తలకు మాటు

తే. కాచభూపతిసంసేవ • కామిరెడ్డి, రాజజంభారికిని నిజ • రాజధాని
సిద్ధరామేశలింగభా • సితకృపాదృ, ఢంబు బిక్కనవోలు • పట్టణవరంబు.

సీ. శ్రీలసత్కాంతావి • చిత్ర రేఖావాల, మమృతధారాళధా • రాస్పదంబు
వర్ణనీయానంత • వాహినీవిభవంబు, భవ్యగోరాజవి • భ్రాజితంబు
సంస్తుత్యసురబుధ • సంఘవికాయంబు, ప్రకట సుధర్మాభి • రామమహిమ
నందనారామసం • తానవిధానంబు, మహితచింతామణీ • మణికరండ

తే. మగుచు స్వర్గపురంబు నా • నతిశయిల్లుఁ
గామినేని కులాధీశ • కాచభూప
కామిరెడ్డి వసుంధరా • కాంతసుకృత
భరిత విభవంబు బిక్కనోల్ • పురవరంబు. 17

ఉ. భామిను లెల్ల సుందరులు • బ్రాహ్మణులెల్ల సుధీమణుల్ నృప
గ్రామణు లెల్లఁ బుణ్యులు కి • రాటులు లెల్ల మహార్థవంతులా
గామము లెల్ల దేవవస • రాజములంఘ్రిజు లెల్ల విస్ఫురత్
శ్రీమదుజాబలాధికులు • బిక్కనవోలు పురంబులోపలన్. 18

వ. అప్పురంబున కధీశ్వరుండు.

సీ. తనదానధారైక • తతఝురీల హారికి
నతులకీర్తులు ఫేన • తతులు గాఁగ
దనకృపారసఘనా • ఘనఘనార్భటి కర్థి
సముదయంబులు మయూ • రములు గాఁగ
దనసద్గుణచ్ఛటా • తనునటాళికిన్నృపో
త్తమసభల్ నృత్తరం • గములు గాఁగ
దనమహాభుజఫణా • ధరగణాధిపునకు
విమతాసువులు మారు • తములు గాఁగ

తే. దనరు సాయంసమారంభ • తాండవప్ర, చండఖండేందుధరశిరః • స్వర్ధునీత
రంగఘుమఘుమరవవాగ్వి• రాజి రెడ్డి, మాన్యుఁడే కామిరెడ్డితి•మాధవుండు. 20

వ. అతండు.

సీ. ఒకచక్కి సిరి మిక్కి • లొకప్రకఁ దగ్రమొక్కి
చతురాననకుమారు • లు తనుఁ గొల్వ
నొకదారి గడిదేఱి • ప్రకటారిహతి మీఱి
యలజిష్ణుపురుషోత్త • ములు భజింప
నొకవంకఁ గడుఁబొంక • మకలంకతదొలంకఁ
గరమొప్పగురుబుధ • కవులు పొగడ
నొకక్రేవఁ దన ఠేవ • నుగుజీవములు ప్రోవ
గణనాయకులు సమ్మ • ఖమునఁ దనర

తే. సర్వమంగళ విస్ఫూర్తిఁ జాటుచుండ
రాజశేఖరుఁ డన నభి • రామధామ
కాచవిభుకామిరెడ్డిభూ • కాంతవహాళి
నిండు గొలువుండెఁ గన్నుల • పండువుగను. 21

వ. వెండియుఁ అఖండమార్తాండశిలాఖండఖండమండలప్రకాండగుంభితస్తంభశుంభత్ప్రికాండ మండితంబును, శిశిరకిరణ మహిత మణిచయ ఖచితవిస్ఫార నానా ద్వావరోశోభితదారుసంభార శాఖోపశాఖా రేఖావిభ్రాజితంబును, సతతసవనసుధారస ధారాళధాళధళ్యముక్తాసుధాబహువిధరచిత కమలనగ్న పర్ణాఙ్గణంబును, బరికల్పితానల్పదుకూలవితతవితానవిలంబమానవిలోలహారినీలశకలజాల సంయుక్త ఫలచ్ఛవిగుచ్ఛచ్ఛటామసృణభసలవిలసనవికసితకుసుమనికరవిస్ఫురంబును,

జిరత్న పురుహూతమణిస్ఫటిక ఘటితనికటస్ఫారకుడ్యప్రభూతశోభాధాగధగ్య విడంబితక్షౌమాంబరకదంబంబును, నిరంతరాంతరత్యంతతంతన్యమానఘనసా రగంధసారపరాగప్రరుచిరపటవాసకపటువాసనారజోవాసనాంచితంబును, సకల బుధాభిలషితార్థదాయకంబును, సకలలోకమనోహరంబును నై కల్పతరువా టంబన నాటం బగుకొలువుకూటంబున సకలనిగమనగపరివృఢగహ్వరాయ మానాకుంఠిత కంఠకుహరానర్గళత్సంహితాపదక్రమాది నానావిధావధానపరం పరాభంగగంగాప్రవాహవ్యూహజనితధ్వనిత ఘుమఘుమాధ్వానసంధాననిర స్తసమస్తపాపాక్షేపకు లగునధ్యాపకులును, ననుదిన సకలశాస్త్రశిఖురళీకామ ల్లతల్లజాయమాన ప్రబోధమేధామంథరమంథరకుధరనిర్మథిత కర్కశతర్క గ్రంథసింధుసంజనితచింతామణియుక్తినిస్తంద్రులగు బుధేంద్రులును, సమంద స్కాందాదిమహాపురాణోపపురాణాన్యపకటకజనపదాలబ్ధబహుపదార్థసార్థాను భవాస్వాదితబ్రహ్మాండసుఖరసద్రోణికు లగు పౌరాణికులును, మృదుమధుర మధుకణితానుసంహితబంధురప్రబంధోభయరచనాచమత్కార సుధారసధా రాకిసలయితసకలరసికజనహృదయస్తంభరాజు లగుకవిరాజులును, దినపక్ష మాసఋత్వయనవర్ష పరిమితసమయ సముచితశుభేతరశుభ హేతునవగ్రహన వద్రుమనిగ్రహానుగ్రహాగ్రహణవర్తితమతిస్ఫూర్తిమూర్తులగు మౌహూర్తికులు ను, గణ్దరసాయనోద్దీర్ణ తానమానగానరసవిశేషనిశ్శేషదాశ్రితాత్మప్రనృప హృదయ ప్రసన్నికాయకు లగుగాయకులును, జటుల తరవారిధారాప్రధావి తపరవాహినీకబంధబంధురమనోద్వృత్తు లగురాహుత్తులును, పరగండభైరవ రాయగోపాలవైరివిఫాలాతిరేక బిరుదానవద్యగద్యపద్య హృద్యోచ్చారణజనిత శ్రావక హృదయోత్సాహంబు లగువంది సందోహంబులును, దిగంత విశ్రాం తరిపుధరాకాంత దంతావళాంకుశసమానవిరుపమానస్వనిత సంధాను లగుప్ర ధానులును, గందర్పసౌందర్యధిక్కారితరుణలావణ్యశోభాకారులగుకుమారులు ను, శృంగారరసరంగత్ప్రసంగతరంగసందోహాభంగ దృగ్జాలజాలాకృష్టతరుణ హృదయజలచరంబు లగువార సుందరీనికరంబులును, శేముషీవిశేషవిజితపద్మో దరులగుసహోదరులును; వివిధశుభేతరాంధకార లోకబాంధవు లగు బాంధవు లును, సకలేష్టాపూర్తకర్మహితు లగుపురోహితులును, బరివేష్టింపం గొలువు న్న సమయంబున, నేనును మదీయాగ్రజుల యనుమతంబున సుఖాసీనుండనై యుండునెడ శివకథాగోష్ఠి ప్రసంగంబున నన్ను నిరీక్షించి సభాసదు లిట్లనిరి.

సీ. శంకరకవిసమం • చదుర్భాతిరీతియుఁ, గవిరాజసత్కళా • గౌరవంబు
శ్రీహర్షసాత్త్విక • స్థిరగుణమహిమంబు, స్తుతధనంజయునిని • ర్దోషతయు, ను
శబ్దశాసనబహు • చాతురీవృత్తియు, సూరనార్యునిమహా • జానిరూఢి
యలవీరభద్రుని • యారభటిధ్వని, యమరేశ్వరునివిభ • వానుభావ

తే. ములు విచిత్రంబు లగుచుభా • సిలె భవత్కృ(తి),
కల్పితోభయభాషాధి • క ప్రబంధ
సంఘములయందుఁగాంచభూ • జానినుల్ల,
రడ్డిసత్కవిరాజ స • ర్వజ్ఞభోజ. 24

సీ. మున్ను నీయన్న ల • భ్యన్నతస్థితిఁగామి,
రెడ్డివర్యుఁడు నెల్ల • రెడ్డిమాళి
సూతసంహితయు నా • జోక్త్రబ్రహ్మోత్తర,
ఖండంబు లంది ర • ఖండపటిమ
నంతట నెల్లభూ • కాంతుండు వాసిష్ఠ,
లైంగధర్మము రామ • లింగమునకు
నంకితం బొనరించె • నంతకన్నను మున్నె,
నవరసాలంకార • వివిధశబ్ద

తే. చాతురీధ్వనిగుణపాక • శయ్యలలర,
వాసి కెక్కినషట్చక్ర • వర్తిసుకృతి
సర్థి శ్రీసిద్ధరామేశ్వ • రార్పణముగఁ,
జేసినాఁడవు నిను నుతిఁ • జేయవశమె. 25

క. శ్లేషకవి వీవు భాషా, శేషాహివి నీవుచంద్ర • శేఖరపూజా
భూషణుఁడ వీవు కవుల, న్వేషించిన నవతునీకు నేరీ ధాత్రిన్. 26

మ. శివసంభాషిత సంస్కృతోజ్జ్వలవచః • శ్రీగంధసంపర్కమా
శివధర్మోత్తర మాంధ్రకావ్యముగనై • చిత్రిం బొసంగించినాఁ
డవు మీయన్నకుఁ గామిరెడ్డికిని నే • ప్పాల్ మీఱఁగా నంకితం
బవున ట్లిప్పుడు సిద్ధరామపతికు • న్యద్భంగి నర్పింపుమా. 27

క. అన వినినవుడే నెమ్మన, మునఁ దగ భావించి కనక • మునకుఁ బరిమళం

బెనసినచందం బయ్యె న, టని యే నంగీకరించి • హర్షించితగన్. 28

మ. భువి మాయన్న గురుకామిరెడ్డికృపచేఁ • బోషించినాఁ
డు వెనంవారితృణంబు పాయు నని తో • డ్సిద్ధరామార్పణం
బవు నంచున్ శివుఁడానతిచ్చినది నే • లౌనంచు బుద్ధిస్థితిన్
శివధర్మోత్సవ ... రుంకితముగాఁ • జేయంగ నేఁ బూనితిన్. 29

వ. అ ట్లంగీకరించి మదీయవంశావతారసర్వనాభిముఖుఁడనై. 30

సీ. అత్యుద్రరుచిసఖు•ద్యద్గహానక్షత్ర, తారకల్ కుసుమసం•తతులు గాఁగ
భూర్భువస్స్వర్ముఖ్య •భూరిచతుర్దశ, భువనముల్ సత్ఫల • నివహములుగఁ
బ్రబలకూలంకషాం•భఃప్రపూరితసము, ద్రంబులు మకరంద•రసఝరులుగ
నబ్జజాద్యిపిపీలి•కాంతనానాజీవ, గణములు విహగాళి•కములు గాఁగ

తే. గరిమఁ గన్పట్టునలవిరా • ట్పురుషకల్ప
కంబు తత్పాదకమున నుర్వి • ఖ్యాతిసరణి
నుదయమై మించె విబుధస • న్మానవిభూతి
నాలుగవజాతి పూర్ణసం • తానరీతి. 31

మ. తెలివిన్ రంజిలునట్టినాలుగవజా • తిన్ గోత్రసంఘంబులో
పలఁ గల్గం గమలాస్పదం బగుచు శుం • భద్వాహినీమండితో
జ్జ్వల మైతన్ ఘనులాశ్రయింపఁగను శే•వన్ శాకనాడన్వయం
బలఘుస్ఫూర్తి యశంబునొం దె భువి క్షీ • రాంబోధిచందంబునన్. 32

గీ. అట్టిపాక నాటి • యన్వయం బనెడుక్షీ
రాబ్ధియందు నుదయ • మై తనర్చెఁ
గల్పభూరుహంబు • కరణి రాచుర్లగోత్ర
మెలమి ద్విజులకెల్ల • నిలయ మగుచు. 33

క. ఆరాచుర్లగోత్రమునం, ధీరసరేణ్యుండు ...మి • నే దుదయించెం
భూరమణకటక తేజో, రారాజస్మహిమఁ బురుష • రత్నంబగుచున్. 34

వ. అత్తండు. 35

సీ. గోత్రధైర్యప్రౌఢి • గోత్రవైభవరూఢి, మించినాఁ డిల్లుద్ధ • రించినాఁడు
ధర్మగుణఖ్యాతి • ధర్మదండనరీతిఁ, జెలఁగినాఁ డిలపైని • మెలఁగినాఁడు
మిత్రరక్షణబుద్ధి • మిత్రదీప్తిసమృద్ధిఁ, దాల్చినాఁ డాఢ్యతఁ • బొల్చినాఁడు
రమణీయతరకీర్తి • రమణీమదనమూర్తిఁ, దనరినాఁడు సుబుద్ధి • నొనరినాఁడు

తే. కుటిలచరవరపరివృఢ • ఘోరదంష్ట్రి, కఠినభూధరకర్కశ • కఠినదంతి
తతసుఖాభావభూసౌఖ్య • దాయిబాహు, దండుఁ డా కామినేఁ డుమా • ధవునిఁ జోలు.

మ. ఎనయన్ సోమకులంబునందు భరతుం • డింపొంద జన్మించె నా
తని పేరం • దగి భారతాన్వయము నాఁ • దళ్కొత్తు రీతిన్ శుభా
యిన మారాచమళగోత్రమందు జననం • బౌ కామినేఁ డంద నా
ఘను పేరం దగి కామినేన్కుల మనం • గా మించె నుర్విస్థలిన్. 37

వ. తదీయసంతానపరంపరానుక్రమంబున. 38

ఆ. అట్టి కామినేని • యన్వయాంబుధియందు, గాచరెడ్డిచంద్రుఁ • గతి జనించె
నతులితోదయాచ • లాస్త్రాద్రిమధ్యధా • త్రీలసత్కళావి • శాలుఁడగుచు. 39

మ. ఘనుఁ డా కాచనృపాలశేఖరుఁడు మున్ • గర్ణాటదేశంబునం
దున దుర్గాధిపతిత్వవైభవము దో • ర్దోగాంచి సుల్తానుపి
ల్పునఁ గృష్ణానది దాఁటి యామెనుకుబ • ల్దుర్గంబు క్రిందన్ జిరం
తన మాబిక్కనవోల నుండె నది యూ • త్రస్థావ రాజుబుగన్. 40

మ. చతురత్వంబున బిక్కనోలుపురిఁ గాం • చా రెడ్డి సిద్ధేశ్వరాం
చిత కారుణ్యకటాక్షవీక్షణముచేఁ • జెల్వొప్పఁ బాలించుచున్
సుతునిం గాంచెను రెడ్డిభూవిభుని న • స్తోకప్రభాశాలి నా
శతపత్రాక్షుఁడు మన్మథుం గనిన యో • జన్ దన్ బుధుల్ మెచ్చఁగన్. 41

మ. ఘనుఁ డా కాచయరెడ్డిభూవిభుఁడు రం • గద్భూమిభృత్సంగతుల్
దనరంగా సకలార్థిసస్యముల ను • ద్యద్ధారలం బొల్చు న
త్యనుకంపారసవృష్టిఁ బ్రోచుచును దా • నాథ్యుండు నా సిద్ధరా
మనగాధీశగుణాబ్ధిఁ బొల్చె ఘనస • న్మానంబు దీపింపఁగన్. 42

ఆ. రాజకాచవిభుఁడు • రమ్యకళాస్ఫూర్తిఁ
బరఁగు దేచమాంబఁ • బరిణయించెఁ
గుముదబాంధవుండు • కువలయానందుఁడై
శ్యామఁ బరిణయించు • చందమునను. 43

క. ఆరాజానన దేచాం, బారమణీతటాకము వని•పైఁ గట్టించెన్
క్షీరాంబుధి యో యనఁ దన, పేరంగనులాభివృద్ధిఁ బెంపు వహింపన్. 44

క. హరపాదపద్మభక్తియు, గురుభక్తియుఁ గలిగి మగని • కూరిమి తనకున్
నిరతంబు భూషణముగాఁ, దిర మొప్పగ వెలసెఁ • బార్వతీసతి యనఁగన్. 45

ఆ. అట్టి దేచమాంబ • యందు రెడ్డివిభుండు
గనియె మువురుసుతులఁ • గాచరెడ్డి
బుణ్యు మల్లరెడ్డి • బొమ్మరెడ్డిఁ ద్రిమూర్తు
లట్లు శమకృపాజ • యంబు లలర. 46

సీ. రాజు లిద్దరు సాటి • రమణీయసత్కళా, భోగసముజ్జ్వలా•భోగములను
భీము లిద్దఱు ప్రతి•భీమబాహావార్య, శాశ్వతమగుచు హై • శ్వర్యములను
రాము లిద్దఱు కవ•ప్రకటితసత్కృపా, ప్రజ్ఞాప్రతిజ్ఞాన • భాగగతుల
నర్జును లిద్దఱు • నసమానము ప్రతీ, పప్రతాపప్రభా • ప్రాభవముల
తే. ననఁగ నుతికెక్కి రీరెడ్లు • లవనియందు
రామకృష్ణులగతి బుధా • శ్రయులు మల్ల
రెడ్డిభూజానియును బొమ్మ • రెడ్డివిభుఁడు
మహిపు లెంచంగ నన్యోన్య • మైత్రిమెఱయ. 47

క. వారల కగ్రజుఁడు మహో, దారుండా కాచరెడ్డి • తనరుం గరుణా
ధారాధరధారాఝర, సారామృతవర్ధితార్థి • సస్యోదయుఁడై

సీ. వెస నొక్కతో యమే • యొసఁగి మబ్బావరించి,
తెల తెలఁ బాఱును • జలధరంబు
తాను గళంకియై • తమ్ముల రశ్మియం
తయును జేకొనును సు • ధామరీచి
కువలయంబుల శ్రీలు • గొని కరంబులు సాఁచి,

యప్పాలుదీయఁ బ్ర • భాకరుండు
గాలావటించి వ • క్రగతి వర్తించుచు
విషము పుక్కిటఁ బెట్టు • విషధరుండు

తే. వాఁడు ఘనుఁడో వితర్కింప • వాఁడు రాజో
వాఁడు మిత్రుఁడో భోగియో • వాఁ డనింది
తప్రదానకళారుచి • ధర్మవాక్య
వృత్తిఁ గలకాచరెడ్డీంద్రు • నెన్ను చోట. 49

క. ఆకాచరెడ్డిభూవిభుఁ, డాకల్పముగాఁ దదాగ • మాంచత్స్థితిపే
రై గాన్పించఁగ నిల్పెను, శ్రీకరభువనప్రసిద్ధిఁ జెన్నొందంగన్. 50

క. కాచారెడ్డిమహీశుఁడు, మాచాంబ సతి వరించె • మహనీయశ్రీ
ప్రాచుర్యగతులు వెలయఁగ, వాచావైఖరులబుధులు • వర్ణన సేయన్. 51

ఉ. భూమియొ తాల్మి నద్రివర • పుత్రియొ సత్కరుణానిరూఢి వా
గ్స్వామినియే మతిప్రతిభఁ • బద్మయొ కల్మిని సత్కళాస్థితిన్
సోమునిరాణియే శచియొ • సుస్థిరవైభవలీల నెంచ నే
కామిను లీడు రెడ్డివిభు • కాచనృపాలునిమాచమాంబకున్. 52

క. ఆమాచాంబికయందు మ. హామహుఁ డగు కామిరెడ్డి • యాత్మజుఁ గనియెన్
ధీమంతు నెల్లరెడ్డిని, శ్రీమానినియందు శౌరి • చిత్తజునిబలెన్. 53

సీ. ఇనపుత్రు నిల దాత • యనుచు నెంచిరి గాక
సగము దినం బిచ్చు • చాగ మెంత
యమరభూజము త్యాగి • యనివచించిరి గాక
తా మ్రానుపడి యిచ్చు • దాన మెంత
యలమేఘుని వదాన్యుఁ • డనుచు బల్కిరి గాక
తాఁ దెల్లవాఱిచ్చు • త్యాగ మెంత
వనజారి వితరణి • యనుచు నాడిరి గాక
యిచ్చి క్రమ్మఱఁ గొను • నీఁగి యెంత

తే. యనుచు నెవ్వేళ నొసఁగువాఁ • డగుట మాన్య
పడక యొగడిరి కవులు బెల్ల • వాని వెంట

యిచ్చి మఱి పుచ్చుకొనకుంట • మెచ్చి యర్థు
లెల్ల రెడ్డీంద్రు వేడ్కను • రెల్లయపుడు. 54

ఉ. హరపదభక్తిచే వెలయు • నాఢ్యుఁడు కాచయమల్లరెడ్డి దా
వరవిభవైకభూతిపటు • వాగ్రుచులన్ హసియించు నెప్పుడున్
హారిహాయసోమకాశవర • హంసులఁ దన్మహనీయ కీర్తియున్
హారిహాయసోమకాశపర • హంసులఁ దన్మహనీయకీర్తియున్. 55

ఆ. ఎల్లరెడ్డియందె ! హెచ్చనంగఁ బదార్థ, సృష్టిపాకరీతి • వృత్తులలర
బాలభారతప్రబంధకిరాతార్జు, నీయకృతులుకీర్తి • నివ్వటిల్ల

క. ఎల్లారెడ్డిమహీంద్రుఁడు, సల్లలిత గుణంబులందుశచియనఁ దగు నా
మల్లాంబఁ బెండ్లియైతా, ముల్లోకము లెఱుఁగ విభవములఁ విలసిల్లెన్. 57

సీ. నిలిపె నేభామిని • నిజచిత్తమున సిద్ధ
రామేశభక్తితి • రంబుగాఁగఁ
పెట్టె నేభామిని • ప్రేమతో నిరతాన్న
దానంబు తగఁ గన్న • తల్లికరణిఁ
ప్రబలెనే కలకంఠి • పతిభక్తిచే నరుం
ధతిఁ బోలి తనదుబాం • ధవులు మెచ్చఁ
దనరె నేభామిని • యనిశంబుఁ • జనతోడి
కాంతలు మిక్కిలి • గారవింప

తే. రామమాత్రయె కరుణాబ్ధి • రాజస సత్య
ధర్మ గుణసీమ పద్మనే • త్రాలలామ
యీర నెల్లక్షితీంద్రున • ర్ధాంగలక్ష్మి
సల్లలితవాక్యసకురుంబ • మల్లమాంబ. 58

మ. మనుజాధీశ్వరుఁ డెల్లరెడ్డిమణి దా • మల్లాంబయం దాఢ్యులం
గనియెన్ మువ్వుర నాత్మసంభవుల జ్యేష్ఠుం గన్నరెడ్డీంద్రు స
న్మను గాచక్షితినాథుఁ బర్వతమహీ • జానిన్ మహాప్రాభవం
బొనరం బ్రహ్మముమైత్రిచేఁ బ్రకృతియం • దుద్యద్గుణంబుల్ బలెన్. 59

చ. కర మరుదారబుద్ధి నల • కన్నమహీరమణుండు సత్కృపా
పరణిని గాచభూరమణు • శాలియు భవ్యవిభూతి సత్కళా

స్ఫురణను బర్వతేశ్వరుఁడుఁ • బొల్పు వహింతురు మువ్వురిద్ధరన్
వరబుధపోషణప్రకట • వైభవులైనత్రిమూర్తులో యనన్. 60

వ. అందు. 61

శా. కన్నారెడ్డియుఁ బర్వతేంద్రుఁడును దం • గచ్చౌర్యదృప్యద్భుజా
సన్నద్ధోద్ధతమండలాగ్రపవితీ • క్ష్ణస్ఫారధారావిని
ర్భిన్నారాతిధరాధినాథధరణీ • భృత్పక్షసందోహులై
యన్నాదమ్ములు రామలక్ష్మణుల నై • య్యం బంది రయ్యిద్ధరన్. 62

ఆ. కన్నరెడ్డి కాచ • ఘనుఁడు పర్వతరెడ్డి
యనెడు దివ్యరత్న • హారమునకు
కాచరెడ్డి నాయ • కమణి యై తల్లిదం
డ్రులకు రవణ మనఁగ • జెలఁగు రుచుల. 63

సీ. సిద్ధరామేశ్వర • శ్రీపదాబ్జములకు, మదభృంగ మెవ్వాని • మానసంబు
శ్రీమద్దిశాంగనా • సీమంత సరణికిఁ, జేరుచుక్కెవ్వాని • చారుకీర్తి
యఖిలార్థి దైన్యగా • ఢాంధకారమున కె, వ్వానిత్యాగము • చండభానుబింబ
మభియాతిధాత్రీధ • రాద్రిసంఘముల కె, వ్వాని కౌక్షేయంబు • వజ్రధార

తే. యతఁడు పొగడొందు లాటక • ర్ణాటభోజ
చోళ నేపాలగౌళపాం • చాలభూప
మణిసభలయందు దేశాహి • మాత్రుఁడే మ
దీయజనకుండు కాచరె • డ్డీశ్వరుండు. 64

శా. భూనాథేంద్రుఁడు పుణ్యమూర్తియగుచుం • బొల్పొందుకాచక్షమా
జానిన్ శేషుఁడనంగవచ్చు జను లా • స్వారా జటం బ్రేనిగో
త్రానూనావనరీతి గూడ దది య • ట్లైనన్ సమానత్వముం
బూనుంగ బ్రతిభావిశేషత మహా • భోగోపయోగస్థితిన్. 65

సీ. శ్రీశంభునిత్యాభి • షేకపూజాసక్త, భావశుద్ధుల గణ • పాలుఁ డనఁగ
బహువిధనైవేద్య • పాకసమర్పణ, స్ఫూర్తిచేఁ గరికాల • చోడుఁ డనఁగ
రుద్రాక్ష ముఖశంభు • ముద్రాజపధ్యాన, రక్తిచే శానమ • రా జనంగ
హరభక్తబహువాంఛి • తార్థవిశ్రాణనా, రూఢిచే బసవేశ్వ • రుం డనంగ

తే. కలదు నే రెడ్డి వీరశై • వాగ్రణ్యుఁ డగుచు, నతఁడు సర్వంసహాసుప• ర్వాశ్రితప్ర
సాభిలషితాన్నదానస • త్యప్రతిజ్ఞుఁ, డెల్లవిభు కాచరెడ్డిభూ • వల్లభుండు. 66

సీ. పూర్ణ భాగతి యని • కందు డిందఁగ మోఁది
శశికిం గళాపాస్త్రి • సరణి దెలుపు
సంపదలు స్థది యని • ముందె చెక్కిలి గొట్టి
కవిగజాంకుశ మింద్రు • కరికిఁ జూపుఁ
కనుఁ బెక్కుముఖముల • ననుచు గురుల్ వట్టి
భాష కలంకార • భంగి నేర్పుఁ
బసుల గాపరి యని • వెనుకోక గైకొని
హలికి హాలాయుధం • బెలమిఁ గఱపు

తే. నా దిక్కునవోలిపుర•రాధినాథ, కామినే నెల్లరెడ్డీంద్రు • కాచిరెడ్డి
ధాత్రిసత్కాంతుసత్కీర్తి • వారిజాక్షి, ముజ్జగంబులకును దాన•యోజ్జయగుచు. 67

ఉ. హిమనగ ధైర్యధుర్యుఁ డగు•నెల్లయ కాచనృపాలకల్పభూ
జమున సముద్భవించె నతి•సాంద్రయశఃకలశాబ్ధి యెచ్చటం
ప్రియమున గారణంబునను • గార్యము సంభవ మయ్యెఁ గాని కా
ర్యమునను గారణం బునయ • మన్యనో ధాత్రిని దెంతచిత్రమో. 68

ఉ. ఆడిన మాట లెల్లను శి•లాక్షరముల్ శివభక్తి నెమ్మదిన్
వీడదు స్వప్నమందునను • విత్తము సద్వ్యయ మాచరించుఁ దాఁ
గూడఁడు దుష్టవర్తనులఁ• గోరఁడొకప్పుడు నన్యకాంతలన్
వేడుకఁ గాచరెడ్డి పృథి•వీవరుఁ డెంచ మనుష్యమాత్రుఁడే. 69

క. ఆ కాచిరెడ్డి తిప్పాం, బాకాంతామణి వరించెఁ బాతివ్రత్య
శ్రీకలితశుభగుణప్రక, రైకోజ్జ్వల నత్రిమాని • యనసూయబలెన్, 70

సీ. తలఁచినకేఁ బతుసా • తం బూకించుక లేదు
వట్టిగవ్వారమె గ • న్పట్టు ననుచుఁ
గమ్ముఁడు భీతిచే • తను లక్ష్మి పుట్టింటి
వారిలోపలఁ బోయి • దూఱె ననుచుఁ
బతి యన్యకాంతపై • బత్తి మిక్కిలికల్గి
హెచ్చుగా శిరసా వహించె ననుచుఁ

దనయుఁడు గోత్రభే • దముఁ జేసియును బుణ్య
జనుల హింసింపఁడూ • కొనియె ననుచుఁ

తే. దండ్రి దమ్మునిఁ జెనిమిటిఁ • దనయు డించి
పార్వతీకాంత యేతెంచి • పరవధూప
రాఙ్ముఖుం డగుశ్రీకాచ • రడ్డిరాజ
మౌళిసతి తిప్పమాంబ యై • శ్రీలఁ దనరె. 71

సీ. కాళేశ్వరునిభక్తిఁ • గనుఁగొని పూజించె, గోదావరీనదిఁ • గ్రుంకులిడియె
శ్రీశైలనాథు వీ•క్షించి సేవయొనర్చెఁ•గృష్ణానదీస్నాన • మెలమిఁ జేసెఁ
బ్రతిభ ధర్మపురీశ • రామేశ్వరులఁగాంచె, సంగమేశ్వరుపదా•ర్చన మొనర్చె
సిద్ధరామేశుఁ బ్రసిద్ధంబుగా గొల్చె, గురులింగనాథుఁ • గురు భజించెఁ

తే. గాంతమాత్రంబె భువనవి•ఖ్యాతి సకల, ధర్మమర్మ పరిజ్ఞాన • దానని పుణ
తావిడంబ యనంగను • దగుమదీయ, జనని తిప్పాంబ సత్యవా•చాకదంబ. 72

ఉ. కంతునికాంతయుం గమల•గర్భునికాంతయు విష్ణుకాంత భూ
కాంత సురాధినాయకుని • కాంతయుఁ రూపవచోనిరూఢులన్
శాంతతఁ దాల్మివైభవని • శాంతత నెల్లయ కాచిరెడ్డిభూ
కాంతునితిప్పమాంబకును • గాంతలు వీరలె సాటిరెుంచినన్ . 73

క. ఆనారీమణి తిప్పాం, బానలినదళాక్షియందుఁ • బ్రభుకాచక్ష్మా
జానిప్రధానుల నృపన, న్మానులఁ గా సుతుల మమ్మ • నలువురఁ గనియెన్.

సీ. అలరితమ్ముల్లల తేజ • మడఁచనిరాజులు, కువలయవిస్ఫూర్తి • గొనని యినులు
కన నుబ్బ్రసుక్కు లూ•ననివాహినీ, పతుల్, తమవారి విడువక•తనరుఘనులు
వినరింపఁ బతిముల్ • విడనిభూభర్తలు, కడుగోత్రవైరులు • గానిజిష్ణు
లుగ్రమైత్రి ఘటింప • కుండెడుమ ధనదులు, కుటిలవర్తనము గై • కొనని భోగు

తే. లనుచు బుధులు నిరంతరం • బభినుతింప
ఘనుఁడు జంగమరెడ్డియుఁ • గామిరెడ్డి
యెల్లరెడ్డి నృపాలుండు • నల్లరెడ్డి
యైనయేనును వెలసితి • మవనియందు. 75

ఆ. నూకునగ్రజుండు • మహనీయ సత్కళా, జనితకీర్తిసాంద్ర • చంద్రికాప్రి

ప్రాకృతస్వనాది • భువనుండు జంగమ, రడ్డిచంద్రుఁ డలరు • రాజసమున. 76

సీ. తమ్ముల కెగ్గుఁగాఁ • దలపు చుండెడిరాజు, సత్కళాలీలల • సాటియగునె
యప్రతిష్ఠ వహించు•నట్టిఘనుడు దాన, మార్గంబునకును స•మానుఁ డగునె
కాఠిన్యగుణముచేఁ•గ్రాలెడుభూభృత్తు, సారధైర్యంబున • సదృశుఁ డగునె
కువలయ తేజంబు • గ్రుంగుచుండునినుండు, తులకించు దీప్తిచేఁ•దుల్యుఁ డగునె

తే. తమ్ములను బ్రోచుకళ గల్గి • తా బ్రతిష్ఠ
దాత యైమించి మార్దవ • ధైర్యపటిమ
వెలసి కువలయ మలరించు • విరళదీప్తిఁ
బ్రబలు జంగమరెడ్డిభూ • పాలుతోడ. 77

సీ. హరుఁడు దైవం బని • యాత్మలోపలఁ గొల్చుఁ
గొలువఁడు పరదైవ • ములను బూని
హరుమంత్రమే మంత్ర • మనుచు వితర్కించుఁ
దర్కింపఁ డితరమం • త్రములు మదిని
హరభక్తులే ధన్యు • లనుచును భజియించు
భజియింపఁ డన్య • భక్తజనుల
హరశాస్త్రములె నిశ్చ • యము లటంచు విను
వినఁ డన్యశాస్త్రముల్ • వీను లొగ్గి

తే. యతఁడు సౌందరిమాత్రుండె • యాదిమప్ర
మథుఁ డనంగను మించె భూ • మండలమున
బరమశైవాగమజ్ఞాన • పరుఁడు బిక్క
నోలి జంగమరెడ్డి భూ • పాలమౌళి, 78

ఉ. జానుగఁ గాచభూవిభుని • జంగమరెడ్డిప్రదీప్తదానస
న్మానబలప్రతాపకరు • నారసరూపవిభూతులన్ రవిన్
వానితనూజు వానిపతి వానిసుపుత్రుని వానిసోదరున్
వానిమఱంది వానిసుతు • వానివిరోధిని బోలు నెప్పుడున్. 79

సీ. కలికంఠుకంఠంబు • కప్పు కప్పుటెకాదు, ప్రబలజటాచ్ఛటా ప్రభలుఁ గప్పు
వాణిచేఁ దులకించు•వీణెఁ గప్పటగాదు, గొప్పయొప్పులకొప్పు • గప్పుఁ గప్పుఁ
గలశాబ్ధి హరిమేని•కప్పుగప్పుటె కాదు, భుజగపుంగవునిచూ•పులను గప్పుఁ
గగనమార్గమునించు • కప్పుకప్పుటె కాదు చందురులోనున్న • కందుఁ గప్పు

తే. నారబిక్కనవోలిపు • రాధినాథ, కాచభూపాలజంగమ • క్ష్మావరేణ్య
పటునిరాఘాటదిక్తట•స్ఫారభూరి, తరళమశశ్చంద్రికాసాంద్ర•ధవళితాంబు 80

చ. పరసతు లెల్ల సోదరులు • పల్కిన పల్కులు రామబాణముల్
నరపతు లెల్లఁ జుట్టములు • నందను లెల్ల మహీధురంధరుల్
పరనృపు లెల్ల సేవకులు • భర్గునిభక్తులు • మిత్రవర్గముల్
సరసగుణాఢ్యుఁడై వెలయు • జంగమభూపవరేణ్యు కెప్పుడున్. 81

క. జంగమరెడ్డినృపాలుని • యంగన యెల్లాంబలక్ష్మి • యనఁగాఁ దగి యా
య్యంగజునిఁ గాచరెడ్డిధృ, తిం గనెఁ బురుషోత్తముఁడు పతియగుకతమునన్.

సీ. కన్య లీడౌదురే • కలకంఠుసామేన్ను, గన్నకొన్న పార్వతీ • కన్య గాక
కాంత లీడౌదురే • కంజాక్షువక్షంబు, ఘనత కెక్కినరమా • కాంత గాక
భామలు సాటియే • పతిమాట దాఁటక, భాసిల్లుభారతీ • భామ గాక
రమణులు ప్రతియె శ్రీ•రమణీయరూపవి, భ్రమములు గలరతీ • రమణి గాక

తే. పతిహితంబును మగనిపై • భక్తిభవుని
చెలిమి కాంతునిపైఁ బూర్మి • కలిగి వెలయు
కాచవిభుజంగమక్షమా • కాంతమాళి
రామ యభిరామ యెల్లమాంబ • భామణికిన్. 83

చ. అయుతము లైన నర్థులకు • నన్నము పెట్టెడిచోట సన్నపూ
ర్ణయె తిర మైనతాల్మిని ధ • రాసతియే మృదువాక్యముల్ మహా
నయమునఁ బల్కుచో నజుని • నాతియె యంగనమాత్ర లాశుభా
న్వయుఁ డగుజంగమప్రభుని • వల్లభ యెల్లమ గారు ధారుణిన్. 84

క. ఘనుఁ డగుజంగమరెడ్డికి, ననుజుఁడు శ్రీకామిరెడ్డి • యవనిను రాశీ
రనవరతజనితబహువిధ, వినుతతుభైశ్వర్యములను • వెలయున్ ధరణిన్. 85

సీ. పట్టినాఁడే రెడ్డి • భక్తిఁ జిత్తంబులో, సిద్ధేశపాదరా • జీవయుగము
కట్టినాఁడే రెడ్డి • కలితార్థులను, బ్రోవఁ గరకంజమున దాన•కంకణంబు
పెట్టినాఁడే రెడ్డి•బిక్కనోల్పురి నన్న, సత్రంబు సోమవా•సరమునందు
కొట్టినాఁడే రెడ్డి • కుటిలశాత్రవమహీ, పాలజాలములు గ • గ్గోలుపడఁగ

తే. ఘనుఁడు దేశాహిమాత్రుఁడే • యహితభయద
పటునిరాఘాటధాటికా • చటులపటహ
ఘటిత భేరీధణంధణా • ర్భటిమహాతాభరి
పా శ్రీకామిరెడ్డి నృ • పాలమౌళి. 86

ఉ. కరనిధి చంద్రరాశకును • సంతసమందుచు నుబ్బుచుండఁ ద
త్పరసతు లౌనదుల్ కడుము • దంబునఁ బొంగుచునుండు బిక్కనోల్
పురమణి కామిరెడ్డిమణి • భూరినిరంతరదానవారివి
స్ఫురణలఁ జేసి యట్లయగుఁ • బోవివరంపఁ బతివ్రతౌచితుల్. 87

సీ. మోము చంద్రుఁడు సితాం • బుజములు కన్నులు
కరపదంబులు శర • ద్ఘనము కొప్పు
గళమ్ము శంఖమ్ము కుచం • బులు హిమరజతాద్రు
లలభుజంబులు బిసం • బులు సురేంద్ర
హస్తిమస్తముకటి • యహిపతి నూఁగారు
మల్లెమొగ్గలు పండ్లు • మందహాస
ములు వెన్నెలల్ హార • ములు తారకావళుల్
మిన్నువాకయ కోక • యన్నము సుధ

తే. పలుకుపూఁబోఁడి చెలికత్తె • పాలకడలి
మానికియుచ్చైశ్శ్రవంబు వా • హనము రమ్య
కామినేని కులాధ్యుండు • కాచవిభుని
కామిరెడ్డీంద్రు కీర్తికాం • తామణికిని. 88

సీ. పాతాళముననుండు • ఫణిరాజుచూపుల, బెళుకులనమృతంబుఁ • జిలికి కడిఁగె
బలభద్రుమైలదుప్పటముదా విడిపించి, మొలఁగట్టవలిపట్టు•వలువయొసఁగెఁ
జందురులో నున్న • కందుడిందగవెసఁ, గప్పురం బెనయుశ్రీ • గంధ మలఁదె
భారతి కొప్పుపైఁ • బారిజాతప్రసూ, నంబులఁ దగుసూన • కంబు గట్టె

తే. నాంబికానవోలిపు • రాధినాథ • కాచభూపాలనందన • కామిరెడ్డి
ధారుణీనాథ సప్తసం • తానదాన, జనిత సత్కీర్తిసైరంధ్రి • జగములందు. 89

సీ. తనగురుత్తము పేర•జనకుని పేరను, దనయన్న పేరను • దనదు పేరఁ
దమ్ముల పేరను • దనయుఁ బేరిటఁ దల్లి, పేరను సోదరి • పేర భార్య

పేర మఱియందలి పేరను లింగాపు, రంబును గాచాపు రంబు జంగ
మారెడ్డిపురము గా మారెడ్డి యునునెల్ల, రెడ్డిపేటయు నుల్ల రెడ్డి కామి

తే. రడిపేఁటలు దిప్పాపు రంబు సిరులఁ
బొదలు లింగాపురంబును బోతసాని
పల్లెయును మించఁ గట్టించె భవ్యకీర్తి
ప్రబలు మాయన్న శ్రీకామి రడ్డి ఘనుఁడు. 90

సీ. స్థిరహంస ముఖ్యస ద్విజరాజధామంబు, లమృతాభిరామంబు లై తనర్చి
ప్రస్ఫురత్కువలయ పద్మానుకూలంబు, లధికవిశాలంబు లై చెలంగి
కమఠమీనాదివాః గ్రహసముద్వేలంబు, లచలాలవాలంబు లై యెసంగి
ఫలపుష్పయుతకల్ప పాదపజనకంబు, లతులితఘనకంబు లై పొసంగి

తే. ప్రబలగంభీరతాభాసు రంబు లగుచు
డంబు మీఱినరత్నాక రంబు లనఁగ
గరిమఁ జూపట్టుఁ గాచయ కామిరెడ్డి
ఘనుఁడు కట్టించుబహుతటా కంబు లవని. 91

చ. అనయము కామిరెడ్డిమణి యాతతకీర్తులు మింటఁ బర్వినం
గని సరవిన్ నభస్తటిని గాచసుధాంబుధి పొంగి వచ్చెనే
యని రవి నోడఁజేసిరొ వియద్గమనంబున కట్లు గాక యు
న్నను వివరింపఁ దత్తరణి నామము మిత్రున కేలగల్గెడిన్. 92

సీ. నాకాధిపతికి నం దన మొక్కటియె కాక
వర్ణించినను బెక్కు వనము లేవి
ధనదున కెంచఁజై త్రరథ మొక్కటె గాక
వాటంబు లగుపెక్కు తోఁట లేవి
రవితనూజునకు మ ధువన మొక్కటె గాక
పరికింప నుద్యాన వనము లేవి
నారాయణునకు బృం దావనం బొక్కటే
కాక నారామముల్ గాంచ నేవి

తే. యనుచుఁ దర్కించి కాచభూ జనవరేణ్యుఁ
గామరడ్డి క్ష్మాపాల ఘనుఁడు నిల్పె

నేలమి నూరూరం బూవురదోం • టలును వ
వేలు లతీలు కోట్లు న్న • పాలు లెంచ.

సీ. హరునివింటికి నారి • మైనట్టిదానికిం, దానారిమై
దనవారిలోపలం దన మొగంబు ముదుంచు, కొనువాని
గారిన్యమువహించు • గతి లేనివానితోం, కాపురం బొ
గడు మోరత్రోపుచే • నెడుకొమ్ముకానితోం, బొందుగ

తే. భోగి కమఠాద్రి కిటుల సం • యోగభోగ
సరణి గాదని కాచభూ • జానికామ
రడ్డిమణిభుజసీమ భూ • రమణి నిలచెం
దిరముగా సర్వభోగముల్ • పరిఢవిల్ల.

సీ. శోధించి వినుతింప • సోమసూధన బాణ, బాణసూధన
గురుతుగా వివరింప • గోపభార్గవ రామ, రామభార్గవగ
యరయ వివేకింప • హంసనారదశిష్య, శిష్యనారదహం
తెరిగింపం బరికింప • ధర్మపర్వతరాజ, రాజపర్వతధర్మ

తే. తనరుత త్తద్గుణంబులు • తనకుం గలుగ
భవ్యసులతాను మహమదు • పాదుషాహ
లబ్ధభూషణలలితప • ల్యంకి కాత
పత్ర చామర సామ్రాజ్య • భరిత విభవ
రమ్యగుణశాలి శ్రీకామ • రడ్డిమౌళి.

క. కామారెడ్డిక్షితిపతి, రామామణి లింగమాంబ • రమణిం
స్తోమాభిరామకళలన్, శ్యామా రమణీలలామ • మనగ

సీ. తనతండ్రి హెచ్చుగాం • దనవారిం బోషించి
తలచుగా విషము వి • దల్చుచుం
తమ్ముండు బుధులకు తనకళలం దిచ్చి
రాంగి తానుం గృశియింపు • చు
పురుషోత్తమ మస్మూర్తిం • బురుషుండు విహరించు
ధృతిం బుణ్యజనుల మ • ర్దించుచుం
కొడుకు మాధవభక్తి • విడువక వర్తించుం
బలు వేల్పులకు నెగ్గు • తలంచుచుం

తే. యనుచు సిరి,సద్గుణము తండ్రి • కాత్మసోద
రునకుఁ గళమించు దానంబుఁ • బెనిమిటికిని
బుణ్యజనపోషణము శంభు • పూజ సుతుల
కగు నటని కామిరడ్డిలిం • గాంబ యయ్యె. 97

ఉ. పత్యనురక్తి మీఱఁగఁ బ్ర • భాకరుజోడగు కామిరెడ్డిసాం
గత్యమునన్ మదద్విరద • గామినిలింగమగారు వేఁడ నా
సత్యసురూపవైభవులఁ • జారుసదాశివలింగమూర్తులన్
సత్యముతోడుగా మహిఁ బ్రశస్తివహించును బుణ్యసంజ్ఞయై. 98

సీ. అతిథివర్గంబుల • కరసి ప్రత్యహము మృష్టాన్నముల్ వెట్టుచో • సన్నపూర్ణ
కవిగాయకవ్రాత • వివిధేప్సితార్థముల్, గడువేడ్క నొసఁగుచోఁ • గల్పలతిక
హితబంధుజనపురో • హితవిజాశ్రితపాళి, రక్షించుచో సుర • రాజసురభి
శ్రీసదాశివపాద • సేవావిధానంబు, సవరించుచో హిమ • శైలకన్య

తే. తాల్మి వివరింప రెండవ • ధరణికాంత
పతిహితమున సాక్షాదరుం • ధతి యనంగ
గరిమఁ గనుపట్టు బిక్కనోల్ • కామిరెడ్డి
యతివ లింగాంబ ధర్మగు • ణావలంబ. 99

క. చతురుండు కామిరెడ్డి, క్షితిపతి యనుజుండు చంద్ర • శేఖరపూజా
సతతధ్యానపరాయణుఁ, డతులస్థితి నెల్లరెడ్డి • యలరెన్ ధరణిన్. 100

సీ. విలసిల్లు నేరెడ్డి • విషమాంబకస్ఫూర్తి భూతిచే సౌందర్య • రీతిచేతఁ
గొమరొప్పు నేరెడ్డి • గోత్రభేదనరూఢి, మహిమచే విభవస • న్మహిమచేత
క్షితి మించు నేరెడ్డి • గీష్పతిప్రౌఢిమ, బుద్ధిచే నీతిప్ర • సిద్ధిచేత
రంజిల్లు నేరెడ్డి • ప్రబలార్జునఖ్యాతి, రణముచే సత్యాభ • రణముచేత

తే. నతఁడు చెన్నొందువిశ్వంభ • రాధినాథ
బంధురాస్థాన శుంభత్ప్ర • బంధసత్క
వీంద్రజిహ్వాగ్రనృత్యన • మిద్ధసుగుణ
పాళి కాచయ యెల్లభూ • పాలమౌళి. 101

సీ. ఇందునిలోఁ గందు • కిత్సంజ్ఞ గావించి, వినువాకతును నభి • వృద్ధి చూపి
పాలమున్నీటికిఁ • బ్రకృతిభావము చెప్పి, బలునికిఁ బూర్వరూ • పంబు దెల్పి

సురరాణివేణిపై • నాదేశమై నిల్చి • యహిరాజునకును బ్ర • త్యయము నేర్పి
యా రాజ మౌళికిఁ • బరమాప మెఱుఁగించి, స్వర్ధేనుపై నను • స్వార మునిడి

తే. కామినేనికులాధీశ • కాచరెడ్డి
వసుమతీనాథు నెల్లభూ • వరుని ధవళ
సాంద్రతరకీర్తి భామినుల్ • శబ్దశాస్త్రి
సరణు లందండ తెలుపుచు • జగతి నుండె. 102

ఉ. ఎచట వనావనేశ? పని • యేమి సురేశ్వర? నేఁడు కల్పక
క్ష్మారుహపుష్పముల్ దొరుఁగు • కారణ మేమి? సహస్రనేత్ర విఁ
ధారుణి నెల్లరెడ్డిఘను • దానగతుల్ విని యద్భుతంబు గం
దాయశిరంబు లూఁచినక • తంబున రాలెను జిత్తగింపవే. 103

సీ. స్వాంతకేదారచక్రో • మంతయు వశముగాఁ, బాపకోపతృణంబుఁ • బాఱ దున్ని
జ్ఞానసుజ్ఞానబీ • జంబులు వెదపెట్టి, సద్గురుకరుణార • సంబు నించి
యమృతాళివర్గంబు • లనెడుకలుపు దీసి, పరగుణజనులఁగ • వలుల బెట్టి
సిద్ధరామేశ్వర•సిద్ధపూజ ఫలింప సుకృతధాన్యంబు రా • సులుగఁ జేసె

తే. నౌర బిక్కనవోలిపు • రాధినాథ
కాచవిభునెల్లరడ్డిభూ • కాంతుఁ డెలమి
భవ్యసుల్తాను మహమ్మదు • పాదుషాహి
కలములోపలఁ గన నింత • కాఁపు గలఁడె. 104

సీ. శ్రీమహేశ్వరభక్తి • చిత్తుఁ డౌటయె కాదు, సకలపురాణవి • జ్ఞానశాలి
సకలపురాణవి • జ్ఞానియౌటయె కాదు, ఘనతరదానవి • ఖ్యాతమూర్తి
ఘనతరదానవి • ఖ్యాతుఁడౌటయె కాదు, సాహిత్య సౌహిత్య • చతురవర్తి
సాహిత్య సౌహిత్య • చతురుఁడౌటయె కాదు, సలలిత కవితావి • శారదుండు

తే. ననుచు నుతికెక్కె సకలదే • శాధిరాజ
రాజదాస్థానములయందుఁ • బ్రౌఢి మెఱసి
కామినేని కులాంభోధి • కల్పశాఖి
యెల్లరడ్డి వసుంధరా • వల్లభుండు. 105

క. ఎల్లారెడ్డి నరేశ్వరు, నిల్లాలాపోచమాంబ • యెన్నిక కెక్కున్
వాల్లభ్యమహిమ గంగా, కల్లోలిని యనఁగ భువన • గణ్యస్ఫురణన్. 106

సీ. మఱికల్మి శ్రీకాంత • మతి భారతీకాంత
పుడమి నెల్లారెడ్డి • పోచమాంబ
తాల్మిని భూకాంత • దయను శచీకాంత
పోల్ప నెల్లారెడ్డి • పోచమాంబ
రూపున రతికాంత • రుచిని సంజ్ఞాకాంత
పొసగ నెల్లారెడ్డి • పోచమాంబ
కళను శ్యామాకాంత • ఘనత నుమాకాంత
పొలుచు నెల్లారెడ్డి • పోచమాంబ

తే. శౌరి లోకేశుఁడును దాన • వారి విష్ణుఁ
డసమ్మశరుఁడును మిత్త్రుండు • నట్టిరాజు
రాజశేఖరుఁ డగునెల్ల • రడ్డిరాణి
భూరిసద్గుణనికురుంబ • పోచమాంబ. 107

చ. హరపదభక్తియుక్ మగని • యానతి మీఱమి • బంధురక్షణ
స్ఫురణయు నిండుతాల్మియును • బుద్ధియు నన్నముఁ బెట్టుమార్గముం
గరుణయుఁ గల్గిమించు నిల • కాంతలలోపల నెల్లరెడ్డిభూ
వరుసతి పోచమాంబ మృదు • వాక్యకదంబ నయాగజాంబయై, 108

మ. అనసూయాసతి యత్రివల్లశశిద • త్త్రాత్రేయదూర్వాసులం
గనుచందంబునఁ బోచమాంబ యెనయం • గా నెల్లరెడ్డీంద్రుచే
తను ధన్యుం డగువిశ్వనాథనృపు వం • తక్ ముత్తమప్మాధవుక్
జినకామక్షితినాథుఁ గాంచి సిరులం • జెన్నొందు నుర్వీస్థలిక్, 109

వ. ఇవ్విధంబున నాచంద్ర తారకంబుగ వర్ధిల్ల మద్వంశావతారంబు విస్తారంబు గ నభివర్ణించి మద్వంశరత్నంబుం డగుసిద్ధరామేశ్వరస్వాముల మత్త్రబంధంబు నకు నాయకునిఁగా ననుసంధింపం దలంచి యభినుతించెద. 110

సీ. అరుగకుండెడినట్టి • యరద మయ్యరదంబు
వెస మోచి యున్నట్టి • విల్లు విల్లు
చుట్టు దిమ్మరునట్టి • చక్రముల్ చక్రముల్
నమరుచిల్వల దొర • నారి నారి
కొడ్డీది దాయాది యగా • కరికరి తెగ మోయు
చరియించు చున్నట్టి • శరము శరము

చతురత్వమునఁ గన్న, సారథి సారథి
చదువు లశ్వములుగాఁ • బొదలుఁ బొదలు

తే. నెలమి బలమునఁ జలమునఁ • గెలిచినాఁడ
వయ్య మీ ప్రౌఢిమనన్నుతుల్ • చెయ్యఁ బశమె
నంబు మహాగర్భునకు నైన • హరికి నైన
కాశధవళాంగ సిద్ధరా • మేశ లింగ. 112

సీ. ఒకచోట నత్రినేత్రోద్భవాంచితరేఖ, యొక్కప్రక్క ముత్యాల • నొనరుసేస
యొకక్రేవ దేవనా • యకలోకవాహిని, యొకచెంత పుల్లికా • ప్రగ్రథదామ
మొకదండఁ బుండరీ • కోజ్వలాజినఖండ, మొకపజ్జ వెన్నెల • నొరయుపలువ
యొకదారి మారతనూద్భవాద్భుతభూతి, యొకవంకఁ జందన • ప్రకటపంక

తే. మలరునీయర్ధనారీశ్వ • రైకవేష
మాత్మలో నిల్పి భావింతు • నహరహంబు
కరధృతకురంగ వృషభేంద్ర • వరతురంగ
శ్రీశివిమతాంగ సిద్ధరా • మేశలింగ. 112

షష్ఠ్యంతములు

క. ఈదృగ్విధవివిధగుణ, పాత్రిమద్భావునకుఁ గామిరెడ్డికృతశ్రీ
మేదురవైభవనిహితా, హ్లాదితపరపూరితోల్ల • లద్భావునకున్. 113

క. శరణాగతహితకరుణా, భరణునకుం గామిరెడ్డి • పరిచితఘనా
పరిణాగారవిహరణ, స్ఫురణునకు భువనభవన • బుధశరణునకున్. 114

క. మిత్రసుధాకరపావక, నేత్రునకును రెడ్డి • నృపహృదయవనీ
చైత్రునకును గేహీకృత, గోత్రునకును దేవతారి • కులజైత్రునకున్. 115

క. హేమాద్రివిహారునకును, గామారెడ్డిక్షితీశ • కల్పితవిలస
త్సోమదివసాన్నసత్రున, కామితనైవేద్యమద్ర • సాహారునకున్ 117

క. రంగత్కామారెడ్డిప, రింగితగస్వాంతజలజ • భృంగంబునకున్
శృంగారోజ్జ్వలగిరిజా, లింగనసుఖసిద్ధరామ • లింగంబునకున్ 118

వ. సద్భక్తిసమర్పితంబుగా నాయొనర్పం బూనిన శివధర్మోత్తరం బను మహాప్రబం
ధోత్తమంబునకుం గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 119

కథాప్రారంభము

ఉ. తారకశైల మందిరునిఁ • దారకనామనిశాటదర్పసం
హారుని దేవతావనవి • హారునిదీపితచాపనైపుణో
దారునిఁ గ్రౌంచపర్వతవి • దారుని దారుణపాపదూరునిన్
మారుని వైరి గాంచినకు • మారుఁ గుమారునిఁ గాంచు వేడుకన్.

సీ. అభ్రంకషం బైన • యలవింధ్య శైలంబు
గ్రుంగఁ ద్రొక్కినముని • పుంగవుండు
కడిమిని జలరాశి • పుడిసెడు లోనికిఁ
దగ గ్రహించినజడ • దారి ఱేడు
నాకంబునకుఁ నేఁగు • నహుషభూపతియహం
కృతి గుంచి మించిన • ఋషివరుండు
కడుపులోపలఁ జొచ్చి • వెడలువాతాపిని
జీర్ణింపఁ జేసిన • స్థిరయశుండు
తే. పరఁగ వాల్మీకివరతంతు • వామదేవ, కలహభోజనకశ్యప • కపిలకణ్వ
గర్గగాంగేయ గౌతమ • గాలవాది, గణ్యమానివరేణ్యుండు • కలశజుండు. 121

సీ. మంజులస్ఫటికాక్ష•మాలికావలయంబు, కర్ణశష్కులినిబాం • కముగ వ్రేలఁ
బుండరీకాజిన • ఖండకౌశేయంబు, కలితకరాగ్రభా • గమున మెఱయ
గాంగజలాభంగరంగన్మణికమం, డలువుహస్తమున రు • టంబుఁ జూప
రుద్రాక్షచయభూతి • ముద్రాకలాపముల్, సర్వాంగములకుఁ దేజంబు నెఱప
తే. వేదశాస్త్రపురాణక • వితతర్క
వేత్తగురుశిష్యవర్గముల్ • వెంట నంట
భవ్యసంతోషమునఁ జింత • వదలి భక్తి
బొదల శివుజిత్తమున నుంచి • కదలి చనియె. 122

క. చని కాంచె నఘవిదారున్, ఘనవిక్రమహారుని విమల • కరుణాధారున్
వినుతకళావిస్తారున్, మునిచిత్తాగారు సుగుణ • ముఖ్యకుమారున్. 123

క. వచ్చిన కలశజుఁ గనుఁగొని, హెచ్చినప్రేమంబు నితఁడు • హితమతితో వా
క్రుచ్చి మణిపీఠమున నిడి, మచ్చికనాతిథ్యమొసఁగి • మఱి యిట్లనియెన్. 124

సీ. కుశలమే మీకు నీ • కులవధూమణికిని, సందంబులే తాప • కాశ్రమంబు
లాటంకములు లేక • యహరహంబును మీకు, జరుగుచున్న వె పెక్కు • సవనతతులు
శివపురాణకథావి • శేషప్రసంగముల్, ప్రచరింతురే మీరు • ప్రతిదినంబు
జపతపస్స్వాధ్యాయ • సంధ్యలిచ్ఛావృత్తిఁ, జలుపుదురే యుటజములయందు

తే. సతత షట్కాలశంభుపూ • జామహోత్స
వములు గడపుదురే ప్రొద్దు • ప్రకటభక్తి
హోమధేనువు కడు లెస్స • యున్నె మీకు
దైత్యబాధలు లేవుగ • దా మునీంద్ర.

వ. అని యానతిచ్చుటయును. 128

ఆ. శైవభక్తిధరుని • శాంతిని శాంతుఁ గు, మ్మారు శివుని సత్కు • మారు శూరు
బాహుబలవిహారు • బకపర్వతవిదారుఁ, బలుకు గూర్మి తేనెఁ • జిలుకఁ బలికె. 129

క. తారకశైలనికేతన, తారాధిప తారహార • తారసుధావి
స్తారయశో ఘన భీకర, తారకహర శంకరావ • తారకుమారా. 130

తే. అసఘ మీ దర్శనము వల్ల • సంతృప్తుండ
నమరపురవాసినై యుండు • నందునుండి
మగిడెనేనియు సప్తజ • న్మములవాఁడు
విప్రుఁడై పుట్టుఁ దథ్యము • శ్రీతలమున. 131

వ. అది కారణంబున. 132

తే. అఖిలభూతాధినాథవి • ద్యాసనాథ
ఘనదయాళుండ వీవు ని • క్కముగ సర్వ
హితము ధర్మంబు విన నాకు • హితము వొడమె
వేడ్క సంక్షేపముగఁ బల్క • వే మహాత్మ. 133

తే. శైవశాస్త్రరహస్యముల్ • సకలకర్మ
మర్మములు మున్ను కరతలా • మలకములుగ
శైలకన్యకు దారక • శైలభర్త
దెలిపె నట నీవు వినఁ దేట • తెల్లముగను. 134

వ. దేవా మున్ను కొన్నిధర్మంబులు నీచేత వినంబడి కొన్ని వినంబడకున్నవి. లోకోత్కృష్టంబు లగుశివునియందలి ధర్మంబు లేప్రకారంబులు? శివునివచనం బెటువంటిది? శివుం డేవిధిచేత లింగాకారంబునం బూజితుండై యేచందంబునం బ్రసన్నుండగు? అదియునుం గాక నఖిలదానంబులయందు విద్యాదానంబు శ్రేష్ఠం బని తత్త్వజ్ఞులు చెప్పుదురు. అదియు నిష్ఠాగరిష్ఠులకుం గాని యన్యవర్ణంబుల కశ్రుతంబండ్రు. తచ్ఛ్రుతపుణ్యంబు సర్వవర్ణంబులకు నేకర్మంబు లొనర్చిన లభించు నుపాయంబేది? దానంబు లెన్నివిధంబులు? అందు విద్యాదానం బుత్తమం బని చెప్పుదురే? ఏకర్మంబు నొనరించి యమ్మహీస్థలి గృహస్థు లగువారు భాసురం బగు సురలోకం బనుభవించి క్రమ్మఱ వారలు పుణ్యంబులు క్షీణంబు లైన మర్త్యలోకంబున జనియించి శాంకరయోగం బే ప్రకారంబున నెఱుంగుదురు? వెండియుఁ గర్మయజ్ఞంబును, తపోయజ్ఞంబును, స్వాధ్యాయంబును, ధ్యానయజ్ఞంబును, జ్ఞానయజ్ఞంబు ననెడి పంచయజ్ఞంబులు మహాయజ్ఞంబు లండ్రు. తత్పంచయజ్ఞంబులయం దుత్తమం బెయ్యది యని చెప్పుదురు? తదాచరణనిష్ఠాగరిష్ఠులకు నేఫలంబులు సిద్ధించు? ధర్మాధర్మ ప్రభేదంబు లెన్నివిధంబులని చెప్పుదురు? తత్సాధనంబులు, తదాత్మకంబులైన మార్గంబు లెవ్వి యండ్రు? స్వర్గనరకములయందు సుఖదుఃఖంబుల ననుభవించి భుక్తశేషకర్మంబులచేత ధరావలయంబున జనియించిన మర్త్యసందోహములందు నేచిహ్నంబులు దోచియుండును? గర్భాది దుఃఖబాహుళ్యంబునం బుట్టొంది ధర్మాధర్మ సముల్లోలసంకులం బగు నపారసంసారసాగరంబు మర్త్యు లేప్రకారంబునఁ దరింతు రని విన్నవించుటయు నతని సముచిత ప్రశ్నంబులకు హర్షంబునుం బొంది సకలధర్మార్థభాసురుండును, భక్తవత్సలుండును గావునఁ బ్రసన్నుండై. 135

క. హరునికుమారుఁడు తారక, హరునికుమారుండు శివున • కభివందనముల్
గరవాసితము తన ముఖాస్యాల, బురుహాముననటింపఁ పలిపి • మునికిట్లనియెన్. 136

ఉ. ఓమునిచంద్ర! కుంభజ! సముజ్జ్వల తాపసకోటిలోపలన్
సోమపదాబ్జ భక్తిబరిశుద్ధియు బుద్ధియు సత్త్వసిద్ధియున్
నేమము గల్గి మించితివి • నీదుచరిత్రము లుర్విపాత్రముల్
తామరచూలికైనను ద • లంచె తలంపఁగ నీమహత్త్వముల్. 137

క. నీ వడిగిన ప్రశ్నంబులు, భావింపనపూర్వములు శు • భప్రదములు స
త్సౌఖ్యకైవల్యసాధనంబులు, శైవాగమ శేఖరములు • శంభుప్రియముల్. 138

క. శివుఁడే దైవము వెండియు, శివభక్తులె పుణ్యపరులు • శివనామం బే
శివ మొసఁగుమంత్రరాజము; శివశాస్త్రవిధిజ్ఞులకును • జింతింపంగన్. 139

క. శివకథలలోన నరకా, ర్ణవతారక మగుచు స్వర్గ • రమముక్తిదమై
శివధర్మోత్తరమనఁగా, శివశాస్త్రము వెలయుచుండుఁ • శివుఁడు వచింపన్. 140

మ. భవరత్నాకరయానపాత్రము మహా • పాపౌఘగోత్రావళీ
పవి తాపత్రయమత్తదంతిపటలీ • పంచాస్యడింభంబు త
చ్ఛివధర్మోత్తర మొప్పు నప్రతిమమై • త్రిన్ సర్వలోకంబులన్
శివశాస్త్రంబులయందు శైలములలో • శ్రీకాంచనాద్రింబలెన్. 141

సీ. శ్రద్ధాప్రథమములు • సకల ధర్మంబులు
శ్రద్ధయ మధ్యాంత • సంస్థితంబు
శ్రద్ధ నిష్ఠాప్రతి • ష్ఠలు సర్వధర్మముల్
శ్రద్ధయ స్వర్గమో • క్షములు శ్రద్ధ
సచరాచరం బైన • జగమంతయును శ్రద్ధ
విరహితం బైనను • విశ్వమైనఁ
బ్రాణ మిచ్చిన నైన • ఫలము లేశంబును
నక్కఁడు శ్రద్ధావి • ధమునఁ గాని
తే. యాద్యయగు శ్రద్ధచేఁ గొంచె • మధికమగుచు
జగతి శ్రద్ధామయము లగు • శైవధర్మ
మర్మములు సూవె నిఖిలధ • ర్మములకెల్లఁ
గాన శ్రద్ధయ మఱి సర్వ • కారణంబు. 142

క. శ్రద్ధాగమ్యుం డభవుఁడు, శ్రద్ధాభిధ్యేయుఁ డఖిల • జగములయందున్
శ్రద్ధాపూజ్యుఁడు కావున శ్రద్ధావంతుండు సుఖము • సమకొన నుండున్. 143

షడక్షరిమహాత్మ్యము

సీ. అల్పాక్షరం బయ్యు • నధికార్థము నొసంగు, నాశితంబు మో • క్షప్రదంబు
సందేహరహిత మాజ్ఞానిశ్చితము దృఢం, బర్థసిద్ధియును శి • వాత్మకంబు
సకలలోకాక్షరం • జకము దివ్యంబును, సన్మంత్ర మఖిలార్థ • సాధనంబు
గంభీరతరవాక్య • గము నిశ్చితార్థంబు, శాశ్వతం బైనజ్ఞ • నేశ్వరంబు

తే. సుఖము ఖోచ్చార్యమాణమై • సొంపుమీఱ
నాది సర్వజ్ఞుఁ డీశ్వరుఁ • డానతిచ్చె
దేహులకు నెల్ల నాత్మసం • దేహ మెడల
నఖిల మంత్రాధికంబు ప • డక్షరంబు. 144

వ. అది యెవ్విధం బనిన. 145

ఆ. సర్వవిద్యలకును • సద్బీజ మోంకార
మది గుణత్రయైక • మగుచు వెలయు
మంత్ర మాద్య మగుచు • మహి నొప్పు నెప్పుడు
వరుస నోన్నమ శ్శి • వాయ యనఁగ 146

క. శ్రుతిసమ్మత మీమంత్రం, బతిసూక్ష్మం బయ్యు నెఱుఁగ • నగు బహ్వర్థ
స్థితిచేఁ దద్వటబీజము, గతి నానాశాస్త్రములను • గణుతి యొనర్పన్. 147

క. ఓ మిత్యేకాక్షర మను, నీమంత్రంబందు నభవుఁ • డెపుడు వసించున్
స్వామి గుణాతీతుఁడు వి, ద్యామయుఁడును సర్వగతుఁడు • తథ్యం బరయన్.

సీ. అమితమహాపాత • కమదేభములకు హ, ర్యక్షడింభంబు పం • చాక్షరంబు
ఘనవిపద్గాఢాంధ • కారంబులకుఁ గర్మ, సాక్షిబింబంబు పం • చాక్ష(ర)ంబు
సంసారసారవి • స్తారాద్రులకు వజ్ర, కౌక్షేయకంబు పం • చాక్షరంబు
తాపత్రయోదగ్ర • దావానలములకు, నంభోధరంబు పం • చాక్షరంబు

తే. మోక్షలక్ష్మీప్రదంబు పం • చాక్షరంబు
హరునకును బ్రాణపదము పం • చాక్షరంబు
వేదశాస్త్ర పురాణాది • విద్యలందు
నతిరహస్యంబు తెలియఁ బం • చాక్షరంబు. 149

క. పంచాక్షర మేమంత్రము, పంచాస్త్రమదాపహార • బలయుతుఁ డగునా
పంచముఖుండే దైవము, పంచమహాభూతమయుఁడు • పరికింపంగన్

వ. వెండియు మునివేదండాభిమంత్రం బసందిగ్ధంబు సుజ్ఞానసిద్ధం బశేషార్థప్రదా
యకంబును నై విస్తరిల్లు నందు నోంకారంబున గుణత్రయాతీతుండును సర్వ
జ్ఞుండు నగు శివుండుండు సూక్ష్మంబులు నేకాక్షరంబులు నైన యీశానాది
బ్రహ్మంబులు పంచాక్షర మంత్రవర్ణంబులయందు యథాప్రకారంబునం బ్ర

[illegible]తించు చుండు, నాషడక్షర మంత్రంబునందుఁ బరబ్రహ్మతనుం డయినశి
వుం[illegible]రూత్ముం డై యుండు, వాచ్యవాచకభావంబున సాక్షాత్స్వభావం
బు[illegible] సప్రమేయుఁ డగుటంబట్టి వాచ్యుండు శివుండు తన్మంత్రంబు వా
చక[illegible]ంబడు. ఆరెంటియందు సదాశివుండు దా ననాదిగ్రాయె యుండు. 151

క. [illegible] మనెఘనతర, వారాశి యనాదియగుచు ♦ వర్తిలుకతనన్
నా[illegible]శైలనివాసుఁడు, నారెంటి కనాది యగుచు ♦ నది విడఁజేయున్. 152

క. [illegible] నౌషధంబు వి, భాగింపఁగ శత్రు వగుచు ♦ భాసిలుగతి ను
న్యోగింప నాజవంజవ, భోగములకు వైరి భోగి ♦ భూషణుఁ డరయన్. 153

క. శివు[illegible]నట్టి లోకం, బవిరళతఁ దమోభిభూత ♦ మై కానఁబడున్
నివిరి తమోభూతంబై, భువనరుహాప్తుండు లేని ♦ భువనముపోలెన్. 154

తే. కుంభసంభవ యది గాక ♦ శంభుఁ డభవుఁ
డజుఁ డనాదియుసర్వజ్ఞుఁ ♦ డతులముక్తి
హేతుకుండును బరిపూర్ణుఁ ♦ డిలస్వభావ
సిద్ధుఁడును జ్ఞానభాసక ♦ సిద్ధయశుఁడు. 155

సీ. దివ్యపంచాక్షరీ ♦ పఠనంబు కలిగిన, వేదశాస్త్రపురాణ ♦ విద్య లేల
మహితపంచాక్షరీ ♦ మహిమంబు సమకూరు, మఱిసప్తతంతుక ♦ ర్మంబు లేల
భూరిపంచాక్షరీ ♦ పుణ్యంబు సిద్ధింప, వర్ణితక్షేత్రసే ♦ వనము లేల
మంజుపంచాక్షరీ ♦ మంత్రంబు దొరకిన, గంగాదినదులందుఁ ♦ గ్రుంకనేల
తే. గరుడగంధర్వసిద్ధకిన్నరసుపర్వ, సర్వమునులకు. దగ నతి ♦ శయులు సుమ్ము
సిద్ధపంచాక్షరీమంత్ర ♦ సిద్ధబుద్ధి, బద్ధభక్తులు నగుశివ ♦ భక్తు లెపుడు. 156

క. ఇహపరసాధన మగుచును, బహుధాగతులం జెలంగు ♦ పంచాక్షర మా
యహరహము కామధేనువు, మహిఁ దన్మహిమంబుఁ బొగడ ♦ మనుజులవశమే.

తే. ఆతని కమ్మంత్ర మభిధాన ♦ మగుచుఁ గుంభ
జన్మ యభిధేయ మయ్యెను ♦ జర్చ సేయ
నట్టిమంత్రంబులకు రెంటి ♦ కధిపుఁ డెందు
శివుఁడె యుత్కృష్టుఁ డెంచంగ ♦ సిద్ధ మరయ. 158

తే. మంజులామ్నాయశైవాగ • మములనడుమ
నుండు నెప్పుడు షడక్షరం • బొప్పు మిగుల
నది మహామంత్ర మతిశయం • బగుచు జగతి
యందుఁ బంచాక్షరం బుండు • నండ్రు బుధులు. 159

శా. మాని శ్రేష్ఠషడక్షరం బగుమహా • మంత్రంబు ముఖ్యం బగున్
దానిం బోలెడుమంత్రరాజములు శా • స్త్రంబుల్ పురాణంబులున్
నానాభంగుల నెంచ లేవు భువిలో • నందన్మహామంత్ర మ
త్యానందంబున నేమహామహులనన్ • స్వాంతస్థమై యొప్పెడున్. 160

ఆ. అతని కఖిలమంత్ర•తతులేల బహుళశా, స్త్రంబులేల పెక్కు • చదువు లేల
వరుసనోం నమశ్శి • వా యేతిమంత్రంబు, నిజహృదంతరమున •నిల్పెనేని. 161

క. మును విద్యాస్థానంబులు, ఘనశైవాగమము లెన్ని • గల వన్నియుఁ ద
ద్వినుత షడక్షరిమంత్రం, బునకును భాష్యములు సుమ్ము•మునికులవర్యా. 162

ఆ. వరుస నోం నమశ్శి • వాయేతివాక్యంబు
హరునివాక్య మది ష • డక్షరంబు
సరణి దెలియ నదియ • పరమశివజ్ఞాన
మదియె పరమపదము • మదిఁ దలంపఁ. 163

క. తిలకింపఁగ విధివాక్యం, బులు శైవాగమము లెంచ • మును పరమార్థం
బులు గాని యర్థవాదం, బులు గావు శివాత్మకములు • మునివర వింటే. 164

క. శంభుని యాచారంబులు, దంభములని యేనరుండు • దలఁచుచు నుండున్
గుంభజ యానరుఁడు మహా, కుంభీపాకంబులోనఁ • గూలుం జుమ్మీ. 165

క. శంకరుఁడు భక్తలోకవ, శంకరుఁ డద్దేవుపలుకు • సత్యమటని హృ
త్పంకజమున నెవఁ డుంచును, బంకము వెడల నతఁడు శివ•పదమున నుండున్.

క. పరిపూర్ణుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు, పరమేశ్వరుఁ డెట్లు పల్కు • పరికింప మృషల్
గురుసర్వదోషరహితుఁడు, పరమార్థం బతనిపల్కు • పరమమునీంద్రా. 167

చ. ఘనమగు దోషరూపమునఁ • గన్పడువస్తువ దేదియుండుఁ దాఁ
గనఁగ స్వభావతన్ వెలయుఁ • గా నది యెంతఫలం బ• దెంతపు

క్యానియుతి దానిసర్వము మ • నంబునఁ దెల్సినమేటి యెట్టిచో
న్పినఁ బలుకఁడ మృషావచన • ముల్ వివరింపఁగఁ గుంభసంభవా. 168

క. రాగాజ్ఞానాదులతో, యోగము లగుదోషతతుల • యోగి మునుంగఁడ
యగడము గల్లువాగ్న్యఁడు, వేగన నన్నృతము లెపల్కు • విమలచరిత్రా. 169

క. ఆరాగాది గుణంబులు. గౌరీశ్వరునందు లేవు • కావునఁ దెలియం
గా నృశుఁ డేల పల్కెడి, మీఁటినసర్వజ్ఞుఁ • డతఁడు మృషలుమునీంద్రా. 170

ఆ. సకల దోషహరుఁడు • సర్వజ్ఞుఁ డైనట్టి, యభవుపల్కు తథ్య • మది పవిత్ర
మది యసంశయంబు • నది ప్రమాణముగాన, చెలఁగి చిత్తముననుఁ జేర్పవలయు.

ఆ. బుధులు శివునివాక్య • ములుమహా విశ్వాస, కలన నిజములనుచుఁ • దలతు రెపుడు
బౌనఁగ బాపపుణ్య • ములు తదవిశ్వాస, పరుఁ డధోగతులను • బడునిజంబు.

వ. మునీంద్రా! విను మింక నొక్క యతిరహస్యంబుఁ జెప్పెద నని రుద్రకుమారుం డగు కుమారుండు లోపాముద్రాధినాథున కిట్లనియె. 173

గురుని మహాత్మ్యము

సీ. పరిలుఁడై కైలాసపతి మానసంబున, నతిభక్తి జపియించు • నతఁడు గురుఁడు
శైవశాస్త్రార్థ • సరణి వక్కాణించి, యతిశయంబుగఁ దెల్పు • నతఁడు గురుఁడు
మహితపంచాక్షరీ • మంత్రరహస్యంబు, ప్రతిభతో బోధించు • నతఁడు గురుఁడు
బౌద్ధచార్వాకాది • పాషండమతములు, న్నతశక్తి ఖండించు నతఁడు గురుఁడు
తే. గురుఁడు వివరింప దేవతా • గురుఁడు సుమ్ము
గురునికన్నను మఱియధి • కుండు లేఁడు
వసుధఁ జర్చింపనాస్తి త • త్త్వం గురోః ప
రం బటని పల్కునీతివా • క్యంబు స్మృతుల. 174
తే. అక్షరం బైన యట్టిష • డక్షరంబు
దెలుపుగురుఁ బూజసేయంగ • వలయు భూమి
రమణుఁ డర్థిపనోపకా • రంబు కొఱకు
నాత్మ సంపత్సమృద్ధికై • యహరహంబు. 175

ఉ. సోమకళాధరుఁ డారుని • యాత్మమహత్త్వము గల్గుతద్గుణ
స్వాములు సర్వలోకములు • సౌఖ్యములంది చెలంగునట్లు గా
భూమిపతిన్ దయాళుగుణ • భూషణు సంచితదానశాలిఁ గా
దా మృదుధర్మముల్ దెలిపి • ధర్మనియుక్తు నిఁ జేయు టొప్పగున్. 176

క. ఆ రాజుని యోగంబున, ధారుణిఁ బ్రజలెల్ల ధర్మ • తత్పరులగుచున్
మీఱుదు రీశ్వరభక్త్య, ర్థాతులు గుణహీను లర్హ్య • దానులు నగుచున్. 117

క. రాజే ధర్మముఁ బూనిన, భూజనములు నట్ల నడువఁ • బూనుదురు యథా
రాజా తథా ప్రజా యను. ధీజన వాక్యములు జగతిఁ • దేటపడంగన్. 178

క. ఏయే ధర్మంబుల యెడఁ, బాయక వర్తించు నృపతి • ప్రజలాలాగే
యాయా ధర్మంబుల యెడఁ, బాయరు నియమమున నైన • భయమున నైనన్.

తే. పూర్వయుగమున నృపతి సం • పూర్ణ ధర్ముఁ
డన్య యుగములయందు నే • కైకపాద
వికల ధర్ముండు రాజు భా • వింప నాల్గు
యుగములను భూమిజాని యొ • యొప్పనెంచ 180

రాజపరిశంస

సీ. ధర్మజ్ఞుఁడైన రాజు • ధాత్రీప్రజలలా, లించి న్యాయమునఁ బా • లింపవలయుఁ
బాలించనేని తత్పృథివీజులు ధర్మభ్రష్టులై. మదనారిఁ బూజింతు • రనితభక్తిఁ
బ్రజలఁగాంచు భూ • పాలుండు ధర్మార్థ • కామంబులనయత్న • గతులఁగాంచుఁ
బ్రజలొనర్చినయట్టి • పాపపుణ్యంబుల • ఫలము షష్ఠాంశ మా • పరిభుని బొందుఁ

తే. గావున నధర్మమగ్నులు • గాకయుండ
ధర్మమగ్నులఁ జేయంగఁ • దగును నృపతి
ప్రజకుఁ దనకును మఱియిహ • పరము లబ్బుఁ
దా విచక్షణుఁడై నేర్చు • దాల్చెనేని.

తే. ధర్మమార్గంబు లేశంబు • దప్పకుండ
దేశికుండు రాజునకు నుప • దేశ మిడిన
నమ్మహీపాలుఁ డనుకంప • నవని యేలఁ
బ్రజలు ధన్యాత్ము లగుదురు • పారికాంక్షి. 182

క. నానోపాయంబులచే, భూనాథుఁడు మూర్ఖుఁ డైన • బోధింపఁ దగున్.
మానితగురుఁడు భయమునఁ, బూనిక బోధంబువలనఁ • బుణ్యము వేయున్.

వ. వెండియు భూమండలేశ్వరుండు మహాత్ముండైన నిర్మలధర్మమర్మజ్ఞునింగా బో
ధింపుమని యానతిచ్చిన యాచార్యుండు మంత్రౌషధ నిధిక్షేత్రబీజములను
కియు లష్టాంగపాదంబు లని పలుకుదు రయ్యష్టాంగభేదంబులచేఁ గామార్థభ
క్తుం డైన క్షితిపాలు నొయ్యనొయ్యనఁ గ్రమక్రమంబున ధర్మమార్గ నర
తుంగా శివపాదపద్మధ్యానాభిరతుం జేయనగు నట్లు చేసిన నట్టిమహానుభావుం
డు లోకానుకంపనుం డగుసద్గురుం డని యెంచంగ నొప్పు నుతియును. 184

తే. ఘోర సంసారపంకమ • గ్నుని నృపాలుఁ
బార్వతీనాథ సుజ్ఞాన • పాణిచేత
దరికిఁ జేర్చిన సద్గురు • వరుఁడు దక్కఁ
గండియన వేఱ కలఁడె భూ • తలమునందు. 185

క. అజ్ఞానవహ్నితప్తుని, సుజ్ఞానామృతముచేత • సుస్నాతునింగాఁ
బ్రజ్ఞ నొనర్చిన గురుమణిఁ, దజ్ఞుం డై నృపతిపూజఁ • దనుపఁగవలయున్. 186

క. పరమజ్ఞానప్రదమును, బరకీయము నైనసత్య • భాషణ మర్థ
స్ఫురణమున రాజ్యమహిమను, బరికింపఁగఁ బొందరాదు • పరమమునీంద్రా.

క. శ్రీవాగపవర్గసిద్ధికి, నుదితంబగు మునులచేత • నొగి నేవాక్యం
బదియు సుభాషితమనుచును, బదిలంబుగ నెఱుఁగఁదగును • బరమమునీంద్రా.

క. ద్వేషరాగకామ • తృష్ణానృతక్రోధ, భంగి ననుసరించు • పలుక దెద్ది
యదియునిరయ హేతు•వగుటచే దుర్భాషి, తం బనంగఁజనును•దాపసేంద్ర. 189

తే. దుష్టసంసార దుఃఖహే • తుకర మైన
నరయ నజ్ఞానరాగవా • క్యంబు లతిత

మైన మృదు వైనఁ గమునేర్పు • లలవడంగ
బలుకుచుండిన దాన నే • ఫలము లేదవు.

శా. ఏవాక్యం బిల రాగదోషరహితం • బేవాక్య మత్యంతధ
ర్మావాలంబును నై వినంగ ఘనపు • ణ్యం బొప్పఁ జేకూరుచుం
డావాక్యంబు విరూప మైనను సమ్ము • న్నత్ప్రీతి శ్రేయస్కరం
బై వేద్యం బగు దండు నెప్పుడుమునీం • ద్రా యెల్లలోకంబులన్. 191

ఆ. పరమశైవధర్మ • పథ, మర్థసద్గ్రంథ, సంస్థితంబు వేద • శాస్త్రభారం
తాదిబహుపురాణ • పాదమాయుఃక్షీణ • కరము నున్న తెలియఁ • గా మునీంద్ర.

తే. మూఢ చేతస్కులకు బుధ • ముఖ్యులకును
బుత్రదారాది సంసార • మును సమస్త
శాస్త్రసంసారమును నీతి • సరణి దెలియ
భూరియోగానుభవవిఘ్న • కారణములు. 193

క. ఇది సర్వము దెలియంగను, జదివెద నని మదినిగోరి • జనుఁడెవఁ డైనం
దుది గను వర్షసహస్రము బ్రదికినచో సకలశాస్త్ర • వారీణుఁడగున్. 194

తే. మనుజుఁ డక్షరమాత్రంబె • మది నెఱింగి
చదువు లన్నియు మొదలనే • చదువఁబెట్టి
దేహ మస్థిర మనుచు నం • దేహ ముడిగి
మోక్ష మార్జింపఁగలయు నో • మునివరేణ్య. 195

ఉ. ఎవ్వఁడు పారలౌకిక స • మీహిత హేతుకపుణ్యభారమున్
నివ్వటిలంగఁ దాల్చుటకు • నెమ్మినశక్తుఁడు తజ్జనుండు తా
మవ్వపుఁ బండితుండును స • మర్థుఁడు నైనను వానివిద్యయుం
బ్రవ్వెడివానియర్థము ని • రర్థకముల్ పరమార్థ మెంచినన్. 196

తే. శక్తుఁ డై యుండి యెవ్వఁ డ • శక్తుఁ డేనిఁ
బండితుం డైన మూర్ఖుని • పలుకఁ దలయుఁ
ననుభవమువల్ల రక్షించు • కొనవియట్టి
వాని సత్కృతుఁ డగు పల్కు • వలె మునీంద్ర. 197

ఉ. వేఁటక నెవ్వఁడేని సువి • వేకి శివాంఘ్రిసరోరుహద్వయిన్
బాడిగ భక్తిభావమున • గుల్ఫడఁ జేసెన నంచుఁ బ్రేమతో
విశ్వనివిష్టుఁ డెంపు పరిభ • వింప ననారతముం దలంచునో
వాఁడు తపస్వివాఁడు శుచి • వాఁడు జితేంద్రియుఁ డెంచి చూచినన్.

ఉ. మానుగ నెవ్వఁడేని యను • మానము సేయక మేరువంతప్రేఁ
క్షైన సమస్తభూవలయ • మైనను గొంకక తెచ్చి యిచ్చినన్
దా నియమంబుఁ బో విడిచి • ధర్మపదంబును ద్రొల్ల నుండెనా
వానికి దీక్ష నియ్యఁ దగు • వచ్చి గురుండు గురుప్రభావుఁడై

క. శివశాస్త్రం బెవ్వఁడు విను, శివశాస్త్ర మెవఁడు నొడువు • శివపదమున
నివసించు నటులుగాదే, నివసించును నరకమందు•నిశ్చయ మనఘా

క. శివశాస్త్రమహామహిమవితతి, శివలింగార్చనవిధంబుఁ • జెప్పెద నింకన్
వివరించి వినుము ముక్తికిఁ, దవిలిన సోపానపథము • తాపసవర్యా.

శివలింగార్చనవిధము

శా. గోసంభూతమహాలింగధన్యకథచే • గోరాజవాహుండు పి
న్యాసప్రోక్షణ లింగమందునను సదా • భ్యారాధితుండై దయం
దా సంతోష విశేషచిత్తమున భ • క్తశ్రేణికిన్ శ్రీమతన్
వాసిన్ మీఱఁ బ్రసన్నుఁడై యొసఁగుఁ గా • వల్యం బమూల్యంబుగన్

సీ. అతులగోశృంగద్వ•యచ్ఛలంబున భోగ, మోక్షముల్ చూపుఁ బత్యక్ష
లాలితవాలచా•లనమిషంబునఁ బాప, రాశిముక్తికలఁ బా•ఱంగఁ జో
సంజాత బహువత్స•జాతకైతవమున, నీప్సితార్థము లర్థి• కిను చుండుఁ
దప యోగపయో•ధారామిషంబున, వితతసంపత్సుధా • వృష్టి గురి

తే. సమున్నత శృంగారజ • ముక్తి
సుకృత • పటలి జేయు
జగతి • మొగి జనించె
గోవు లంభోరుహాస్త్రుని • గోవు లనఁగ.

వ. వెండియు మునీంద్రా! తొల్లి లోకోపకారార్థంబు దేవతా సంతర్పణముకొఱ
కు శేషభూషణాభిషేకంబునకుం గాఁ బురశాసనుశాసనంబునం గైలాసపురి
కాఁపురంబు విసర్జించి గోపంచకంబు భాసురసురాసురు లమందమందరంబు
కవ్వంబును సర్వేశ్వర సార్వభౌముం దర్శితోడుగా సంధించి సింధురాజం బగు
సుధాంభోధినిధానంబు బాహాబలంబు చలంబుఁ బ్రబలంబుగా మథియింప నం
దు నందయు, భద్రయు, సురభియు, సుశీలయు, సుమనసయు, ననెడి నామం
బులం బ్రభవించి ధరాతలంబునం దల్లుల చందంబున భాసిల్లుచుండెఁ దద్ధేను
పంచకంబు విమలాంగంబులవలన గోమయంబును, గోరోచనంబును, గోమూ
త్రంబు, క్షీరంబు, దధియు, ఘృతంబును జనియించె నవియె షడంగంబు లనం
బరఁగె. అవి సర్వసిద్ధికరంబులును, సర్వభోగ మోక్షదంబులును, సత్పవిత్రం
బులు నగుచుండె. ఈషడంగములలోని గోమయంబువలన సదాశివప్రీతికర
ముగ బిల్వమహీరుహంబు జనియించె. అయ్యనోకహము పద్మవాసినికి నివా
సంబయ్యెఁ గావున శ్రీవృక్షం బనం బరఁగె, వెండియుఁ దద్గోమయంబువలన
బీజయుక్తంబుగా నుత్పలంబులు సారంబు లగుసారసంబులుం బ్రభవించె. మఱి
యు గోరోచన యమూల్య కైవల్యప్రదయు, ననిర్వాచ్య మంగళదాయకి
యు, నగణ్యసంపత్సమృద్ధికారిణియు నయ్యె. గోమూత్రంబువలన బంధురసు
గంధపాణింధమం బైనగుగ్గులుభూరుహంబు శర్వాది సుపర్వులకు నాహారంబు
గ బ్రభవించె. క్షీరంబులును జగంబులకు బీజంబులనం బరఁగె; దధియు స
ర్వమంగళార్థ సిద్ధికొఱకు జనియించె, ఘృతంబువలన సుధాంధులకుఁ బ్రియం
బైనసుధారసంబు సంభవించె నటు గావున. 204

సీ. దధిపయోఘృతముల • స్నానంబు గావించి, యుష్ణజలంబులను మజ్జ • నంబుఁ జేసి
తదనంతరంబు శీ • తలజలంబుల ముంచి. భవ్యగోరోచన • పంక మలఁది
పద్మోత్పలముల బి • ల్వములను బూజించి, యాజ్యగుగ్గులుధూప • మరల నిచ్చి
పాయసదధ్యన్న • భక్ష్యాదిమహిముల, నైవేద్యము సమర్ప • ణంబుఁ జేసి

తే. సత్ప్రదక్షిణబహునమ • స్కారములను
పాహి మా మితి నుతులు ని • బ్బంగిఁ బొంగి
యంగజారాతిఁ బ్రీతి మ • నంగవిధుల
నర్చనము సేయ నొప్పు న • యమున రేణ్య. 205

క. ఈకరణిఁ ఇందుశేఖరు, శ్రీకంఠుని భక్తిఁ బూజ • జేసినయతఁ డ
స్తోక దయామయుఁడగుటను, బ్రాకటముగఁ గీర్తి సహాముఁ • బరమునొసంగుఁ •

క. కావున షడంగవిధులన్, భావమ్మునఁదు కాళగళుసఁ బురమర్దను గా
కేవల్లభుఁ బూజింపం, గావలయు న శైవధర్మ • కలనప్రౌఢిన్. 207

క. ఆదియు శంభుపూజ సము • దారతఁ జేసినపుణ్యమూర్తి సం
నాదిమయోధ నాంటి కడుఁ • జాతురి నిర్వదియొక్కజన్మలన్
శ్రీయుచి దేవ మీఱఁగ జ • నించి తుదిన్ సురరాజుపోలఁ బెం
పారగ నుండి తాఁ జను న • హాత్తర శైవపదంబు గాంచగన్. 208

ఆ. శేషులుకానిభృత్య • జనుల నియోగింప
భవుని పూజకొఱకుఁ • బనులఁ జేసి
యైహికంబు గాంచి • యామీఁద విభుఁ గూడి
నిందుమౌళిపోల • నుందు రెలమి. 209

క. కాలకంఠాంక మౌళిపర • భక్తుఁడు భోగము లెల్లఁ గాంచి భృ
త్యాళియు పాళితోఁ గొలువ • నంతటఁ బుణ్యము లెల్లఁ జెల్లినం
గాలవశంబునన్ మగుడ • గహ్వరికిం జనుదెంచి యేకభూ
పాలుఁడై ధరాతలముఁ, బాలనమొాలిని జేయు నేర్పునన్. 210

ఆ. భవునిపూజకొఱకుఁ • బత్రపుష్పాదులఁ
బాదుకొల్పునట్టి • పాదపములు
శివునిగోవు లెలమి • శివపదంబున కేఁగు
సంశయంబు వలదు • సంయమీంద్ర. 211

ఉ. ఏజనుఁ డాజనంజవన • మీహితనిష్ఠఁ బ్రతిష్ఠమీరఁగాఁ
బూనితుఁడై నశంకరునిఁ • బూని వహించుచునుండి శంభునిం
దాజయ మొప్పఁ జూచినము • దంబున బొందుచు విన్నఁ బన్నగా
నాజనుఁ డొందు ముందు మఱి • యాగఫలం బఖిలంబు డంబుగన్. 212

సీ. అర్చితుం డైనమహా • దేవు నెవ్వండు
దర్శించు నతఁ డఘ • తతులఁ బాయు
హర్షంబుతో నెవ్వఁ • డభవున కిల స్తోక
మొకుక్కు నతం డుండు • రుద్రపురిని
విధిచేత నెవఁడుమా • విభుఁ బూజఁ జేయంగఁ
గనునతం డటఁ గాంచుఁ • గ్రతుఫలంబు

శివధర్మ మెవఁ డర్థిఁ • జేయునతండు త
చ్ఛివవాక్యఫలము లా • ర్జించి పొందు

తే. సకల శివభక్తులును జేయు ధ్యానపూజ
నానుకృతమైన తపమున • కాత్మ నెవ్వఁ
డర్థి సంతోషమును బొందు • నట్టిజనుసఁ
కు న్నిటలలోచనుండు ప్ర • సన్నుఁ డగును.

క. వివిధజనసేవితం బగు, శివపుణ్య మహింసకంబు • శివపదము సదా
తివిరిసమయత్రయంబును, దవిలి యనాథునియందుఁ • దద్దయు నుండున్. 214

క. ఈవిధమున శివధర్మము, దా విశ్వాసంబు వెలయఁ దాత్పర్యముతో
సేవింపఁ డనుమోదించును, వారికిఁ దత్ఫలముతండ • వశమ్ముం బొందున్. 215

క. శివుఁడు వచించినధర్మము, లవి యసదృశగతుల శివుని • యర్చనల సదా
వివిధఫలంబులొసంగును, దవిలి యనూత్మములు కీర్తి • నములు మునీంద్రా.

క. అని శివుఁడు తనదుధర్మము, లనుపమములుగాఁగ దెలిపె • నద్రిజకనుచున్
మునికిఁ గుమారుఁడు చెప్పిన, విని విద్యాదానఫలము • విధమెట్లనినన్. 217

శా. కామాంగద్విధరాధినాథమణిర • త్నాదర్శ దక్షాధ్వరో
ద్దామప్రాభవదాస దానవరిపూ • ద్యద్బాణ బాణాసుర
శ్రీమద్ద్వారనివాస వాసవముఖా • దీనామరశ్రేణికా
ధీమత్కిన్నరసిద్ధసాధ్యవినుతో • దన్నప్రతాపాశయా. 218

క. మకుటశశధరరాజసరసా, భరణా కనకాద్రిచాప • బ్రహ్మాదినుతా
కరిచర్మవసన దినకర, వరదా ఘనకామిరెడ్డి • వసుధేశనుతా. 219

తోటకము. హరిబాణయుతాబ్ధిమ • హాశరధీ, తరుణాంఘ్రియుగార్చక • దాశరథీ
భరితాఖిలలోకకృ • పాశరధీ, హరిదభ్రదురంతమ • హాసరిధీ. 220

గద్య. ఇది శ్రీబిక్కనోలిపుర ప్రసిద్ధ సిద్ధరామేశ్వర కరుణాలబ్ధసారస్వత వికస్వరో
భయ భాషాకవితావిశేషపోషితనవరసప్రబంధసంధానసూత్ర రాచుళ్లగోత్ర
పవిత్ర సకలబుధాధార రాచాంకక్షితికుమార గురుభక్తికభాగధేయమల్లారెడ్డి

శివధర్మోత్తరము

[illegible]నామధేయ విరచితంబైన శివధర్మోత్తర మహాప్రబంధంబునందుఁ గుంభస
[illegible] శంభుసన్నిధికిం జని శైవధర్మంబు లడుగుటయు నతండు శివశాస్త్రం
[illegible]యందు శివధర్మోత్తరం బుత్తమ మని యానతిచ్చుటయు, శ్రద్ధాప్రశంస
ప్రణవపంచాక్షరీ మహాత్మ్యంబును, శివవచన ప్రామాణ్యంబును. గురుమ
హత్త్వ సూచకంబును, శివలింగార్చనా విశేషంబును షడంగవిధిపూజాప్రకా
[illegible]కంబులు గల ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

శివధర్మోత్తరము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీమద్భిక్కనవోలీ
ధామస్థిరకామిరడ్డి ధరణీశ్వర ర
క్షామహితహృదయగిరిజా
రామాప్రాణేశ సిద్ధ రామమహేశా.

ఆ. అవధరింపు కలశ•భవునకు భవుని కు, మారుఁ డైనయలకు•మారుఁడనియెఁ
జెలుకుఁగూర్మిఁదేనె•చిలుక విద్యాదాన, మహిమ లతులవాక్య•మహిమ వెలయ.
క. మానీశ్వర విశ్వంభర, దానంబులలోన ఘనని•దానము విద్యా
దానము రుద్రాత్మకమై, తా నెగడును దానములకుఁ•దలకట్టగుచున్. 3
తే. దానిదానంబు మఱిమహో•దాన మంత్ర, సర్వదానోత్తమంబును•సర్వసిద్ధి
కరము నిర్వాణకరమునై•కరము మెఱయఁ, జెప్పఁదగునది శివభక్త•శిష్యులకును
వ. మునీంద్రా! శివవిద్యానుసరణంబున నది విద్యాదానం బనం బరఁగె వెండియు
సీ. అలవిద్య యనవద్య•మై యొప్పు నావిద్య, సంస్కృతప్రాకృత•సరణి నైన
దేశభాషలనైన•దేశికుం డుపదేశ, మొసఁగంగఁ దగుశిష్య•విసరములకు
వారల స్వనయంత•వారలం జేసినా, యాచార్యమణి యన•నతఁడు వెలయు
భువనప్రపూర్ణుండు•శివునకుంబలె దేశి, కునకు నంతము లేదు•ఘనుఁడు గాన
తే. శివునియష్టగుణైశ్వర్య•సిద్ధి వడయు, శైవవిద్యాప్రదానసం•స్కారమహిమఁ
గీర్తి సుకృతము లధికలక్ష్మియును గల్గి, గురుఁడు విలసిల్లు దేవతా•గురునిగరిమ.

తే. శైవవిద్యారహస్యంబు సాంతముగను,
దెలియ కేవఁడైన గురుఁ డుపదేశమిడిన
యట్టియజ్ఞానిపాపాత్ముఁ డరయఁ బుణ్య
గతికిఁ బెడఁబాసి యలయధోగతికి నరుఁగు.

సీ. కాలవశంబునఁ గడునష్టమై ప్రమాదమున న్యూనాతిరిక్తంబు నగుచు
బోధదుర్లిఖితమై పునరుక్తమై వ్యర్థ, పదగతి నసంగతపాఠ మగుచు
నజ్ఞానదుర్విచారాచార్యవిదితమై, స్వల్పబుద్ధులచేతఁ జదువఁబడుచు
సరవిఁ బూర్వోత్తరసంగతికిని రాక, మూఢసిద్ధాంతవిరోధ మగుచు
తే. ఛందములఁ బాసి శబ్దార్థసరణి వదలి, యచ్చటచ్చట నష్టశబ్దాదిదోష
శస్తమైనశివజ్ఞానపుస్తకంబు, నిందుమతి వేడ్కఁ దెలుపునతఁడు గురుఁడు. 8
క. పరతత్త్వ శైవవిద్యా, పరమేశ్వరుఁ డనఁగ నతనిఁ బలుకఁగనొప్పున్
బరికింప నతనిమహిమముఁ, బరమేష్ఠికి నైన వశమె ప్రస్తుతి సేయన్. 9
క. శివుఁడె గురుం డగు గురుఁడే, శివుఁ డగు భేదములు లేవు శివగురువులకున్
శివుఁ డెల్లప్పుడు గురువుల, శివకర మగుమానసములఁ జెలఁగి వసించున్. 10
క. ధనికులు విద్యాదానము, దనరంగాఁ బుస్తకాత్రితముగా వ్రాయిం
చిన శివభక్తుల కిల ని, చ్చినశాస్త్రోక్తైకఫలము సిద్ధించుఁ దుదన్. 11
మ. శివునిన్ విద్యయు దేశికోత్తమునిఁ బూజింపంగ నెంచం దగున్
శివుఁడున్ విద్యయు దేశికుండు సముత్రైసృష్టిన్ విజృంభింపఁగా
శివునిన్ విద్యయు దేశికోత్తమునిఁ బూజింపంగఁ దుల్యంబుగా
శివుఁడున్ విద్యయు దేశికుం డొసఁగు సంసిద్ధిన్ ఫలం బెప్పుడున్. 12

వ. మునీంద్రా! విద్యాదానంబునకు సర్వంసహాభాగంబు సమస్థలంబు సకలదోష రహితంబుగా నవలోకించి శుంభద్రంభాస్తంభ సంభావితచతుస్స్తంభశోభితశాతకుంభ కుంభగుంభిత సముత్తుంగశృంగంబును, గమనీయ చమరికావాల స్థూల ముక్తాహారవారహీర దర్పణచిరత్న రత్నసాలభంజికా పుంజమంజులంబును, ప్రఫుల్లమల్లికాహల్లక కేందీవరదరారవింద కుందకందుక సందోహసముద్దీప్తంబును, వాచాలఘంటాజాలవిలోలదుకూలపతాకానేకతోరణ బుద్బుదార్ధచంద్రసాంద్రంబునుంగా నిర్మించి సుగంధబంధుర గంధ గోమయతోయపరిషేచనంబైనతదభ్యంతరంబునం దష్టహస్తపరిమాణంబును, గాదేని చతుర్హస్తపరిమితంబుగా నైనఁ జతురశ్రంబుగా మంటపంబు నిర్మించి తదభ్యంతరాళంబునఁ దదూర్ధ్వంబున సితపతాకావితానవితానంబులు కట్టి, కింకిణీసంకులంబులుగాఁ దోరణంబులు నిర్మించి తదంతరాళంబున సితచూర్ణంబు చేఁ బద్మాభిరామంబుగఁ బద్మంబు నిర్మించి తద్బహిఃప్రదేశంబులం బంచవర్ణచూర్ణంబుల నర్ణంబులు

దీర్చి, తత్కోణంబుల ధవళారవిందముఖోదరంబులుగా నీరప్రపూర్ణకుంభం బులు నిలిపి తదంతికమున సుధాశుభ్రవిభ్రమంబు లగు యవశాల్యంకురసంకు లంబులుగ బహువర్ణకుసుమభాసురమృత్కలశంబులు నిల్పి తదభ్యంతరాళంబున దంతావళదంత నితాంతరచితంబును, గాంచనాంచితచిరత్నరత్నప్రయత్నం బును, దుకూలాస్తరణాన్వితంబు నగుతద్విద్యాసింహాసనంబు నిర్మించి యందు లిఖితంబు లగుపుస్తకంబు లునిచి, కర్పూరకస్తూరికాకుంకుమసంకుమసంకు సంకరసుగంధబంధురపుష్పాక్షతంబుల నలంకరించి దుకూలంబులు సమర్పించి, త్రిరుష్కాగరు సితచందనగుగ్గులుకర్పూరాదిపంచవిధధూపంబు లొసంగి, గో ఘృతకర్పూరనీరాజనంబును, బాయసాపూపసూప గోఘృతశాల్యోదన బహు విధశాకపాకదధివ్యంజన ముఖ్యసౌఖ్యహృద్యానవద్యనైవేద్యంబు సమర్పించి, ప్రదక్షిణపూర్వకంబులుగా సాష్టాంగనమస్కారంబు లొనర్చి, ముకుళితకరకమ లుండై తత్సమీపంబునం బ్రసూనవాసనావాసితభాసురావాసంబు మిత్రాలం కారకారణంబుగ నిర్మించి తనయాచార్యవర్యుని సువర్ణపీఠమధ్యంబున నలం కృతునిఁగా నాసీనుం జేసి యగ్గురుని హరునింబోలె షోడశోపచారంబులఁ బూజించి తదీయపాదారవిందంబులకు వందనంబు లొసంగి యమ్మహాదేశి కోత్తమునిచే శివజ్ఞానంబునకు ననుజ్ఞాతుం డై శ్లోకపంచకంబు లేఖంబునందు లిఖియించి వెండియు.

ఉ. దుందుభినిస్వనంబులును దూర్యరవంబులు నృత్తగీతముల్
వందిజయధ్వనుల్ విబుధవర్యశివంకరవేదఘోషముల్
తుందిలభంగిఁబొంగి దిశలుర్ నభముర్ ధర నిండి యుండఁగా
నిందుకళాధరుర్ ద్విజగదీశు నుమేశు మదిం దలంచుచున్. 14

క. పుణ్యాహము గావించుచుఁ, బుణ్యాత్మకుఁ డిందుమౌళిఁ బూజించుచు నై
పుణ్యంబున దీవించుచుఁ, బుణ్యాంగన లెల్లఁజూచి పొగడుచు నుండన్. 15

సీ. తదనంతరంబు ముందరఁ బడ్రసాహార, ముల గురుస్వామిఁ దృప్తునిఁగఁ జేసి
యామీఁదద్విజబాంధవాశ్రితహితపుత్త్ర, హితసుతానుజపత్నియుతముగాఁగఁ
బాయసాపూపసూపఘృతాన్న బహుశాక, దధులతోఁ దాను భుక్తంబుఁ జేసి
యారాత్రి గణబలి యాచరించి వినిద్రుఁ, డై బ్రహ్మచర్యవ్రతైకనిష్ఠ

తే. శయన మెడలించి మఱియధశ్శయనుఁ డగుచుఁ, దారకాచలకృత కేళిఁ దారకేశ
మౌళి బ్రహ్మాదిదేవతామౌళి శూలిఁ, బూజసేయంగ వలయు సుభూవరుండు.

మ. అమరంగా మఱునాఁడు హస్తయుగవిద్యామండలం బుంచి యం
బురుహాద్యక్షతగంధశస్త్రి తతులం బూర్వప్రకారంబులర్
హరునింబోలె నలంకరించి శివవిద్యామంటపాగ్రంబునై
శరణాగతం బిడి యందుఁ బుస్తకముఁ బూజల్ సేయు నాయం బగున్. 17

సీ. అధికసూక్ష్మములుగాఁ గధికంబులును గాక, విసరములున్ గాకుండ విరళములుగ
వర్ణముల్ పడక హ్రస్వంబులు దీర్ఘముల్, సమములై మాత్రలఁ జలక మమర
పంక్తులవక్రోవ లేర్పడఁగ ఛందోభంగ, ములు గాక యచ్చుసాల్లులు నెఱింగి
సందిగ్ధములు గాకసంధులఁ గలయిక, సొలు పొందుశివశాస్త్రపుస్తకంబు
తే. లాలితము లైనముక్తాఫలంబులేర్చి, కూర్చి లిపిన్నగఁ గ్రోవలఁ గ్రుచ్చినట్లు
నందినాగరిలిపులచేఁ బొందుపడగ, వ్రాయవలె లేఖకుఁడు లెస్సవాఁడుగ. 18
క. ఈవిధమునఁ బ్రతిదినము మ, హావైభ ముల్లసిల్లఁ ననుపమనిష్ఠా
ప్రావీణ్యంబునఁ బూజలు, గావించుచుఁ దిగిచి పుస్తకము వ్రాయఁ దగున్. 19
తే. ప్రతిదినం బిట్లు నేర్పుతో వ్రాయుచుండఁ
బూర్ణ మైనంతశివ శాస్త్రపుస్తకంబు
పూర్ణవైభవలీల నపూర్వమహిమ
శివుని వహ్నిని గురునిఁబూజింపవలయు. 20
ఉత్సాహ. డంబుగా నవార్యతూర్యడమరుమర్దలాదివా
ద్యంబులుం గరంబు మ్రోయఁదాళనృత్త్యభేదగా
నంబు లుల్లసిల్ల భోజనంబు మాని పూని తో
రంబు గాఁగ రేయి జాగరం బొనర్ప నొప్పగున్. 21
క. వేడుకతోఁ జంద్రకళా, చూడామణికథలచేతఁ జ్రుతి ఘోషములన్
గ్రీడాయంత్రాదులచే, నీడితబహువైభవంబులిం పొదలారన్. 22
తే. నాఁటియుండినభక్తితో నాఁటి రేయి
నాఁడు భాసిల్లఁ గడిఁది మఱ్ఱాఁడు పూని
మానవేంద్రుఁడు విద్యావిమాన మొకటి
తనరఁ గల్పింపవలయు నెంతయును మెఱసి 23
వ. ఆశివవిద్యావిమానం బనవద్యంబై ప్రద్యోతనబింబంబు పంబు నిబంధనంబుంచా
ష్టమ త్రితయభూమ పరిమాణంబులతోఁ బంచహస్తపరిమితంబుగా సమితంబు
లగుచారు దారువంశంబులచే ననల్పం బగుపుష్పకకల్పకంబుగాఁ గల్పించి కన
త్కనకవినూత్న రత్నఖచితంబును, నితాంత దంతినంతాక్రాంతంబును గల
ధాత విచిత్రచిత్రరచితంబును, గంచుకాంచితబహుపట్టవస్త్ర విస్తీర్ణంబును,
నుభయ పార్శ్వ చర్మనిబంధనంబును, నగు శివజ్ఞానపుస్తకంబు తను
పరిభాగంబున నుంచియైనను గాదేని శుంభత్కుంభికుంభస్థలంబునైన ననసం
దంబుగాఁ బొందించి గంధపుష్పాదిషోడశోపచారంబు లనుపచారంబులుగా శా
స్త్రోక్తప్రకారంబులం బూజించి తానును బరిధౌతశుభ్రవిభ్రమాంబరగంధపు
ష్పభూషణంబుల నలంకృతుండై పుణ్యాహవాచకపురస్సరంబుగా నికేతన దేవత
ల నర్చించి వివిధకళాకలాప పరిస్ఫుటతరాంగుళి శాంకరకథామృతాస్వాదన

రసజ్ఞు లగురసజ్ఞ శివవిద్వద్బాంధవ హితపురోహితాశ్రిత సుతపితాభ్రాతృసోదర సాదరభృత్యామాత్యు లిరుగెలంకుల గొలగొలంగొలిచిరాఁ దదీయపురోభాగంబునం బౌరజనంబులతో జనవిభుండు నడుచునప్పుడు ససంభ్రమంబును సకౌతూహలంబునుగా బలులగుసముద్భటవీరభటులు తద్విమానంబు సమానంబుగా నడపునెడఁ బంచమహావాద్యనిస్వనంబులును, భాసురభూసురాశీర్వాద వేదఘోషంబులును, బుణ్యాంగనా మంగళాచరణ విరాజమాన నీరాజనాజనితవైభవంబులును, పంచమహాధూపాప్రతిమంబును జలప్రపూర్ణశాతకుంభకుంభంబులును, వందిబృందమాగధయూథజయజయధ్వని కలకలంబులును, నంగనాభంగుర సంగీతభంగీతరంగిత ప్రసంగంబులును జామరగ్రాహిణి కరమణికంకణ క్రేంకారనాదంబులు, ధవళశంఖనినదంబును, గంధసింధురగ్రైవేయక ఘంటాఘణంఘణారవంబులును రంగత్తురంగాభంగ విశేషప్రసంగ హేషారావంబులును నొక్కపెట్టున నంభోనిధిధ్వానంబు ననుకరించుచుండదశదిశాకాశావకాశంబుప్రతిధ్వానంబులీన సకలదేశసమాగతులు ధవళచ్ఛత్రపతాకానీకంబులు ధరియింప రాజమార్గంబున వచ్చునప్పుడు మహీపాలశేఖరమందిరంబునకుఁ బ్రదక్షిణంబుగా నేతేర నెడనెడ శాస్త్రోక్తప్రకారంబున గంధఫలాక్షతల సర్వతోముఖంబుల బలి యొనర్చుచు, నిత్తెఱంగున ననంగభంగప్రాంగణమందిరంబునొందించి దివసత్రయంబు లచట మహామహోత్సవంబు లొనర్చి యయ్యెడ నెయ్యంబున శివభక్తియుక్తులగు బ్రాహ్మణులకుఁ బ్రతిగృహంబుల భోజనంబు లిడుచుఁ దద్వాసరంబునం బాదపచ్ఛేదనంబును హింసాకర్మంబులు మాని యాచార్యవర్యుల నాచారపూతంబుగఁ బూజించి తదనుమతంబున భాసురగోభూసురాధిపులకు రాష్ట్రంబునకు శ్రేయస్సాధనంబుగ ఛందోలక్షణవిశారదుండును మృదుమధుర వచనరచనానిపుణుండును, గాంధర్వవిద్యావిదగ్ధుండును నగు వాచకోత్తముం డొక్కయధ్యాయంబుపఠియింప నప్పుడు గురువరుండు తచ్ఛాంతిపానీయంబులు రాజును సభాసదులునుంబ్రోక్షింప యాచార్యవర్యులకు సుధామధురాహారంబున దక్షిణాపూర్వకంబుగాఁ బరితృప్తిం బొందించి తాను నచ్చోటసకలజనభాజనుఁడై భోజనంబు గావించి శివకథావినోదంబులం దవిలి సుఖియై యుండుట కర్జంబు.

క. ఈజాడ జాణచేసిన, రాజునకును మర్త్యులకును రాష్ట్రంబునకుం
దేజంబు మోక్షమార్గము, రాజిల్లును సంశయంబు రాదు మునీంద్రా. 25

సీ. గదములు ముందుగఁ గదలు శీఘ్రంబున, మారిసంకటములు మందటిల్లు
పాపంబు లన్నియుఁ బాసి నాశము లగు, గ్రహవేధ లెల్లను గట్టువడును
విఘ్నంబు లెంతయు విఘ్నంబులై చెడు, దుర్భిక్షదోషముల్ తొలఁగి పోవు
సభియాతివరులు సశ్యంబులై చనుదురు, బహువిధంబులయార్తి బాధ లడఁగుఁ

తే. పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిచే • బొదలి ప్రజలు
తారు బంధులుం దామర • తంపరగుచు
సిరుల మెఱయుదురధిపుతో • నగరము మీఁటి
యభవు పుస్తకదానపుణ్యంబు మహిమ. 26

సీ. శాస్త్రోక్తగతి శివ • జ్ఞానపుస్తకము భూ, పతి దానమొసఁగి త • త్ఫలము నొందు
నన్యుఁ డేనరుఁడైన • నాపుస్తకము భక్తి, దాన మిచ్చినఁ గాంచు • దానఫలము
నెమ్మి నివ్విధి చేసి • నిజు పేద యైనసం, పన్నుఁడై తద్దాన • ఫలము నొందు
మైత్రిచే నెవ్వండు • మానితపుణ్యుఁడై, మెలఁగువాఁ డొందుఁ ద • త్ఫలము వేగ

తే. సభవ విద్యాప్రదానవి • ద్యావినేత
యెన్ని పుస్తకవర్ణంబు • లన్ని యుగస
హస్రసంవత్సరములు సం • యమివరేణ్య
పురహరుని ప్రోలి కేఁగి కాం • పురముఁ జేయు. 27

క. మును పదితరములవారిని, వెనుకను బదితరములందు • వెలసినవారిన్
మును స్వర్గస్థులఁ జేయుచు, వెనుకను దా రాజమౌళి • వీట వసించున్. 28

మ. తతవిద్యాధిక దాత చారు కరుణా • దాక్షిణ్యసంధాత భా
సితవిజ్ఞానవిధాత నేత యగుచున్ • శ్రీమంతుఁడై శాంతుఁడై
సతతానూనవిమానయానుఁ డగుచున్ • సర్వజ్ఞుఁడై ప్రాజ్ఞుఁడై
కృతపుణ్యుండు ద్వితీయశంకరుఁ డనం • గ్రీడించు నశ్రాంతమున్. 26

తే. తల్లిదండ్రులు పుత్రులు • ధర్మపత్ని
హితులు భృత్యులు నిజపురో • హితులు వెంట
నంటి రానంటఁ జోవు ము • క్కంటిపురము
మహితవిద్యాప్రదానధ • ర్మంబు కతన. 30

క. దానవరిపులకు గిరిజా, జానియె విభుఁడైనయట్లు • జగతీస్థలిపై
దానములకెల్ల విద్యా, దానమె వివరించి తెలియఁ • దలకట్టయ్యెన్. 31

సీ. ఈవిధంబున నెవ్వఁ • డేని శివజ్ఞాన, పుస్తకం బతులిత • పుష్పరాజి
రాజితం బైనట్టి • రాజశేఖరమంది, రమునఁ బొందించి య • ర్చన యొనర్చి
నలలితాషాఢ వై • శాఖమాసంబులఁ, బూర్ణిమాతిథుల సం • పూర్ణభక్తి
రాజిల్లుచున్న నీ • రాజనంబు లొసంగ, భవ్యవిద్యాదాన • ఫలము గాంచు

తే. మఱియు శైవున కెవఁడేని • మహితభక్తి, నలశివజ్ఞానపుస్తకం • బెలమి వ్రాసి
దాన మిచ్చిన వివరింప • దానఫలము, వినుము వినిపింతు నీకు నో • మునివరేణ్య.

తే. ఎన్నఁ బుస్తకపత్త్రంబు • లెన్ని యుండు,
నన్ని వేలయుగంబుల • హాయసములఁ

ద్వితీయాశ్వాసము.

బొంది తోడుత శివపురం బొందియుండు
గంటిభాగ్యం బట్టంచు ముక్కంటికరుణ.

సీ. తతపత్త్రయంత్రసూత్రములును శరయంత్ర, తంత్రాసనంబులు
ఘనమషీపాత్రలేఖినులు తదంగంబు, లన్యంబు లుపయుక్త ము
గాఁ దేని యధికసూక్ష్మంబై నవస్తుభేదంబు విద్యాంగ మేకంబు
విశ్వాసగరిమయు విత్తానుసరణియు, శివభక్తిసంయుక్త చిత్తులకు

తే. దాన మిచ్చినపుణ్యంబు దానవారి
శరునిపుటభేదనము నిజశరణముగను
భోగిభూషణుకడ మహాభోగమహిమ
లనుభవించుచు నుండు సంయమివరేణ్య.

తే. తాల్చి యెవ్వఁడు పుస్తకాస్తరణవస్త్రి
ఘనవితానాసనాదులు కర్మనిష్ఠ
మీఱఁగా దాన మియ్య నామీఁద ననఘ
వాఁడు కైలాసపురి నుండువాఁడు సూవె.

క. శివపుస్తకవస్త్రంబునఁ, దవిలినతంతువులసంఖ్య దాతమహావై
భవములు వర్ష సహస్రము, లవిరళనిర్విఘ్నపటిమ యలరన్ గాం

సీ. ఎవఁ డన్నివస్త్రముల్ శివభక్తులైనట్టి, వారికిం బెట్టు నవ్వారి
సతఁ డవిచ్ఛిన్నవిద్యాదానఫలముల, నతులితభోగసౌఖ్యముల
బాదరక్షాసన ప్రావరణచ్ఛత్ర, కౌపీనశయ్యాదికములు మఱి
బాదపూజనము నభ్యంగకస్నానభో, జన దేవపూజనౌషధము
మంత్రోపకరణముల్ మఠము సమ్మార్జన, ధూపదీపంబులు

తే. ములును బుస్తకపఠనంబు మొదలుగాఁగ
భాసురతరోపచారముల్ పంచవర్ష
ములను శైవుల కేవుర కలఘుభక్తి
సలుపుసతఁ డొందుఁ దత్ఫలంబిల మునీంద్ర.

వ. వెండియు నమ్మహానుభావుండు విశుద్ధతరంబు లగునిరువదియొ
రి వాణిజాత్మునిపట్టణంబు నెట్టనంబుగ నిలిపి తానును గళ
త్ర్యామాత్యహితపురోహితసహితంబుగా విరాజమాన వివ
యాంతరణిసితఘృణితారకంబుగనక్షయము లైనయనిర్వాచ్యభో
గంబున ననుభవించుచు సదాశివనగరంబునం గరంబు విహరిం
యునుద్విహస్తపరిమితంబుగను, దదధికంబుగనైన ధరామండల
బులచే గోమయంబునం జతురశ్రంబుగ ననవద్యవిద్యామంటప
భ్యంతరంబున సితరక్తనీలపీతాదిచూర్ణంబులచేఁ బూర్ణంబు

బద్ధంబుగాఁ బొందించి యందుపై సమూహ్యసుమాల్యవితానవితానంబు దృఢంబుగా మించ నిర్మించి విచిత్రపుష్పవ్యాప్తంబును, బ్రశస్తాత్మగంధసంయుతంబును, గంగాప్రశస్తం బగుశివజ్ఞానపుస్తకంబు విశ్వాసపూర్వకంబుగ నాద్యంతం బేకరూపంబై యొప్పఁ గ్రమక్రమంబున నఖిలలోకోపకారార్థము నాత్మప్రవృద్ధియునుంగాఁ బూజించి తత్పూజాపరిసమాప్త్యనంతరంబున శివవిద్యాచార్యవర్యుల బహురాగభోగప్రకారవివిధోపచారంబుల సత్కరించి తదనంతరంబున శేషభూషణ విశేషభక్తిభూషణసాంద్రు లగుపరమయోగీంద్రులకు షడ్రసాహారంబులు తోరంబులుగా నొసంగి యుర్విపంబున శివవిద్యాపుస్తకం బర్థిసర్థం బొసంగి చదివించినపుణ్యం బగణ్యవిద్యాదానఫలంబునుఁ బొందు నిందులకు సంశయంబు వల దని క్రమ్మఱని ట్లనియె. 38

సీ. జ్ఞానంబుచే శివ॰జ్ఞానపుస్తకములో
నొకపద్య మరయమైన॰నుచ్చరించు
చదివించుఁ దాత్పర్య॰సరణిఁ బ్రసంగించు
వ్రాయించుఁ దాఁ బూని॰వ్రాయుచుండు
వినిపించు నొరులకు॰వేడ్కఁ దా వినుచుండు
దానిపుణ్యఫలంబు॰మాని వినుము
యిమ్మహి నంతయు॰ముమ్మాఱు దానం బొ
సంగినఫలముఁ బొ॰సంగఁ గాంచు

తే. మఱియు నెవఁ డేని సంస్కృతమార్గలిఖిత, తాళపత్రనిచిత్రపుస్తకము చర్మగుంఠితముచేసి శైవుని॰కొరకు నిడిన, దాన సిద్ధించు విద్యాప్రదానఫలము.

క. జ్ఞానిలిఖించినశంభు, జ్ఞానము శ్లోకంబు పలుక॰శైవుని కొసఁగన్
దానం బొసఁగిన విద్యా, దానఫలం బతని కబ్బు॰దాన మునీంద్రా. 40

క. అతఁడు సమస్తేప్సితసం, యుతమును శ్రీకరము నగుచు॰నొప్పువిమానం
బతిశయముగ నెక్కి యుమా, పతిపురి విహరించుచుండుఁ॰బ్రాభవ మొదవన్. 41

తే. అంతఁ గాలవశంబున॰నఖిలధర్మ, పాలుఁ డైనసట్టిధారుణీ॰పాలుఁ డగుచు
విపులపైఁ బుట్టుఁ గాదేని॰వేదశాస్త్రి, వేత్తయై పుట్టుఁ జక్రి॰నిర్విఘ్నుఁ డగుచు.

సీ. రజతంబునను మహా॰రజతంబునను దామ్ర
మునఁ గాంస్యమున లోహమునను దారు
వున నారకూటంబు॰నను వంశమున నైన
దంబుగాఁ జతురశ్ర॰మంబు గాఁగ
విత్తానుసారంబు॰వెలయ విద్యాకాశ
మున కెక్క నైపుణి॰స్ఫూర్తి మిగుల

సంతర్బహిస్థలు లన్నియుఁ జక్కఁగా
నవ్యసూత్ర నిబంధ నమ్ము మెఱుఁగు
రక్తచర్మంబుఁ బొదివి ద్వారంబు రం నిల్పి
మంజుమంజూషయొక టిర మ్యముగఁ జేసి
గంధజలములఁ గడిగి సుగంధపుష్ప
పటలనిర్మిత మైనపట్టెపటగృహమున. 43

విద్యాసింహాసన మన, వద్యంబుగ నందు నిల్పి వైభవమహిమల్
చోద్యముగ వెలయ ఘనశాస్త్రోద్యుక్తంబుగను భక్తి యొప్ప దలిర్పన్. 44

వ. తదనంతరంబ వెండియు మృగమదసంకుమదకుంకుమపంకసంకలిత పన్నీరపూ రకర్పూరబంధురగంధంబులచే లేపనం బొనర్చి, బహువిధవిచిత్రసూత్రపటలం బుల నాటోపంబుచేసి భాసురవాసనావాసనానా ప్రసూనాభిరామదామస్తోమం బుల నలంకరించి శంఖకాహళభేరీతూర్యనిస్సాణఢక్కాహుడుక్కాఘంటానినా దంబులు వినోదంబులుగా మ్రోయ ననవద్యవిద్యాకోశం బగణ్యపుణ్యావహ పూర్వకంబుగాఁ బూజించి విస్పష్టంబులుగ సాష్టాంగసమస్కారంబు లపారంబు లొనర్చి తద్విద్యాకోశగృహంబునకు విద్యాస్థానం బనునామంబుగ నష్టహస్తప రిమితంబుగ శిలాజాలంబుల నైన దిట్టంబులగునిష్టకంబుల నైన మృత్తికామ యంబున నైన విస్ఫారదారువారంబుల నైన భాసురద్వారప్రాకారకవాటగర్భ శవలభీవాతాయనశోభితంబుగాఁ బతాకానీకంబులు భాసిల్ల వితానవితానంబు రాజిల్ల ధ్వజపుంజంబులు రంజిల్ల ఘంటానినాదంబులు టంకంబు లగుకింకిణీసం కులంబులు గంభీరంబులుగ బోరు కలుగ షోడశోపచారంబుల విద్యారత్నక రండంబు ఖండేందుధరుం డగుఖండపరశుపునుంబోలె యఖర్వసర్వప్రయత్నం బున ద్రిసంధ్యంబు నుపచారంబులు శోభనంబులుగా నొనర్చుచు సకలదిక్తట సమాగతు లగుశివయోగిపుంగవుల సుధాహారంబులచేఁ బరితృప్తి నొందించు పుణ్యంబగణ్యాకల్పితచిత్తుండై విద్యాదాన ఫలంబునుం బొంది యోగానందానం దితహృదయారవిందుండై సర్వదినియోగ్య తరంబులవారిని భృత్యామాత్య పరివారసహితంబుగ శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యం బగుశివలోకవర్యంబునుం బొంది విషయాదిభోగవియోగి యైన యోగీంద్రునిచందంబునఁ దాను నక్షయంబు లైనసుఖము లనుభవించుచుఁ జిరకాలం బనేకభోగంబులఁ గాంచి యంత్యఁ గాలవశంబున సృష్ట్యంతంబున భూలోకంబున నేకభూపాలుం డై జనియించి యఖండమండితైశ్వర్యసుజ్ఞానప్రజ్ఞాపరిజ్ఞానుం డై యుండు నదియుం గాక శివ జ్ఞానరతాత్ములకొఱకు సంతతశోభమాభిరామంబులుగ బ్రహ్మస్థానసంయుతంబు లును, బంచభౌమత్రిభౌమపరిమాణంబులుగ వాస్తుశాస్త్రప్రమాణంబున గట్టించి తత్సౌధంబులకు ద్విహస్తార్ధపరిమితంబును, బరివిజృంభమాణ స్తంభ

బును విస్పష్టశిల్పవికారరచితంబునుగా నొకమంటపంబు నిర్మించి తద్భవనంబు
కుఁజుట్టును.

సీ. పురుహూతుదిక్కునఁ బుష్పగంధాలయం, బనలునిదిశను మహానసంబు
యామ్యభాగంబున నాతిథ్యసదనంబు, కోణపాశను సమిత్తృణగృహంబు
వారుణంబున జలావాసనివాసంబు, పవనదిక్కటమునఁ బశులశాల
యక్షేశుప్రక్క భాండాగార మద్రిజా, ధవహరిత్తునఁ బక్వశాలయును

తే. మలర నిర్మించి వానిపై సంబులితత, కదళికాగమములు గట్టికటిని పంచ
పర్ణసుమభూరుహంబులు వనులు నిలిపి, దానిపైఁ బంచహస్తమాత్రంబుగాఁగ.

క. ప్రాకారంబు విచిత్ర, శ్రీకరమై వరణములకు శేఖరమై శో
భాకరమై ఘనతరపు, ణ్యాకరమై యొప్ప నిల్పుఁ డగుభక్తిన్. 47

శా. నారంగార్జునపాటలీపనసపున్నాగాస్త్రభల్లాతమం
దారాశోకకదంబపూగకదళీద్రాక్షావటీశ్వత్థఖ
ర్జూరశ్రీఫలనారికేళబదరీచూతాదిముఖ్యావనీ
జారామంబులు దానిచుట్టును సముత్సాహంబునన్ నిల్పం దగున్. 48

వ. తత్పరిసరంబున.

సీ. పరిఫుల్లహల్లకపద్మనీలోత్పల, పుండరీకకదంబమండితంబు
సారసారసచక్రచక్రకారండవ, కలహంసమండలీకలకలంబు
భృంగాంగనాభంగసంగీతపరిపాక, ఝంకారమాధురీసంకులంబు
తటమహాఘనమహోత్సవతత్త్వచితాఘాత, సోపానమార్గసంశోభితంబు

తే. మారుతోద్ధూతకింధారశ్రీవిహార
పుష్పగుచ్ఛపరాగవిభూషితంబు
కమఠమీనోగ్రకర్కటకనక్రతతుల
కరము కమలాకరము నిల్పఁ బరగునెలమి. 50

క. వాటికిఁ బ్రాకారంబు క, వాటస్ఫుటగోపురములవాటము మిగులన్
గాటమ్ముగఁ దతపరిఘా, పాటవముగ నిల్ప వలయు భాసిలు చుండన్. 51

వ. తదూర్ధ్వప్రదేశంబున.

క. ముఖ్యంబై దిక్కులకును, బ్రఖ్యాతం బగుచు సిరులఁ బ్రబలఁగ విద్యా
వ్యాఖ్యానమంటపమునకుఁ, బ్రఖ్యాపింగవాక్షమొనరుచుచియించవలెన్. 53

ఆ. దాని కగ్రభూమి దానిల్పఁ శోభిల్లుఁ, బంచయుగ్మహస్తపరిమితముగ
దారుఫలకములను నాలుహస్తంబుల, నెడలు వినిమితంబు బొడవు గాఁగ. 54

సీ. ద్వారకవాటార్గళస్తంభకదంబంబు, దీపిత ప్రాకారగోపురంబు
సదమలకుట్టిమస్థానసోపానంబు, మహనీయ గేహళీమంటపంబు

మంజులతరసాల • భంజికాపుంజంబు, పరివారదేవతా • పరిసరంబు
వితతవిటంకభా • సితకుడ్యనిచయంబు, ప్రాసాదశిఖరవి • భ్రాజితంబు
తే. బహుళవృషధ్వజతోరణ • బంధురంబు, నతులనానావితానవా • తాయనంబు
కరము శ్రీకరముగ నుమాశం • కరునిహరుని, నగరు గట్టింపవలె మహోన్నతముగాఁగ
వ. అందు నీశ్వరు నుమేశ్వరు నిలిపి మఱియును.
సీ. డిండీరమండిత • పాండురాంగుని గాఁగ, మృదుహాసభాసుర • వదను గాఁగ
వ్యాఖ్యానసమయవి • న్యాసహస్తుని గాఁగ, కరుణాకటాక్షవీ • క్షణుని గాఁగ
సేవితశిష్యప్ర • శిష్యవర్గుని గాఁగ, శాంతిశ్రీవిశ్రాంతిని • శాంతుఁ గాఁగ
సనవద్యహృద్యవి • ద్యాప్రదాయిని గాఁగ, నందితపద్మాస • నస్థుఁ గాఁగ
తే. రూపమించిన సకలేశ్వ • రుని సమస్త, గురుగుహుని గాఁగ నిల్పంగఁ • బరఁగు మృత్స్న
నైన శిలనైన దారునై • నైనఁ జేసి, డంబు మీఱంగ నంగమం • దిరంబునందు.
వ. తదనంతరంబు పూర్వోక్తంబుగ విద్యాదానోక్త వైభవంబులమ్మఠంబును, దదీయపురోభాగంబునం బొంకంబుగ నలంకరించి శాస్త్రోక్తమార్గంబులఁ బంచకవ్యంబుల నభిషేకం బొనర్చి సుగంధగంధోదకంబుల జలకంబు గావించి పుష్పమంటపాధివాసునిం జేసి పన్నీరుపూరకర్పూర కస్తూరికాకుంకుమపంక సంకుమదచందనంబుల నాలేపనం బొనరించి దివ్యాంబరాడంబరచి రత్నరత్న కలాపబాల ప్రసూనదామస్తోమంబుల సంస్కారలక్షణంబునం బూజగావించి పంచవాద్యనాదంబులు మేదురంబులుగా బోరు కలుగ ఈశ! సర్వేశ! స్వామీ! యీపుష్పమంటపంబున నిందు వసియింపుము, రేపు ప్రతిష్ఠ యొనర్పుచున్నారము. భక్తరక్షణం బొనర్ప నీవ సమర్థుండవని బహువిధంబుల స్తోత్రంబు గావించి మఱునాఁడు షోడశోపచారంబుల నర్చించి ప్రదక్షిణనమస్కారంబులు చేసి గురుస్వాములవ్యాఖ్యానం బొనర్ప నియోగించి యాచార్యవర్యుని యజమానుండు సవినయపూర్వకంబుగఁ బూజించి శివయోగీంద్రులతో భోజనభాజనంబుల బరితృప్తి నొందించినప్పుణ్యుం డగణ్యవైభవంబులు గాంచి సమస్తదురితవిముక్తుండై పితామాతృభ్రాతృసోదర పుత్రపౌత్త్ర భృత్యామాత్య సహితంబుగా శివలోకంబునం బ్రవేశించి దివ్యవిమానయానుండై పార్వతీజానియుం బలె నణిమాద్యష్టైశ్వర్యధుర్యుండై క్రీడించి యంతం గాలవశంబున విద్యాదానమహత్త్వంబున భూలోకంబునందు జ్ఞానయోగంబునుం బొంది పరమశివలోకనివాసుం డై యుండు నని మఱియు నిట్లనియె.
క. హార్దునిగృహకర్తలచోఁ, దరులు బలివస్త్రములు • నుదాత్తయుఁ గూడన్
ఉరవుగ శివపురి నుందురు, పురమర్దనుఁ డండ దివ్య • పురములతోడన్. 59
క. ఇందుధరగేహకర్తలు, సంబంధిన భృత్యభృత్యు • లందఱు నాకౌకో
నుందురు పురందరునిపురి, నుందురు హాయజనకు భక్తి • నొందుచు నెలమిన్. 60

క. శివనామంబు పఠించిన, శివభక్తులు పుణ్యపురుషు లచటఁ జెలువలు పెంపుల్
శివపురిని జేరి యుందురు, శివవిద్యాజ్ఞానమహిమ శివములు వెలుఁగన్.
సీ. రాగభోగము లను రాగంబుతో శంభు, నంచె గానించిన [illegible]
యతనంబునను శివాయతనస్థలంబుల, గానని [illegible] గణసీ లట్లు
గణికానికాయముల్ [illegible]చంగ వెలసిన, సత్పుత్రపౌత్ర [illegible] సంతతులను
సురపురంబునను భాసురలీల వర్తింతు, రథవుని సభ [illegible]
ఆ. పంచవదనుగ సీని బంచత్వమును బొంది, [illegible] మూర్తి [illegible]
నపుగుచుండ నింకఁ బరకొబ్జభక్తులు, హాని [illegible]
తే. అనఘ యుత్కల్ప మైనశివాశ్రమంబు
మానుగా ద్విత్రిహస్తప్రమాణమైన
బొసఁగఁ గట్టించెనేని యాపుణ్యమూర్తి
పురవిమర్దను ప్రోలిఁ గాపురము సేయు.
సీ. పురహరమందిరంబునకుఁ బూర్వ్యమున గుప్ప
ముము సమచతురస్రకముగ నైన
వర్తులంబుగ నైన వలనొప్ప మండల
కంబు నానావర్ణకంబు మీరఁ
నొనరించి తన్మధ్యమున [illegible]ముగఁ బద్మ
మయముగా నొనర్చి పద్మంబు నిల్పి
గంధాక్షతము లిచ్చి బంధురబహుపుష్పా
దీపంబు లొసఁగి ప్రదక్షిణమహిమ
తే. బాణి నీళ్లిడి తన్మృగ[illegible]
నొగి శివార్పణ మని ధార నొసఁగి భక్తి
శిరసు ధర సోఁక మ్రొక్కిన పరమపుణ్య
డురగకంకణుపురిని విస్ఫురణ నుండు. 64
క. అంతటఁ గాలవశంబున, నంతకనిస్పష్టపాలభోగ మంతయుఁ జనఁగా
నంతమున వచ్చి వసుధా, భ్యంతరమున సర్థవంతుఁ డై జనియించున్. 65
వ. అతండు వెండియు. 66
ఉ. భానుఁడు నై సమస్తగుణభూషణుఁ డై సుసంయోగి యై [illegible]
ధీమంతుఁడై సుధీమణియు బ్రాహ్మణుఁడు [illegible]
ఖానదృశుండు జ్ఞానియును నై శివమండలకంబు వెండియుఁ గా
దా సముద్ధతిఁ జేసి బహుధా వినియోగము నివ్వటిల్లఁగన్. 67

క. వ్యాఖ్యానమంటపమునకు, ముఖ్యుఁడు విద్వాంసుఁ డగుచు ముద మలరంగా
వ్యాఖ్యాత యై సదాశివుఁ, బ్రఖ్యాతముగా భజించి భక్తి వహించున్. 68

క. ఈనేర్పున నెవ్వఁడు శివజ్ఞానము విను నోడువు నతఁడు సంస్కారుం డై
దానిరుపమశివసౌఖ్యముఁ, బూనికఁ గని తుదకు ముక్తిఁ బొందు మునీంద్రా

క. ఘనశైవశాస్త్ర మహిమలు, వినిపించితిఁ గొన్ని నీకు వేడుక మీఱన్
విను మింక నొక్కవిశేషము, వినిపింతు నపూర్వ మది నవీనప్రతిభన్. 70

తే. కరుణ విలసిల్ల సర్వోపకరణములును
గదము లెల్లను బొఱంగఁ గదుము వైద్య
జాలముల నుంచి యారోగ్యశాలఁ గట్టు
దాతపుణ్యఫలం బెంచ ధాతవశమె. 71

తే. కలితధర్మార్థకామమోక్షముల కెప్పుడు
సరణి నారోగ్య మత్యంతసాధనంబె
కాన నారోగ్యదానంబు కతన ధర్మ
మాది యైనచతుష్టయం బబ్బు నిజము. 72

తే. భూరిరోగార్తుఁ డైనట్టి బుధుని జ్ఞాన
యోగరతుఁ డైన యాశివయోగివరుని
స్వస్థులను జేసి పోషించు సదయహృదయుఁ
డలఘుతరసర్వదానైకఫలము గాంచు. 73

క. సుఖవయు వెన్నఁడు నాకులు
పాలఁతులు భూపతులు యోగముసకను విఘ్నం
బులు సేయుదురఁట భోగం
బులు మనుజులఁ బీడ నెట్టి పోకుం డటుదే. 74

పంచచామరం. సుహీనసుఖాదివర్ణముల్ సమస్తరోగబాధలన్
మహాత్ములైనవారిపీడ మాన్చినట్టిమానవుం
డహీనసప్తతంతులందు నందరానిపుణ్యముల్
బహూకరింపఁ గాంచు భర్గపాదభక్తియుక్తుఁ డై. 75

క. ఆకాశమునకు నంతము, నాకులు గనలేని చాడ్పున ధర నారో
గ్యకృతప్రదానపుణ్యా, నీకమునకు లేదు తుదియు నీశ్వర వింతే.

ఉ. ఈగుణపుణ్య మెవ్వఁడు మహీస్థలిఁ జేయును వాఁడు గాంచు స
ద్భోగము లెల్ల నంతమునఁ బోయి మహేశ్వరుప్రోలి వైభవం
బే గుఱి చేయుచుండుఁ దన పూర్వదియొక్కకులంబుతోడ ని
చ్చాగతి భూతసంస్తవము శంభునిదండ నభృత్యవర్గుఁ డై. 77

వ. తదనంతరంబు వెండియుఁ బ్రతిభావంతుం డగుసన్నరుండు ప్రళయంబు ప్రాప్తంబైనఁ బుణ్యశేషంబుచేరుద్రునలన సుజ్ఞానంబు త్వన్నంబైన [illegible] మహాత్త్వంబున సంసారంబు నిస్సారంబుఁ జేసి విరక్తుండై యాత్మశరీరంబు [illegible] నుం బలె విసర్జించి సర్వదుఃఖవివర్జితుం డై శుద్ధాత్మ్యయం [illegible] ముక్తుండై సర్వజ్ఞుండు సర్వపరిపూర్ణుండు నగునని తత్త్వజ్ఞులు చెప్పుదురు [illegible] భోగమోక్షంబులకొఱకు విశేషించి గోగ్యయైనవియోగిని దా [illegible] బొసంగి యొరులచే నొండె నతనివెఱకపకి దినదినంబు [illegible] యుపచారంబులు సేయుచు నుపేక్షింపక రక్షించి స్వస్థునిం జేసిన నతనికు భక్తిని గురువులంబలె వీక్షించుచు నివ్విధంబున [illegible] పుణ్యవిశేషంబున భవార్ణవంబు దరించునని పల్కినను. 78

క. మాహేశ్వరశివవిద్యా, దానమహత్త్వంబు [illegible]
నే నెఱిగించితి నీవిధి, చే నానావర్ణజనులు చేయఁగ [illegible]. 79

వ. అని వెండియు నిట్లనియె. 80

క. శివయోగీంద్రులభక్తులు, భువి నెవ్వరు గలరు [illegible]
భవములు భవములతుది ను, [illegible] యోగి [illegible].

క. భవనాన్నపానవస్త్రా, ప్రవిమలశయ్యాస నాదిపరికరములచే
శివయోగీంద్రులఁ బూజిం, చనలేక మోక్షసుఖైక [illegible]. 82

సీ. శివయోగులకు వస్త్రభవనాదికము లిడి, సేవ సరిద్రి [illegible] సేయునవాని
వానిపుణ్యఫలంబు మాహేశ వినిపింతు, దేహంబు విడిచి [illegible]
తరిమిడిముద్యోడు తెరములవారితో, నుసున్న [illegible] నిరము [illegible]
యచలఁ గాంతాసహస్రాదిమహాభోగ, ములు గాంచి [illegible] జ్వలితమగుచు

తే. నరుణతేజఃప్రతీకాశమై విరాజ, మాన [illegible]
కల్పకోటిశతంబు నాకవులు గొల్వ, [illegible] నెలమి.

ఉ. అంతట నంతమందుఁ ద్రిపురాంతకు [illegible]
కాంతుని పోలుచేరి చిరకాలము [illegible]
చెంతల స్త్రీసహస్రములు సేవయొసర్చ [illegible] మ
త్యంతము గాంచి బ్రహ్మనిలయంబున కేఁగి ప్రమోదచిత్తుఁడై.

క. తావత్కాలం బచట మ, హావైభవ మలర నుండి [illegible]
నీపిధిఁ గ్రమక్రమంబున, దైవతయత [illegible] దిదివ్యధామస్థలులని. 85

మ. బహుధాభోగములెల్లఁ గాంచి యట భూభాగంబునన్ శ్రేష్ఠుఁడై
మహిదేవోత్తముఁడై జనించి బుధసన్మాన్యుండు నా యోగి సే
వ హితంబొప్పఁగఁ జేసి జ్ఞానముఁ గళావర్ధిష్ణుఁడై యోగముల్
దహి నభ్యాసముచేసి తన్మహిమవల్లన్ భూరిసంసారముల్. 86

తే. వదలి వాఁడు విరక్తిఁ గైవల్య మొందు
నెవ్వఁ డేనియు శివయోగి కెరఁగ భక్తి
నతఁడు శీఘ్రంబ యోగంబు నధిగమించు
మహి ద్వితీయతృతీయజన్మములయందు. 87

సీ. క్రతుదేవపూజాగ్ని గార్హ్యాదిభవధర్మ, మతిశయంబుగఁ గర్మయజ్ఞమండ్రు
చాంద్రాయణామల సంభవించినయట్టి, యజ్ఞంబు మఱి తపోయజ్ఞమండ్రు
సంస్తుత్యగతిఁ దపోజపపఠనాదికం, బతులితస్వాధ్యాయయజ్ఞమండ్రు
స్థిరముహుర్ముహురీశ చింతామహత్వంబు, సలలితధ్యానయజ్ఞంబటండ్రు

తే. రమణ నధ్యాపనాధ్యయనములు వ్యాఖ్య
శ్రవణ చింతలు నీమేను జ్ఞానయజ్ఞ
మండ్రు గావున నీమేను నార్యులట్టి
పంచయజ్ఞంబు లండ్రు ప్రపంచమునను. 88

తే. సభ్యులెంచిన పంచయజ్ఞములలోన
జ్ఞానయజ్ఞంబు ధ్యానయజ్ఞంబు మేలు
జ్ఞానమునఁ బాసి ధ్యానంబు ధ్యానమునను
బాసి జ్ఞానంబు లేదు తాపసకులేంద్ర.

క. జ్ఞానధ్యానము లిల నే, మానవులకు జితములగును మఱి వాఁడు భవాం
భోనిధి తగ విజ్ఞాన, ధ్యానము లోడలుగఁ జేసి దాఁటు మునీంద్రా. 90

క. నానోపాధివివర్జము, జ్ఞానం బేకాగ్రమునఁ బ్రసన్నము నగుతద్
జ్ఞానము యోగాభ్యాసవి, ధానమున విరక్తునకును దక్కు మునీంద్రా. 91

క. యతనముచేఁ జంచల మగు, శ్రుతిచింతాజ్ఞాన మరయ శుద్ధమును బ్రస
న్నత వెలయదు గావున స, ద్గతియు నొసంగంగ లేదు తర్కింపంగన్. 92

ఆ. ప్రాజ్ఞుఁ డైనయతఁడు భాసురజ్ఞానంబు,
వృద్ధిఁ బొందఁ జేయు విధము కొఱకు
మదిని జింత సేయ మఱి చేయఁ గ్రమమున
వెసఁ బ్రసన్న మగును విమలమగును. 93

తే. అరయ నారంభకాలంబునందు శ్రవణ
మది క్రియాకులమును జింతనలరు నిష్ఠ
వేళయందుఁ బ్రసన్నత వెలయఁ జేయఁ
బరుగు జ్ఞానంబు నిశ్చలభాసమునను. 94

క. పూనిక రాగాదులచేఁ, బూనిన జ్ఞానంబు కలుషమును జలనము న
జ్ఞాన మఘహారము గాదది, మానుగఁ గలుషోదకంబు మాడ్కి మునీంద్రా.

క. [illegible]మదిని గడు ని,స్సారము సంసారమనెడు•జ్ఞానికి జ్ఞానం
[illegible]య శరదంబువుగతి, సారము పర్యాయమునఁ బ్రసన్నతఁ దాల్చున్.

వ. [illegible]మైన వారిధి తెఱంగున స్థిరం బయ్యెనేని యప్పుడు జ్ఞానం బని [illegible]
[illegible] నాదేని యుత్తరం బజ్ఞానంబు పంచయజ్ఞంబులలోన [illegible]
[illegible]ముం బుత్తమంబు రాగాదులచేఁ జెడకుండనేని యాజ్ఞానంబు మోక్షం బని
తెలియంబడు [illegible]జ్ఞానపాశబంధంబునం బట్టుండి పురుషుండు ముక్తుండు [illegible]
[illegible] యజ్ఞానపరీక్షయంబునం బట్టుండి జ్ఞానంబుచే ముక్తి [illegible]
[illegible] బజ్ఞానంబు సంసారియైన పురుషుం డజ్ఞుండది కావున నాతపంబు వల
[illegible]మంబునుం బోలె జ్ఞానంబువలన నజ్ఞానంబునకు నివృత్తియైచను. [illegible]
[illegible] ప్రాప్తించిన రాగద్వేషంబులు పుట్టు నట్టి రాగద్వేషంబులవలన [illegible]
[illegible] ధర్మార్థంబులవశంబునం బట్టుండి శరీరాదులు ప్రభవించు
[illegible] కలుగ సర్వక్లేశంబులు విజృంభించు. అట్టియఖిలక్లేశంబు [illegible]
[illegible] శరీరంబు కాంక్షింపవలదు. తత్త్వబోధాతిశయంబునం గాని యవిద్య
నివర్తింపదు. అవిద్యానివృత్తివలనం గాని రాగాదులకు నాశనంబు [illegible]
ను. [illegible]మ్యుపశమనంబువలనఁ గాని పురుషులకుఁ బుణ్యపాపంబులు [illegible]
[illegible]. పుణ్యపాపక్షయంబైనయంత శరీరంబులతోడం గూడండు. శరీరం[illegible]
లభావంబు లయినం గాని క్లేశంబులకు నాశనంబు పొడమదు. సమస్తక్లేశ
నాశనం బైనయప్పుడు ముక్తి కలుగునని వచింపంబడుఁ గావున దేహాదులకు
నఖిలదుఃఖంబులకు మూలం బజ్ఞానంబ యగుఁ దత్త్వజ్ఞానంబునం [illegible]
[illegible]కర్మంబులచేనజ్ఞానం బుపశమనంబు నొందదు. అజ్ఞానం [illegible]
[illegible] పుణ్యపాపక్షయంబు గాదు. మోక్షం బపేక్షించిన [illegible]
శివజ్ఞానం [illegible] నభ్యసింప వలయు వెండియు. 97

తే. [illegible]సంసా[illegible]తులచే•దర్పణంబు
[illegible] నెడబాసి స్వచ్ఛత•నొందుకరణిఁ
[illegible]శివజ్ఞానవాసనా•భ్యాసకలన
[illegible] [illegible]ల మగుఁ జూవె•బుధుల కెప్పుడు. 98

క. జ్ఞానామృతరస మెప్పుడు, పానము గావించువాఁడు•పరికింపంగా
వా నేరఁ డితరకర్మ, జ్ఞానరసం బర్థిఁ గ్రోల•సారము గామిన్. 99

క. పరమశివజ్ఞానామృత, మురుభక్తిని గ్రోల కుండి•యుబ్బున మాద్య
త్తరుణీజనతారతిచేఁ, బరితృప్తిం బొందువాఁ డ•భాగ్యుఁడు కాఁడే. 100

తే. దృఢశివజ్ఞానసుధచేతఁ•దృప్తిఁ బొంది
[illegible]కృతకృత్యుఁ [illegible]•యోగిమణికిఁ

తే. చిత్త జలజంబులో నున్న శివుని విడిచి,
వెలిని వసియించు వేల్పు సేవించు టెల్ల
బాణి నున్నట్టికబళంబుఁ బాఱవైచి
కడగి మోచేయి నాకుటఁ గాదె తెలియ. 118

తే. సర్వపరిపూర్ణుఁ డైనట్టి శర్వుఁ బూని, జ్ఞానచక్షుర్విహీనులు గానఁ జాలఁ
దుజ్జ్వలం బైనయట్టి సూర్యోదయంబు, కష్టజరజీవుఁ డంధుండు గాననట్లు. 119

ఆ. విశ్వమయునిఁ గాంగ విశ్వేశు నెఱిఁగిన, వానిఁ బాయఁ డలభ వానిభర్త
యాత్మ నున్నయట్టి యభవుఁ గానివెఱ్ఱి, తీర్థసేవ మరగి తిరుగుచుండు. 120

క. మది నున్న తీర్థచయముల, వదలి బహిస్తీర్థములకు వర్తించినచో
మృదుకరమణి విడిచి నేడుఁ, బొదలుచుఁ గాచంబు వెదకఁ బోవుట గాదే.

తే. నిరుపమజ్ఞానసుధ్యాననిరతు లైన
వారు సేవించు చున్నట్టి వారి యెల్ల
యజ్ఞులకుఁ బాపశుద్ధ్యర్థ మైనయట్టి
తీర్థమగు యోగులకు సదా తీర్థ మగునె. 122

చ. సదమలభక్తితోడ దివసంబు తదర్థము నైన జ్ఞానతా
త్పరు లగు యోగిముఖ్యులు కృపామతి నెచ్చట నుండు రాధ్యులై
యదియె తపోవనంబు మఱి యచ్చటు నూను పవిత్రభూస్థలం
బదియె సమస్త తీర్థతలమున్ మదియె శుభపదంబు కుంభజా. 123

క. ఘనతరయోగాభ్యాసము, వినరింపఁగ దలఁచు వానియపోయెడి త్రికల్
జన నేరఁ డెన్ని జన్మము, లొనరించిన వాఁడు తాపసోత్తమ వింటే. 124

తే. అనఘ యాగమవాక్యోక్త మైనయట్టి
ఫలము ప్రత్యక్షమిలఁ గాదు పార్వతీశ
భక్తి సుజ్ఞానమున గల్గుగుఫలము మిగుల
బహుళమౌ మదంగఁ గ్లేశ మంత్యంబు సూనె. 125

క. సురుచిరమణి ఘరియించిన, పురుషుండు పగఁ బొందు ఫలముఁ బొందఁగ నేరం
డురుశిలలు మోయుచుండిన, పురుషుం డమిత శ్రమంబుఁ బొందు మునీంద్రా.

తే. అనఘ యంగుష్ఠమాత్ర మైనను సరోజ
రాగము వహింపఁ దేజమర్థంబు గల్గు
శిలలు రాలు వహింప నే ఫలము లేదు
జ్ఞానికిని గల్గునిజ పరిజ్ఞాన మనగ. 127

మ. అతికష్టంబుల [illegible] మహాయజ్ఞంబులుం గ్లేశనం
యుతమౌల్ [illegible]

మఱియంతయుఁ [illegible]
గతముగా [illegible] బడ్డ [illegible]

తే. [illegible] ప్రధాన [illegible],
బాహ్యాంతరంగ ప్రధానమై [illegible] చుఁన్న, [illegible]

వ. మునీంద్రా! [illegible]
బుల కనురక్తుండై బహిర్గ [illegible]
గున [illegible] భాగ్య [illegible] జ్ఞాను [illegible]
గీంద్రులకుం [illegible] చేయు [illegible] యనురక్తు
గాఁడు. మఱియును [illegible]
లై బహిష్కృ [illegible]
చారప్రచారు [illegible] యోగీంద్రులు [illegible]
యుండుదురు. [illegible] బొందుదు
కావున [illegible] చారత [illegible] యా
తీశ్వరుండు యోగీశ్వరుండు కాని [illegible]
దీపంబుస్వల్పంబైనను [illegible]
నంబు స్వల్పంబైనను [illegible]
హూర్తంబైనను [illegible] మహా [illegible]
నుంగాఁడు [illegible] జ్ఞాన [illegible] యోగ [illegible]
యొనర్చు మర్త్యంబున దేహం బభావంబు [illegible] విశ్వాసపూర్వకంబు
నాచార్యసర్వ భక్తియుక్తుండై [illegible]
వంబు లనుభవించి [illegible] యోగీశ్వ
వంశంబున జన్మించి శివయోగంబు సాధించి [illegible] బుచే
విడిచి [illegible]
మర్త్యమనిస్థాగరిష్ఠుండు [illegible]
[illegible] జ్ఞానపురుషు [illegible]
గావున [illegible] యో
గంబు సాధింపవలయు నని [illegible]
భసంభవునకుఁ బార్వతీకుమారుం [illegible] మఱియును

మ. శ్రీ రాజత్పుండ్ర [illegible] మహామ్నాయ [illegible]
స్ఫారాడీ [illegible]
దారాశాంతని [illegible]
మారక్షితి నాథ [illegible] 181

క. లింగారాధ్యగురూత్తమ, రంగన్నిజశిష్యకామితరడ్డిమహీభృ
త్పుంగవ హృదయాంబుజమధ, భృంగాయితదేహాభవ్యవృషవరవాహా. 132
పంచచామరము. సరోజనాభపూజితాంఘ్రిసారసైకభాసురా
సురాపగాతరంగధాతసోమసత్కళాధరా
ధరాధరేంద్రనందనీసదావిహార సుందరా
ధరాభిరామనాదసంతతప్రమోదమేదురా. 133

గద్య. ఇది శ్రీమద్చిక్కనోలిపురప్రసిద్ధసిద్ధరామేశ్వరకరుణాలబ్ధ సారస్వతవిశ
స్వరోభయభాషాకవితావిశేష పోషితనవరస ప్రబంధసంధానసూత్ర
రాచూరిగోత్ర పవిత్ర సకలబుధాధార కాచారెడ్డికుమార
గురుభక్తికళాధారేయ మల్లారెడ్డి నామధేయ విరచితం
బైనశివధర్మోత్తర మనుమహాప్రబంధంబునందు శివజ్ఞా
నవిద్యాపుస్తకదానమాహాత్మ్యంబును, నారోగ్య
దానప్రశంసయు, శివయోగీంద్ర ప్రతిష్ఠావర్ణ
నంబును, బంచయజ్ఞకథనంబునందు జ్ఞాన
ధ్యానంబులుత్తమంబు లగుటయు శివా
రాధనప్రకారంబు ననుకథలు గల
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ

శివధర్మోత్తరము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీకమనీయధరాధర
కన్యకోదరవాక్యసముదంకామాంద్ర
జ్యోత్స్నాకాంతభవ్యవేషా
ప్రాకారనివేశ సిద్ధరామమహేశా.

ఆ. అవధరింపు కలశభవునకు, ఘనునికుమారస్వామి యలకుమారుం డనియె
ధర్మబుద్ధి శైవధర్మగతిప్రపత్తి, దానములు భవ్యముక్తిదములు సూవె.

సీ. అనఘ మఖాదికర్మానురక్తునకు నిచ్చినదానఫల మేకగుణంబు
ఘనతపోధనునకిచ్చినదానఫల శతంబు, మానితవేదవిదున కిచ్చుదానఫలము
చిరభక్తిజనితకిచ్చినదానఫలము సాహస్రగుణితఫలము
శివయోగి కెలమి నిచ్చినదాన మాభూమి, సంపూర్ణవస్తువులు శాశ్వతఫలంబు

ఆ. మఱియు నల్పమైనమహనీయశంకర, ధ్యానరతునకిడ్డదానఫలము
లవి యనంతసుఖములా బ్రహ్మకల్పంబు, లిచ్చు మెచ్చులకును హెచ్చు లరయ

వ. వెండియు విధిశ్రద్ధాపూర్వకంబుగా దేశకాలపాత్రంబు లరసి పుణ్యక్షేత్రంబు
లందుం గృతంబును యథాకాలంబునందు హుతంబును సత్పాత్రంబులయందు
దత్తంబును జేసినయవి యనంతఫలంబు లిచ్చు. తిలార్ధమాత్రం బయినపాత్ర
మెఱింగి దానం బొనర్చిన నక్షయం బగుఫలము సిద్ధించు శివజ్ఞానభవనధ
రాళధౌతంబును, శివభస్మప్రమార్జితంబు నగునది పాత్రంబులలో నుత్తమ

బగుపాత్రంబు. అదియు నపారసంసార సాగరనిమగ్నులైనవారిని మగ్నులు
గాక యుండ నుడుపంబువలె రక్షించు. జ్ఞానప్లవంబు దుష్కృతార్ణవంబు
వలనఁ దరియింపఁజేయుఁ గావున జ్ఞానపతనత్రాణంబు పాత్రం బుత్తమంబు.

తే. ప్రాజ్ఞుఁ డజ్ఞుల రక్షించి ప్రబలిపట్టు
లజ్ఞుఁ డజ్ఞుల రక్షింపఁ దజ్ఞుఁ డగునె
యోడ వారాశిదరిఁ జేర్ప నోపుఁ గాని
శిలపయోనిధి దరిఁ జేర్పఁ గలదె యెచట. 5

తే. వేదవిదులైనయొకకోటి విప్రులకును, భక్తి భుజియింపఁ బెట్టిన ఫలము కలుగు
నొక్క శివయోగివనున కుద్యుక్తితోడ, భిక్షమేమాత్రమైనను బెట్టిరేని. 6

క. శివయోగి యెవ్వనింటను, వివరంబుగ భిక్షనొందు నెసవానికులం
బవిరళతర మగునరకా, ర్ణవ మంతయు వడిఁ దరించుఁ బ్రతిభ చెలంగన్. 7

సీ. శివయోగి భుజియింపఁ జేసిన యజ్ఞాగ్ని, హోత్రతీర్థఫలంబు లొద్దువుచుండు
శాంతాత్ముఁ డగుశివజ్ఞాని కోగిర మిడ్డ, ఘనుఁడు మహాపాతకములఁ బాయు
నొకశైవునకు దృప్తియొనర భోజన మిడు, నతఁడు సమస్త వాంఛితములందు
శివునిఁ జిత్తమునందుఁ జేర్చినయోగి భు, జించిన శివుడు భుజించు టగును

తే. మఱియు నెవఁడేని తనపితామాతృతిథుల
ప్రేమ శివయోగికి భుజింపఁ బెట్టెనేని
వాఁడుముయ్యేడుతరములవారితోడ
శివపురంబున కేగి సుస్థితి వహించు. 8

క. ఒసరించినయన్నంబును, మును శివు కర్పించి యగ్నిముఖమున వేల్వం
జనుఁ గొంతకొంత గుడువ, ర్యస కిడవలె నిదియ బుధులకొగి విధి యెప్పుడున్.

క. హరపావకగురువిప్రుల, గురుభక్తిని మున్నె యన్న మొసఁగి యెవఁడు త
త్పరమతి నెనుక భుజించును, ధర సాక్షాచ్ఛివుఁడు వాఁడె తథ్యం బరయన్.

క. మృడునకు మును నైవేద్యం, బిడకెవ్వఁ డుమేశభక్తి హృదయములోనన్
విడి యాయనర్పితాన్నము, గుడుచును బాపంబు మిగులఁ గుడుచుట కాదే.

సీ. వాణిజ్యమున సంభవములైనకలుషంబు, లనృతార్జితములైన యఘగణములు
పంచసూనంబులఁ బ్రాపించుపాపముల్, కృష్యుద్భవము లైనకిల్బిషములు
వృద్ధిచేఁ బ్రబలెడివివిధదుష్కృతములు, రోషజాతము లైనదోషములును
దూషణద్యూతాత్తదురితసమాజంబు, లన్యంబు లైనయంహచ్చయంబు

తే. పొలియు జనులకు శివపదాంభోజయుగళ, నిశ్చలధ్యానసుజ్ఞాననిరుపమాన
నిత్యపావకపూజావినిద్రరుద్ర, వేషగురువర్యసేవావిశేషములను. 12

తే. జలము సమ్మార్జనంబు సర్జనము వేష
[illegible] నివియు

పంచసూపంబులన ధాత్రిం బరఁగుచుండు
నఘుదములు సంతతంబు గృహస్థునకును.
ఆ. ఈశ్వరాగ్ని గురుల కిడినట్టి ధాన్యమ్ము, లొక్కటను భోగంబు వేలు వేలు
యెన్ననెన్ని మెతుకు లన్ని యబ్దంబులు, సుందు నాక వాసి గొండయు
సీ. ఘృతసూపములతోడ నొసయుస్నిగ్ధము లింపు
ధరున కిడ్డ ఫలమ్ము దశగుణమ్ము
నుపదంశములతోడ నోగిరిం బభవున
కతిభక్తి నిడినను శతగుణములు
సాత్వికోదన మద్రి జాజాలి కెలమున
నర్పించు ఫలము సహస్రగుణము
శాలి నైవేద్యంబు శూలి కిచ్చిన ఫల
బంచితనయుత గుణాధికంబు
తే. మఱియుఁ గలమాన్నము సనంగ మనవిభంగు
నకు నొసంగిన లక్షగుణముల వెలయుఁ
జెలఁగి యీరీతి శాలివిశేష ఫలము
లంతకంతకు నభివృద్ధి నలరు చుండు. 15
క. వ్యంజనయుతముగ దర్పక, భంజనునకు నన్న మొసఁగు ఫలము గణింపన్
రంజిల్లు నంతకంతకు, మంజులగతి నది ప్రవర్ధమానం బగుచున్. 16
ఆ. వరికరంబులచేతఁ బరిమళించెడు శాక, సముదయములు షడ్రసములు గాఁగ
నాగకంకణునకు నైవేద్యమిడఁ గల్గుఁ, గోటిఫలము కోటికోటిగుణము. 17
క. క్షీరాన్నం బభవునకుప, హారం బిడఁ ఫలము మఱిశతాధిక కోట్లన్
మీఱు నది శర్కరాన్విత, మైరంజిలునేని శతశతాధిక మరయన్. 18
ఉ. మామిడితాండ్రతీండ్ర యగు మాధురి మీఱఁగ ఖండశర్కరా
స్తోమముతోడఁ గప్పురముతోడను శోభనగఁ గూర్చి పార్వతీ
కామినిభర్తకుం బ్రియము గా నుపహార మొసంగఁ బొందు గా
నామహిమంబు దా శతగుణాధిక కోటికి సాటి యై తగున్. 19
క. పరిమళ మిళితముగా న, ప్పరమేశున కిడినయట్టి పానకము ఫలం
బఱిముఱి మామిడితాండ్రం, గర మొప్పెడు పుణ్యఫలము గలుగు మునీంద్రా.
వ. వెండియు నఖండసుధాఖండ ఖండమండిత సుధారంభరంభారసాలజాంబవద్రా
క్షాక్షీణబదరీఖర్జూరవాగుచ్ఛావిస్మృమరరసవిసంసమగ్రజాగ్రత్పరిపచేళిమంబు
లైన ఫలంబులు సపరిమళంబులుగా నుపహారంబు లిందురేఖాకిరీటునకు సమర్ప
ణంబు గావించిన సుగంధబంధురపానకోపహారంబులఁ గలయగణ్యపుణ్యంబు
సిద్ధించు. మఱియు హైయంగవీననవీనపరిపాచితాఖండఖండ శర్కరాసంప

ణాదధ్యగ్రోదగ్రఘృతప్లుతసంజనిత మాసపిష్ట స్పష్టవిస్తృతలడ్డుక ప్రముఖ్యంబు లగు పిండివంటలును, స్వర్ణస్వయాప సూపప్రాజ్యసంయోజ్యరాజద్రాజాన్న పానభక్ష్యభోజ్యలేహ్యచోష్యంబు లైనబహుపదార్థంబులును, లింగాదిగుడు మూర్తి యైనకందర్పదర్పవిభంగునకు సమర్పణంబొనర్చిన నసంఖ్యాకంబైన ఫలం బనిర్వాచ్యం బని క్రమ్మఱ నిట్లనియె. 21

తే. అన్ని యని యిన్ని యని ధాత్రి నెన్న నేల
యింపు నొప్ప జనింపఁగా నీశ్వరునకు
నెంతచవు లుట్ట నైవేద్య మెంత యిడిన
నంతయంత ఫలం బబ్బు నెంతమునను. 22

క. ఈశ్వరసన్నిభులగు యో, గీశ్వరులకుఁ గల్గుమహిమ లెన్నియు నెన్నన్
శాశ్వతముక్తిప్రదములు, విశ్వాసముతో వచింతు వినుము మునీంద్రా. 23

శా. నానాశైవపురాణపారగులు చింతాకర్మవేత్తల్ శివ
ధ్యానారూఢవిశేషమానసు లవిద్యాధ్వాంతతీవ్రాంశువుల్
జ్ఞానామానససరోమరాళములు సంసారాటవీపావకుల్
మౌనీంద్రా శివయోగిపుంగవులు శ్రీమచ్ఛంభుమూర్తుల్ ధరన్ 24

మ. ఎవఁ డత్యంతము నిష్ఠపైతృకమునన్ హేవాకపాకక్రియల్
శివయోగీంద్రుల కారగింప నిడినన్ శిష్యాతచిత్తంబుతో
భవముల్ వాయఁ బితాళ్లతో నతఁడు నిష్పాపప్రభాశాలియై
శివలోకంబున కేఁగి యుండు నపరశ్రీకంఠుఁడై పొందుగన్. 25

సీ. శివయోగిఁ బ్రేమ దర్శించిన సిద్ధించు, సతతగంగానదీస్నానఫలము
శివయోగిఁ జేరి భాషించినఁ గల్గు నం, చితసర్వతీర్థాభిషేకమహిమ
శివయోగిపాదరాజీవంబులకు మ్రొక్క, సర్వపాపములు నాశంబు లగును
శివయోగికిని సేవఁ జేసిన నిరతంబు, శివలోకపదవి సుస్థితిని గలుగుఁ

తే. గాని శివయోగి నెవ్వరు పూజసల్పి
తృప్తిఁ బొందింత్రు హరివిధాతృప్రముఖ్య
దేవతలు వానిపితృసంతతియు నతృప్తి,
బొందుచుందురు శివయోగిఁ బొగడ వశమె. 26

... వానిపితృదేవతలు పూజ సల్పి, తృప్తిఁ బొందుచు రతులప్రదీప్తి మెఱసి
కర్షకులు ధాత్రి వాసులు గలుగుచుండ, తృప్తిఁ బొందరె యతులప్రదీప్తి మెఱయు.

. యోగికి తిథిదినమున విని, యోగమున భుజియింపఁ బెట్టనుద్యుక్తిని ద
ద్యోగమున నిజకులంబున, యోగీశ్వరుఁ బోలుకొనుకు నొగినతఁడు గనుమా.

క. వెనుకొని యెవ్వఁ డేని తిథి వేళలఁ బూని భవానివల్లభుం
డనరఁగఁ బూజ సల్పి ప్రమదంబున యోగివరేణ్యుఁ దృప్తిచే

సిన మఱి వానితండ్రియుఁ బ్రసిద్ధికి నెక్కునుఁ దత్పితామహుల్
పనివడి తృప్తులై చెలఁగి పొందుదు రందుదు రెల్లభంగులన్. 2

మ. హరయోగీశ్వరుఁ డాగృహస్థుగృహమం ధ్యశ్రేణి కేతెంచినం
బరమజ్ఞానము కల్గి తండులము ఖప్రాజ్యౌషధీవర్గముల్
పరికింపంగఁ దదీయకుక్షిఁ బడుతద్భాగ్యప్రభావంబునన్
సురలోకంబున కేఁగ గల్గెఁ దమ కర్మంబుల్ సంతసిల్లుం జుమీ. 3

తే. భక్తకోటులవిశ్వాసపరము చూచి, భక్తి వారి ననుగ్రహింపంగఁ దలఁచి
పార్వతీజాని యతిథిరూపమున వచ్చి, సంచరించును భక్తవత్సలుఁడు గాన.

సీ. అది గాన నింటికి నరుదేర నతిథికి, నెదు రేఁగి వందనం బెలమిఁ జేసి
పరిణామముగ నర్ఘ్య పాద్యాసనస్నాన, భోజనశయనముల్ పొందుపఱచి
మలినదేహుం డైన మలినాంబరుం డైన, రూపాఢ్యుఁ డైన విరూపుఁ డైన
నీశ్వరతుల్యయోగీశ్వరసదృశుఁగాఁ, దలఁచుచు మఱియొండు దలఁపవలదు

తే. మఱియు శివయోగిహృదయపద్మమున నెప్పుడు, భాసురజ్ఞానగంధలుబ్ధభ్రమత్ప్ర
మత్తభృంగంబుఁ బోలి ప్రేమమునఁ బొదలి, కుండలీశ్వరుఁ డలరుచు నుండు నెలమి.

వ. అది గావున.

క. శివయోగీంద్రుని భక్తిని, శివభక్తులు ప్రేమఁ బూజ సేయఁగ నలయక్
శివలోకంబున సాక్షా, చ్ఛివుఁ డతఁ డలశివుఁడుఁ బూజ సేయుట గాదే. 3

సీ. ఎవ్వరు పరమయోగీంద్రుల కెగ్గించి, దూషింతు రత్యంతదోషమునను
వార లంతమందు వారింపరానియు, గ్రపాపములు చేయంగ నోడి
గురినధోముఖులూర్ధ్వచరణులై నరకకూ, పములదావాగ్నికుండములయందు
బడి క్రిమికీటముల్ కడు నొడల్ ఛేదింప, వెనసగ్నికీలలు వేచుచుండ

తే. దప్తతైలఘటంబులు తప్తవాలు, కాఖ్యయంత్రంబులును మొదలైన వివిధ
బాధలను డస్సి నరకకూపములయందుఁ, జేరి దుఃఖింతు రారవితారకంబు.

శా. రారో కింకరులార భర్గగురువర్గద్వేషకుల్ దూషకుల్
వారల్ నాపగవారు మీరు కడిమిన్ వారిండ్ల కత్యుద్ధతిన్
బోరో పోయి మదీయపాశములచేఁ బొందించి బంధింపఁ జే
కోరో నాదగునాజ్ఞ నంచు వడిఁ బల్కున్ సారి దూతావలిన్ 36

క. దండధరుపురిని వారల, వెండియుఁ బరితప్తులు గను గ్రేల్చుచు జిహ్వల్
ఖండింతురు చెండుదు రు, ద్దండత మఱి పెక్కుగతుల దండింతు రొగిన్. 37

క. హరయోగీంద్రుని నవ్విన, దురితాత్ములు మూఢజనులు తుది దుఃఖితులై
నరకములలోన వడి, బడు, దురు తథ్యము తమపిదాళ్లతోడం గూడన్. 38

క. శివయోగినింద విని యెడి, యవివేకులు తనువు వెడల నంతము నందున్
దవిలి నిరకంబు మోపఁగను, భువి చరురంద్రాకయముని పురి నుందు రొగిన్.

తే. యోగివర్యుని యపవాద ముచ్చరించు
వాఁడు ప్రియపడి వినుచుండు వాఁడు పోయి
రౌరవంబునఁ బడుచుండు రౌర వారు
దోషు లంచును దోయ నిర్దోష సుమతి. 40

తే. పూని శివయోగిదూషణంబునకు నిచ్చ
గించుకొనువాఁడు మించి దూషించువాఁడు
వినెడు వాఁడును దూషింపు మనెడువాఁడు
సహచరుం డేవురును బాపజాతు లండ్రు. 41

వ. ఇట్లు శివయోగీంద్రపాత్రత్వంబు విచిత్రంబుగాఁ బవిత్రంబని యుదాహరింపఁ బడియె. ఇంక నొక్క విశేషంబు కలదు సావధానుండవై వినుమనియిట్లనియె. అపాత్రం బజ్ఞాన పంకనిర్మగ్నంబును, సవృణ్యాగ్రావాక్రాంతంబును, సద్గుణవిహీనంబును సనాత్మరతూదకుం బై యుండు మఱియును. 42

చ. కలశజ పచ్చికుండ నుదకంబులు నింపఁ దలంచి నింపినన్
సలిలము లింకఁ బాత్రమును నాశనమై చెడిపోవుకైవడిన్
దలఁప నపాత్రమందిడిన దానము దానము పట్టినట్టియా
ఖలుఁడు చెడున్ గణింప నటు గావునఁ బాత్రల కిచ్చుటొప్పగున్. 43

సీ. ఊషరక్షేత్రంబులో నొప్పుగాఁ ద్రవ్వించి, గట్టివిత్తుల మొల్వఁ బెట్టినట్లు
భస్మంబులోపల బహువిధంబులఁ బూని, విఱివిగా హోమంబు వేల్చినట్లు
గహనభాగంబునఁ గళ లెల్ల విలసిల్లఁ, గా నిండువెన్నెల గాచినట్లు
సౌఖ్యహీనుం డైన షండుని వీక్షించి, కోరినామాత్మిసై, కొనినయట్లు
తే హిమధరాధరకన్యకాధీశచరణ,
సురుచిర ధ్యానసుజ్ఞానశూన్యుఁ డైన
బ్రాహ్మణునిజన్మ మరయ నిష్ఫలము సూవె
యతనికిడుదాన మదియు నిరర్థకంబు. 44

తే. లోహమయ మైన యుడుపంబులోన నెక్కి
మూఢుఁ డబ్ధిని దానితో మునిఁగినట్లు
దాతయు గృహీతయజ్ఞానతాపయోధి
యందుఁ బడి మున్గుదురు సంశయంబు లేదు. 45

క. తా సర్వభూతసముఁ డై, భాసిల్లుచుఁ గరుణతోడఁ బాయనిభక్తిన్
జేసినదానము ముఖ్యం, బై సత్పాత్రత వహించు నందఱుఁ బొగడన్. 46

క. దీనాంధకృశాతురులకుఁ, దా నిచ్చినదాన మిలఁ బ్రధానమ్ము నయసం
ధానము నిశ్శ్రేయసమ్మై, పానము దంపోయ నదియె పాత్రం బననిన్. 47

ఉ. జ్ఞాననిధాను లుత్తములు సాధువు లర్థులు గారు నిస్పృహుల్
దానము వారికిచ్చినఁ బ్రధానము వారల కివ్వి స్వల్పమై
నానొనరింప రిట్టిడి ఘనంబగునాచ్యవనాదిసంయముల్
దానముఁ బట్టఁ గోరుదురు తామును దాతృసురత్వకార్థమై. 48
క. దానండు ప్రార్థనీయుఁడు, దానమునకు సామమునను దయచే నెందున్
దానమునను సిరి మఱియున్, దానమునను లేమి యది యథాస్థితిగలుగున్.
తే. పంచజనులను జేరి ప్రపంచ మరసి
యర్థిబోధించుసర్థ మిమ్మనుచుఁ దనకు
జగతి నర్థిత్వ మధికకష్టంబు ప్రాగ
దానఫల మెక్కుడగుఁ జూడ మానివర్య. 50
తే. దాత గనుఁ గాని కృపణుండు దైన్యవృత్తి
దివిరి నూటికి రెండు బోధింపు చుండు
నిట్టిదురవస్థ నిడలేని యట్టికొదువ
జన్మజన్మంబులను గాము జగతియందు. 51
తే. దాతకును శుభము లిచ్చుఁ దా దాత యగుచు
నిట్టియర్థిని నెవరు పూజింప రవని
దానమున స్వర్గమబ్బుఁ బ్రదాత కెలమి
నర్థికన్నను మఱిసిద్ధుఁ డవనిఁ గలఁడె. 52
క. బహుధావదాన్యుఁ డుండిన, గృహమున కేతెంచి యర్థియింపొందంగా
నిహపర ఫలయుతుఁ జేయున్, సహజంబుగ నెవఁడు పూజసల్పం డతనిన్.
క. నిరతము యాచ్ఞావృత్తిన్, దిరిగెడుయాచకుల సన్నుతింపఁగఁ బూజ్యుల్
పరమవదాన్యులు వారే, గురు లగుదురు సరుని సిరులఁ గూర్చుటకతనన్.
ఆ. దాత యర్థివలనఁ దగ గతదురితుఁ డై, తేజరిల్లు చుండు దిక్కులెల్లఁ గ
భూతిమార్జనంబు చేతఁ గందెనఁ బాసి, యద్దమతి విశుద్ధ మైనకరణి. 55

వ. ఇట్టిదానంబులు పాత్రాపాత్రంబు లరసి కాలగతుల కత్యంత ప్రీతికరంబులై సదివసంబుల సలుపుచుండవలయు. వెండియు సుధాకరభాస్కరోపరాగయోగంబులు, దక్షిణోత్తరాయణసమయంబులు, విషువవ్యతీపాతవేళలు, నితాంతసంక్రాంతిభేదంబులు నాది యైనసమస్త పుణ్యకాలంబుల భక్తియు, భావంబును బ్రీతియు విశ్వాసంబును బ్రతిపత్తియు ననెడి నీయేనును శ్రద్ధాపదంబునకుఁ బర్యాయపదంబులండ్రు. అట్టిశ్రద్ధయజ్ఞానసుకృతంబులకుఁ గన్న తల్లివంటిది. కావునఁ బత్సరమశ్రద్ధయ భావంబునందుఁ బొందుపఱిచి సత్పాత్రంబునందు దానం బొసంగిన ననంతపుణ్యఫలం బగు నని శైవశాస్త్రంబులు ప్రతిపాదించుచున్నవి. తిలమాత్రంబైనను దీనాంగకృపణార్థులగు నర్థులకు న

ర్థంబు లిచ్చిన పుణ్యపరుం డైనపురుషుం డిహలోకంబుల వాంఛితంబు లను
భవించు నని వచింపుదురు కాన శ్రద్ధయ సకలంబునకు మూలంబు శ్రద్ధార
హితం బైనఫలంబు సంభవింప దని కుంభసంభవునకు సదాశివ సంభవుం డా
నతిచ్చి క్రమ్మఱ నిట్లనియె.

సీ. ధర్మాత్మ యాశివ•ధర్మాగమములందు
 శివునిచే మున్ను వ•చింపఁబడియె
శివమూలసలలితా•శ్రితము లనంతశా
 ఖావిరాజితములు•కర్మయోగ
భేదంబు లఖిలగు•ణోదయంబులు శుద్ధ
 ములు సూక్ష్మములు మహా•ఫలచయములు
ఘోరసంసారాబ్ధి•తారకంబులు సనా
 తనములు హింసావి•తానదోష

తే. ముక్తములు దోషవర్జిత•ములును సర్వ
భూతహితములు శ్రమభంగ•ములును బహువి
ధము లటం చని శివయోగి•తతుల చేత
నవి నిరూపింపఁబడియె నో•యనఘచరిత. 57

తే. సత్యము నహింస క్షమయును•శ్రద్ధ యింద్రి
యైక నిగ్రహమును ప్రీడ•ధ్యాన మిజ్య
తపము దానంబు ననెడియీ•దశవిధములు
ధర్మలక్షణములు సూవె•తాపసేంద్ర. 58

తే. ఆపదింటిలోఁ గొన్నియు•నన్నియైన. నలువువారికి శివుని సం•స్థానసరణి
జేవు నెక్కటి యిల సర్వ•భూతములకు, సర్వసాధారణం బైన•చందమునను

తే. భోగములు ధాత్రిపై సర్వ•భూతములకు
నరయ సాతిశయంబు లై•నట్టికరణి
బహుళపుణ్యవిశేషంబు•మహిమ భోగ
చయము శివపురిలో సాతి•శయము సూవె. 60

క. పూని శుభాశుభ ఫలములు, మానవు లిలఁ గాంతురఁట యు•మాధవపురిలో
మానఁగ శివధర్మఫలం, బూనక భుజయింతు రశుభ•మొక్కటి దక్కన్.

క. ఎవనికి నెంతటిపుణ్యం, బవు శ్రద్ధాపాత్రమహిమ•యతనికి మీఁదన్
శివపురి నంతట భోగము. లవిరళతను సాతిశయము లై తెలియఁబడున్. 62

క. స్థానప్రాప్తి సమం బగు, జానుగ భోగములు సాతి•శయములు గిరిజా
జానిపురిఁ గాన పుణ్యమ, మూన మహాభోగవాంఛ•నొనరింపఁ దగున్. 63

ఉ. ఆనగరోత్తమంబు ప్రమథాధిపసిద్ధవిహారభాసుర
స్థానము దానికిం గలియు దారులకున్ సకలాధిపత్య మిం
పౌనఁగఁ గల్గ దాత్మవిభవాధిపతిత్వము దక్క నద్రిజా
జానియె పెద్ద యచ్చటికి సర్వజగత్పతి యయ్యెగావునన్. 64

అ. జ్ఞానయోగరతులు పూని కొందఱు ముక్తు, లగుదురందుఁ గొంద ఱచ్చటనుండి
భోగకాంక్షులగుచు భూలోకమునకున్, జిత్తమలర మగిడి వత్తు రనఘ. 65

క. ముక్తిమదిఁ గోరు వాఁడు వి, రక్తిని బహురూపభోగరక్తి నసలి యు
ద్యుక్తిన్ శాంతుండై ను, వ్యక్త శివజ్ఞానవైభవం బనఁ బొందున్. 66

క. చేకొని యన్యాసక్తిఁ, దై కదసి ప్రసంగవశత నైనన్ మునిజుం
డే కొలఁది నీశుఁ గొలిచిన, నా కొలఁది ఫలం బొసంగు నతఁడు మునీంద్రా.

వ. అది యెట్లనిన. 68

సీ. అశుచియై సకృదీశ్వరార్చనం జేగువాఁడు, పైశాచలోకవైభవముఁ గాంచు
గోపియైయునుమాఱు రుద్రుఁ బూజించిన, వాఁడు రాక్షసలోకవాసి యగును
మద్యమాంసాశి యుమ్మాఱీశు సేవించి, కనుచుండు యక్షలోకంబు సుఖము
నలుమాఱు శివగీతములను గొల్చినవాఁడు, గంధర్వలోకసౌఖ్యములఁ బొందు

తే. మదిని గామించి హరు నైదుమాఱు లర్థిఁ
గని భజించినవాఁడు స్వర్గమున నిలుచుఁ
గాంక్షియై యాఱు వారములు కాలగళుని
బ్రేమ వినుచుండువాఁ డుడుసోమపురిని. 69

తే. గంధపుష్పాక్షతములఁ శంకరుని నేడు
మాఱు లర్చించువాని కమ్మారవైరి
యొసగుఁ బ్రాజాపతిస్థాన మొసఁగి సకల
భోగముల నిచ్చు సలలితాభోగమహిమ. 70

క. మారహరు భక్తి నెనిమిది, మాఱులు గాయత్రిచే సమగ్రతవేదా
చారుఁడు పూజించిన వి, స్ఫారతర బ్రహ్మలోకపదముల నుండున్. 71

క. నవవారంబుల నేమా, నవుఁ డురుతరభక్తిఁ దనమనంబున వెలయన్
శివుఁ బూజించినఁ దన్మా, నవుఁ డెంతయు విష్ణుపట్టణమున వసించున్. 72

వ. వెండియు నవ్విష్ణులోకంబునకన్న నూర్ధ్వప్రదేశంబున. 73

సీ. గురుతరకర్మయోగులకు నావాసంబు, ప్రమథవర్గములకు రచ్చపట్టు
భృంగీశ్వరునకు నింపెసఁగు నాట్యస్థలం, బంబికాకాంతవిహార భూమి
నందికేశ్వరున కానందని కాయంబు, బహుభోగభాగ్యసంపదలకొంకి
విఘ్నేశ్వరునకు నిర్విఘ్ననిశాంతంబు, రాజమహాళికి నిజగాజగారి

తే. చండమార్తాండకోటి ప్రచండతాప
మానలసమానదివ్యవిమాననిరుప
మానమై యొప్పురుద్రసమ్మాన మగుచుఁ
బుణ్యనిలయంబు కైలాసపురవరంబు. 74

వ. మఱియు నప్పట్టణంబు నెట్టనంబుగం గనుపట్టువజ్రవైడూర్యకురువింద మకరత పద్మరాగశాతమన్యవ శిలాజాలప్రవాళ పుష్యరాగ ముక్తావితాన ప్రముఖ చిరత్న రత్నఖచితకుట్టిమస్థాన సోపానవిరాజమాన దేహళ్యనర్గళా నర్గళ ద్వాఃకవాటగోపుర ప్రాకారసౌధాట్టాలకంబును, సిద్ధరస ప్రపూరిత సరస్సరిత్కూలంకష సముత్తుంగా భంగ తరంగజాల డోలారిరంసహంస సీహంస సద్విహంగ వినోదనాదంబును, గల్పకానోక హన్వ్యూహ పరిపచేళిమ ఫలగుచ్ఛభారానమిత శాఖాశిఖామంజు మంజరీపుంజసంజాత మంజుల మరంద సందోహ బాధుర సుగంధలోలుప భ్రమద్భ్రమర ఝుంకార సంకులంబును, గందర్ప విభంగ శరచ్చంద్రసాంద్రచంద్రికా నిరంతర పరిధౌత హర్మ్యంబును నిందిత భోగా భోగయోగంబునై యొప్పునప్పురంబునందు శాశ్వతైశ్వర్యభోగంబు లను రాగంబున నభిలషించి కర్మయోగధ్యాన పరాయణు లొక్కదినంబు విశ్వాసంబున విశ్వేశ్వరుఁ బూజింప వసియింతురట. అమ్మహాదేవు నశ్రాంతంబు నితాంతంబు నర్చించిన ఫలంబు వాచామగోచరంబే మని వర్ణింప వచ్చునది గావున నతని మాహాత్మ్యంబే విచారణంబునను, భవరోగ విరాగంబు వలనను, బరమాత్మ యగుశివుని యందు భక్తిభావంబులు దగులుపంచగు. ఇట్లు క్లిష్టకర్మంబులనై నశివారాధనం బొనర్చిన నరులు తత్తత్కర్మ భావానురూపంబు లైనస్థానంబులు గాంతు రదియె రెండవశివపురం బదియె కర్మనిష్ఠులకుఁ బునరావర్తనంబని పలుకంబడియె నని వెండియు నిట్లనియె. 75

తే. అనఘ తచ్ఛివపురి కూర్ధ్వమునను గలవు
మూఁడులోకంబు లపరూపములు విశుద్ధ
ములు ననిర్వాచ్యవైభవములు భవాబ్ధి
తారణంబులు నిర్వాణకారణములు. 76

క. నాపురమును దీపించును, మాపురమును బాలచంద్రమౌళి సదా తాఁ
గాఁపురము సేయు చుండును, హాపురమును గరము సిరులనలరుచు నుండున్.

శా. ఏలోకంబున కేఁగునట్టిపురుషుల్ హేలావిలాసంబులన్
భూలోకంబున కేఁగు రెంతురు మహాభోగంబులుం జెల్లినన్
నాలోకస్థులు నార్యలోకగు లుమానారీశలోకస్థులున్
భూలోకంబున కేఁగుదేరు తుది శంభుస్వామిసన్మూర్తులై. 78

సీ. స్వాంతనితాంతవిశ్రాంతశాంతునిఁ గాఁగ, ముద మొప్పుచున్న షణ్ముఖునిఁ గాఁగ
దప్తకాంచనసముద్దీప్తదేహునిఁ గాఁగ, భవ్యలోకానుకంపకునిఁ గాఁగ
ద్రితయసంఖ్యశిఖాపరిస్ఫుట మౌళిఁగా, జూపింపఁ దగు బాలరూపిఁ గాఁగ
వలను మీఱిన శిఖావళవాహనునిఁ గాఁగ, దగ నొప్పుచును శక్తిధరునిఁ గాఁగ
తే. వాంఛ నన్నిట్లు కనుఁగొను వారలకును, మత్పదధ్యానరతులైన మానవులకు
మామకీనప్రధానధామం బొసంగి, నిందు వేడుకఁ గరుణింపుచుండు నెపుడు.
క. నాలోకంబున కూర్ధ్వం, బై లాలితపుణ్యమహిమ నతిశయ మగుచున్
శ్రీలు విలసిల్లుచుండును, మాలోకము భాగ్యవిజితమ్మాలోక మనన్. 80
వ. అందు.
సీ. బ్రహ్మాదిసురగణప్రస్తుతచారిత్ర, తపనీయగిరిధన్విధర్మపత్ని
చండముండాసురఖండనోజ్జ్వలపాణి, జగదుద్భవస్థితిక్షయనిదాన
లోకరక్షణసమాలోలదివ్యకటాక్ష, బహుభక్తలోకకల్పద్రులతిక
నారదాదిమునీంద్రనతపాదరాజీవ, భూరిచతుర్దశభువనకర్త్రి
తే. అంబ జగదంబ సర్వగుణావలంబ, పుణ్యనికురుంబ విభ్రమాద్భుతవిడంబ
తను భజించినవారికిఁ దనియనిచ్చు, వర్ణితములైన తనలోకవైభవములు. 82
క. ఆ దేవి లోకమునకును, మీఁదట శతకోటికోటిమిత్రద్యుతిచే
మేమరతరభోగంబుల, శ్రీదార్ఢ్యం బలరఁ బరమశివపుర మొప్పున్. 83
వ. అప్పురంబున కధీశ్వరుండు. 84
సీ. మువ్వన్నెపులితోలు మొలను గట్టిన పెద్ద, గాలిమేపరిసొమ్ము గలుగు జోదు
కలికిజాబిలిపువ్వు తలను జేర్చినదొర, వేల్పుమొత్తపుటింటి నింటిజోదు
నొసలగ్గిలపుచూపు పస లెసంగెడుసామి, చల్లగుబ్బలికూర్మి యల్లుఁ డగు
నల్లదేవరకోలపల్లె వేసినమేటి, విసము గాసము గాఁగ మెసఁగునయ్య
తే. కొలఁది మీఱంగఁ దను బత్తిఁ గొలచినట్టి
వారి నందఱఁ దనవంటివారిఁ జేసి
పురములోపలమించి కాఁపురము లుంచి
యేచి కరుణావిధేయుఁ డై ప్రోచు నెలమి. 85
సీ. కాకోలవిషమషీకాలకంఠంబులు, నస్థిమాలాంచితోరస్థలంబు
లర్ధచంద్రకళాసమగ్రమూర్ధంబులు, నళికభాగసముజ్జ్వలాంబకములు
అహిరాజభూషాసమాశ్రయగ్రీవంబు, లభ్రగంగామస్తకాగ్రతలము
లంబరీకృతమాతంగాసురచర్మంబు, లతిదరహాసపంచాననములు

తే. లేనివారప్పురంబున•లేరు ధరకు, రారు దోషంబు మదికిని•దేరు శశులు
గారు వైభవములు కోరఁ•బోరు సుగతి, చేరుసుకృతంబుఁ జేసిన•వారు వారు.

వ. వెండియు నేకద్విత్రితయచతుర్థ పంచషష్ఠసప్తాష్టనవ వారంబులు తత్తద్గుణరూప కర్మంబులచే నంబికాపురంధ్రీమతల్లి ప్రాణవల్లభునుల్లంబు నుల్లసిల్ల నర్చించి తత్పూజా విశేషంబునఁ బంచజనులు పిశాచరాక్షసయక్షగంధర్వ సుపర్వశర్వేశ్వర ప్రాజాపత్యస్వయం భూవిశ్వంభర శంభులోకంబులం గలయాయాయై శ్వర్యంబు లనుభవింపుదు రవి క్రమంబున నెఱింగించెద. పిశాచలోకంబునఁ బార్థివంబు లైనయైశ్వర్యంబులును. రాక్షసలోకంబునఁ బార్థివంబులు నాప్యంబులును, యక్షలోకంబునందుఁ బార్థివంబులు నాప్యంబులు తైజసంబులు వాయవ్యంబులు ననుద్వాత్రింశదైశ్వర్యంబులును, సర్వలోకంబునందుఁ బాంచ భౌతికంబు లగుచత్వారింశదైశ్వర్యంబులును, సుధాకరధామలోకంబునందుఁ బాంచభౌతికంబులు మానసంబులు నగు సప్తచత్వారింశదైశ్వర్యంబులును, ప్రాజపత్యలోకంబునందు సహంకారగుణాదికంబు లగు షట్పంచాశదైశ్వర్యంబులు ను, స్వయంభూలోకంబునందు బౌద్ధసహితంబు లగు చతుష్షష్టి విధైశ్వర్యంబులు విష్ణులోకంబునందు బ్రహ్మలోకైశ్వర్యంబునకు నుత్కృష్టైశ్వర్యంబులును, శంభు లోకంబునందుశివభక్తులకుశివునిచేవిష్ణులోకాధికైశ్వర్యంబులుకల్పింపంబడియె. అది కర్మయోగులయనుభవంబు. తదూర్ధ్వంబున మదీయ శాంకరలోకైశ్వర్యం బులువైష్ణవలోకైశ్వర్యంబులకు నుత్కృష్టంబులు, పరమశివలోకంబు పునరావృత్తిరహితంబును జగద్ధేతువుఁ బశుపాశవిలక్షణంబును సూక్ష్మంబును విశుద్ధంబు నుబరాత్పరంబును దత్త్వలక్షణంబును నాదిమధ్యాంతరహితంబును సర్వ గుణాత్మకంబు నైన నానావిధైశ్వర్యంబు లొసంగు చుండు శివకృపావిశేష మున. 87

తే. ఆత్మపూజావిశేషపు•ణ్యముల వెలయు, భక్తులకుఁ దత్త్వదైశ్వర్య•పదపులొసగు
పెక్కులోకంబు లెల్లఁ గ•ల్పించె నైల, కన్యకాప్రాణనాథుండు•కరుణతోడ.

క. తారారూపవిమానము, లాహాశిగ నేమకోటు•లందుండుఁ దుదక
భూరివిమానము లిరువది, యూఱును మఱికొంపకోటు•లధికుల కుంచుస్. 89

తే. అభవునకు నెవ్వ రేనియు•నచట నచటఁ
బ్రమదమున నైన మఱియు లా•భమున నైన
సంగమున నైన మ్రొక్క లొ•సంగువారు
పెక్కువగ నవ్విమానంబు•లెక్కువారు. 90

ఆ. ఇందుమౌళినామ మెవ్వఁడు ప్రసంగంబు, వలనఁ గీర్తనంబు సలుపుఁ దత్ప
దాంబుజముల కెరఁగు నతనికి విఫలంబు, లేదు సంశయంబు లేదు సువ్వె.

వ. మఱియు నివ్విధంబున నల్పంబైన నల్పతరంబైన శివకర్మంబుచేఁ బురుషు
డత్తల్లోకంబులు కలుగు నని శివకర్మప్రభావంబు వక్కాణించి కుంభసం
నకు శంభుసంభవుఁ డిట్లనియె.

తే. వినుమధఃపాత మొగిఁ బంచజనుల కెల్లఁ
జేయు నదియ యధర్మమై చెల్లునంద్రు
బహుళ తరఘోర నరకాబ్ధిఁ బడఁగఁ
జేయఁ బాప మనఁబడు నదియె యోపారికాంక్షి.

తే. ఆయధర్మంబు లవని మూఁడగుచుఁ బెఱుఁగుఁ
జిత్తవృత్తి ప్రభేదసంస్థితులఁ జేసి
స్థూల మన స్థూలసూక్ష్మ మన నతిసూక్ష్మ మనఁగ
నవియు నొకకోటి భేదంబులై తనర్చు.

వ. అమ్మూఁటిలోపల స్థూలంబునందు నైనపాతకంబులు సమస్తంబులు మనో
వాక్కాయ కర్మంబులని చెప్పంబరఁగు నవి యెఱింగించెద వినుము. 9

క. పరుభామఁ గవయఁ గోరుట, యొరుధనముల కాసపడుట యొరునకు నెగ్గుల్
పరఁగించుటయు నకార్యా, చరణము లివి నాల్గుమానసంపుఁగర్మంబుల్. 9

క. ప్రల్లదము లాడుచుండుట, కల్లలు పల్కుటయుఁ బ్రియము గాని దురుక్తుల్
ద్రెళ్ళఁగ నాడుట కొండెము, లల్లుట వాక్యములదురితమగు నీనాల్గున్. 9'

తే. తివిరి తినరాని వస్తువుల్ దినుచునుంట
నస్మృతజనసేవ హింసయు నన్యవిత్త
చయ ముపాదాన మొనరించుటయును నాల్గు
కాయకర్మంబు లఘుజాలదాయకములు. 98

క. సాటిగఁ గర్మత్రయమును, బాటింపఁ జతుష్కసంఖ్యఁ బది రెండయ్యెన్
వీటికిఁ గలభేదంబులు, వీటిఫలంబులు వచింతు విస్తరఘనశీతిన్. 99

సీ. భూరిసంసారాబ్ధి తారకుం డగుసదా, శివునితో నెవరు ద్వేషింతు రెపుడు
సత్వప్రకారంబు శంకరజ్ఞానంబు, చెనఁటులై యెవరు దూషింతు రాత్మఁ
బరతత్వవిజ్ఞాన మొరులకుఁ బొందించు, దేశికు నెవరు నిందింతు రెలమిఁ
బురహరు విత్తంబు గురుని ద్రవ్యంబును, నెఱిఁగి యెవ్వరు హరియించుచుందు

తే. రలశివజ్ఞానపుస్తకం బలఘులోభి, కృత్యమునఁ గికురించి లంకెంతు రెవరు
వారు పడుదురు ఘోరదుర్వ్యాసనాధి, వాసమగు పూర్ణనరకార్ణవంబునందు

సీ. పూజించినట్టి శంభునిఁ జూచి యెవరేని, నుల్లంబులో నంత సిల్లకున్న
నర్చించునట్టి మహాదేవుఁ గని యెవ్వ, రక్కజంబుగఁ జాఁగి మ్రొక్కకున్న

నభిషేకి యైనట్టి•వారిఁ గాంచి యెవ్వరు, జిహ్వ నొవ్వఁగ నుతి•సేయ కున్న
జెలఁగి యలంకరిం•చినభర్గు నీక్షించి, యెవరు స్తంభత వహిం•యిఁప కున్న
తే. నెవరు శివమహిమ్నగురువుల•కిచ్చలేక, స్నానసంస్కార పూజలు•సలుప కున్నఁ
గాంతు రెంతయు వారలు•కాలకూట, కంఠనిందోద్భవము లైన•కల్మషములు.

మ. అవనిం గొందఱు కర్మయోగరతు లై•యర్థిన్ శివాచారముల్
శివవిద్యాగురువర్యులన్ విడిచినన్•శ్రీకంఠ సేవారతుల్
శివయోగీంద్రులు వారిపై నలిగినన్•సిద్ధంబుగా వారికిన్
శివనిందాసమపాతకంబులు వెసన్•జేకూరు నెల్లప్పుడున్. 102

సీ. మానసం బలర నే•మాన శివజ్ఞాన
పుస్తకం బతినిష్ఠఁ•బూజలిడక
వ్యాఖ్య గావించుట•వ్రాయుట యడుగుట
వినుచుండుటయు విని•పించుటయును
మఱియుఁ దత్కథలపై•మదిని జేర్పక యన్య
విద్యల కలరుచు•వినుచునుంట
తా సమర్థుం డయ్యుఁ•దాల్మిఁ జెప్పకయుంట
యును బ్రమాదంబున•నొప్పుచుంట
తే. యశుచి యై యుంట నట్టులే•యశుచి యగుచు
వినుట వినిపించు టాది యీ•విధము లెల్లఁ
గలిగె నేనియు వానికిఁ•గలవటండ్రు
జ్ఞాననిందాతిశయకల్మ•షంబు లనఘ. 103

సీ. ఆచార్యుఁ బూజసేయక శైవశాస్త్రముల్, కొసరి యాకర్ణింపఁ•గోరువారు
గురుసేవ యాజ్ఞయు•గురునిష్ఠ సలుపక, తద్వాక్యముల గొండు•దలఁచువార
లమ్మహాత్ములకార్య•మలవోక విడనాడి, యాజ్ఞ లుల్లంఘించు•నట్టివార
లతఁడు విదేశస్థుఁ•డై పీడ నొందిన, విడిచి పోషింపక•వెడలువారు
తే. తత్కళత్రాను జన్మనం•దనసుమిత్ర, వరుల కపచార మొనరించు•వారు గాంతు
రతుల దేశికనిందాస•మగ్రజనిత, బహువిధాభీలదుర్వార•పాతకములు. 104

తే. తలఁప బ్రహ్మఘ్నుఁడును గురు•తల్పగుండు
భర్మ చోరుండు మఱి సురా•పానరతుఁడు
నిల మహాపాతకులు వారిఁ•గలసి మెలఁగు
పంచజనుఁడును బరికింపఁ•బంచముండు. 105

క. రోషంబున లాభంబున, ద్వేషంబున భీతి నైన•ద్విజవర్యుల దు
ర్భాషణములు వలికినత,ద్దోషం బా బ్రహ్మహత్య•తుల్యం బనఘా. 106

క. నిఱుపేద యనుచు వేఁచుచు, దిరిగెడు భూసురుని నరుగు దెప్పని వెనుకం
బరిహారము చెప్పి యొసఁగని, దురితం బది బ్రహ్మహత్య తో సరియయ్యెన్

క. తనవిద్యాగర్వంబున, మనుజాధిపసభను విప్రమణి నిస్తేజ
స్కునిఁ గావించినయఘ మా, జనునిం దద్బ్రహ్మహత్య సమమై పొందున్

సీ. గురువిరోధము గాంచి చరియించు చుండుట
శివభక్తులను నింద సేయుచుంట
సభలోన నాత్మప్రశంస గావించుట
చెవిదండఁ గొండెంబుఁ జెప్పుచుంట
తల్లిదండ్రులకును దప్పివర్తించుట
వెస నేవొ రంధ్రముల్ వెదకుచుంట
పరునిదోషము వేఱుపడ నెన్నుచుండుట
పూని భూసురవృత్తిఁ బుచ్చుకొనుట

తే. క్షుత్పిపాసాతప్తులగు భూమిసురల కెప్డు
డన్నమిడకుండ సంతరాయంబు సేయు
చుంట మదిలోనఁ గ్రూరత్వ మూనుకొనుట
బ్రహ్మహత్యాధికము లైన పాతకములు.

తే. దాహాభరమున ధేనుసంతతులు నీరు, గ్రోలనేతేర వానికిఁ గ్రూరభంగి
విఘ్న మొనరించువాని భావించి బ్రహ్మ, హంత యందురు సర్వాగమాంతరములు. 109

క చదివిన శైవజ్ఞానము, మొదలుగఁ జోకార్చినట్టి మూఢాత్మునకుం
మదిరాపానపానంబున, నుతియించినయట్టిపాప మొదవు మునీంద్రా. 111

వ. వెండియు బ్రాహ్మణస్వాపహరణంబును, బంచమహాయజ్ఞాగ్నిహోత్రత్య
జనంబును, మాతాపితృపరిత్యాగంబును, కూటసాక్షివాక్యంబును, సుహృజ్జన
తావధయును, సదాశివభక్తులకప్రియంబొనర్చుటయు, నభక్ష్యభక్షణంబును,
నిరపరాధులగు ప్రాణుల వధించుటయు, దుర్మార్గంబున నారామ జనపదపట్ట
ణంబుల నిలయంబు లరికొల్పుటయు, మొదలుగునవి ఘోరదురితంబులు. మఱి
రాగరత్న రౌప్యామధాన్యసఘున పారగంధసారాగరు కస్తూరికాపట్టాంబరంబులు
నపహరించిన దుష్కృతములు స్వర్ణస్తేయదోషతుల్యంబులని క్రమ్మఱ నిట్ల
నియె.

సీ. యోగ్యయాకన్య నయోగ్యున కర్థాభి, లాష నిచ్చినయట్టి దోషములును 112
దానపాత్రున కీక దానం బదాన పాత్రున కొసంగినయట్టి దురితములును
భగినీకుమారికా బద్ధరత్యాసక్తి, గమనంబు గావించు కల్మషంబు
నంత్యజస్త్రీసవర్ణాంగనా సంభోగ, భవములై పెంపొందు పాతకములు

తే. తెలియ గురుతల్ప గోపమంబు•బులు సమస్త
ములు మహాపాతకములన•వెలయు నవని
పైని గల వింక మఱియుప•పాతకములు
వినుము నీకు నెఱిఁగింతు•మునివరేణ్య. 113

క. భూసురునకు నుపకారము, చేసెద నని నిజము పలికి•చేయక మాయల్
చేసి తిరస్కృతి జేసిన, దోసంబునఁ బాతకంబు•తుది ఘటియిల్లున్. 114

క. అతిదైన్యం బతి మత్సర, మతికామం బతివిడంబ•మతులితరోషం
బతిలోభం బతిదాంభిక, మతిభయ ముపపాతకంబు•లనఁగాఁ బరఁగున్. 115

సీ. *సాధుకన్యకల దూ•షణ మొనర్చినవాఁడు
పతికార్యమెడలించి•బ్రతుకువాఁడు
పతి సన్న నప్పుత్ర•సతులఁ బ్రోవనివాఁడు
భార్యవిత్తముఁ దిని•బ్రతుకువాఁడు
మానమర్యాదలు•మాలినవాఁడును
గోవుల హింసింపఁ•బోవువాఁడు
క్షత్రవిట్ఛూద్రుల•సంహారించెడువాఁడు
స్త్రీల నుద్వృత్తి ని•ర్జించువాఁడు
తే. శంకరాశ్రమవాసభూ•జములఁ గొట్టి,
బడలు పడఁ జేయుట యపార•పాపమట్టి
యాశ్రమజనంబులకుఁ బీడ•యాచరించు
వాఁడు నుపపాతకుఁడు సూవె•వసుధయందు. 116

తే. ఆరకూటతురంగ రౌ•ప్యాదిధాన్య
వస్తువులఁ దస్కరించి య•వ్వానియాజ
నములు గావించు చున్నమా•నవుల కెల్లఁ
బాయనేరవు మఱి యుప•పాతకములు. 117

క. పొలుపొందు పెక్కుతీర్థం, బులకును జని యచటఁ గల్గు•పుణ్యము లెల్లన్
విలువల కమ్మెడు•దుర్మా, ర్గుల కుపపాతకము గల్గు•రూఢి మునీంద్రా. 118

క. నిందితునిచేత దానం, బందిన మానవుఁడు వాని• యాత్మీయగురున్
నిందించినజనుఁ డెందున్, బొందుగ నుపపాతకంబుఁ•బొందుదు రనఘా. 119

క. క్రయధర్మజనునిచే వి, క్రయము విసర్జించి కనులఁ•గానక పణ్య
క్రయము గయికొన్న పాప మ•దియు నేతద్పాప మంద్రు దేశములందున్. 120

తే. భూమి మానవ సంచయం•బులకు నెవఁడు
మారణోచ్చాటనక్రియా•మంత్రతంత్ర

గూఢకర్మప్రయోగముల్ • గూర్చుచుండు
వాఁడు నుపపాతకి యనంగ • వచ్చు ననఘ. 121

తే. దేవతానలగురుల నిందించుచుంట
ద్విజసమితి గోవులను బూనితిట్టుచుంట
భూపసభలను బ్రత్యక్ష • మునఁ బరోక్ష
మునను బోనాడు టుపదోష • ములు తలంప. 122

సీ. అల దేవపితృపూజ • లాచరింపనియతం, డాత్మకర్మత్యాగి • యైనయతఁడు
పర్వవేళలయందు • భామఁ గూడినయతం, డడిగిన లేదంచు • గెడపునతఁడు
సదసద్వృథావాద • మొదవించునతఁడును, దివమందుఁ దరుణులఁ • గవయునతఁడు
పుష్పిణీకాంతలఁ • బొందు చుండునతండు, దుశ్శీలతావృత్తిఁ దొడరునతఁడు.

తే. పాదములయందు వెండియుఁ • బళుహయాది
యోనులందును గ్రావ్వియ • యోనులందు
జాల్మఁడై యింద్రియంబులు • జార్చునతఁడు
గూడియుపపాతకాంభోధిఁ • గూలువారు. 123

క. ఎవ్వఁడు పన్నులఁ గైకొని, క్రొవ్వునదిగనాడి యిచ్చు • కొలఁదిని గొనుఁ దా
నెవ్వఁడు దండసరుచి యగు, నవ్వసుధేశ్వరుఁడు నిరయ • మందు వసించున్.

తే. భోజనము వెట్టుచోఁ గొంత • బోటు చేసి
పంక్తిభేదం బొనర్చిన • పాతకములు
ప్రభున కప్రియములు పల్కు • పాతకములు
పాటి సేయంగ నివి యుప • పాతకములు. 125

క. చెఱువులు కూపంబులు పొరిఁ, బొరిఁ బడఁ ద్రవ్వించు నతఁడు • పోయి వసించున్
నరకముల ముంచి వారల, నరణులఁ జెఱిచినయతండుఁ • జనునచ్చటికిన్. 126

క. తాపస! సమంబు లివి యుప, పాపంబులు పురుషులకును • బడఁతుల కేత
త్పాపము లింతకుఁ దక్కువ, పాపము లెఱిఁగింతు నీకు • బహుభాగతులన్

క. గోధరణీసురభూపత, పోధనకన్యకకుఁ గార్య • ములు నడపనిమ
ర్త్యాధముఁడు ఘోరయమపురి, బాధలచే నరకమందుఁ • బడి మునుఁగు నడిన్.

క. పరసతులఁ బీడఁ బెట్టినఁ, బరవిత్తము లొరుల కెఱుక • పఱచిన మఱియున్
బరులకు ద్రోహము చేసినఁ బరికింపఁగ ఘోరనరక • పాపము లరయన్. 129

తే. గోవులను బూనియుద్వృత్తిఁ • గొట్టుటయును
దివిరి విప్రుల దూషించి • తిట్టుటయును
స్త్రీల నపరాధరహితలఁ • దోలుటయును,
నరక హేతుక పాపంబు • లరయ నెందు. 130

క. ఏవిప్రుఁడైన శూద్రుని, సేవ యొనర్చినను వాఁడు•చెడియమపురికిన్
బోవు వివరించి మద్యము, తావులు గొని ద్విజుఁడు వాని•తావున కరుగన్.
క. పాపమున కెదురు నడిచెడు, కోపము మది వదలకున్నఁ•గొనకొని హింసా
రూపమునకుఁ బ్రియ మందినఁ, బాప నశక్యంబులైన•పాపములు సుమీ.
క. క్రతువు లొనరింతు నంచును, బతిచెడి, విత్తంబు దెచ్చి• భక్తి నొనర్పన్
బతిమాలి దాఁచి కుడిచెడు, మతిహీనుఁడు యముని పురికి•మ్రగ్గుచు నరుగున్.
చ. నదులు తటాకసీమలు వ•నంబులు నన్నియు సర్వదేవతా
సదనతలంబు గోష్ఠమును•శైలతటంబు కుశస్థలంబులున్
మొదలగుపుణ్యభూములను•మూత్రపురీషము లుల్లసిల్లుచున్
వదలెడుదుష్టమానవు ల•వశ్య మధోగతిఁ గాంతు రెంతయున్. 134
ఆ. మద్యపానగీత•వాద్యానురక్తుండు; శస్త్రశల్యఖడ్గ•చాపకర్త
యును దదస్త్రవిక్ర•యుండును భృత్యని, ర్దయుఁడు నెంచు నరక•ధామ లనఘ.
సీ. గోగణంబులమీఁద•గోన లెత్తెడివార, లనృతవాక్యంబులు•వినెడువారు
కూటయుద్ధంబుల•కును బూనుకొనువారు, కూటాక్షముల గెల్పు•గొనెడువారు
కూటశస్త్రంబులఁ•గొట్టివేసినవారు, కూటవాణిజ్యంబు •గోరువారు
స్వామిగురుద్రోహు•లై మెలంగెడివారు, చపలత మాయలు•సల్పువారు
తే. బాలవృద్ధకృశాతుర•బంధుమిత్ర
పుత్రభార్యాతిథులను బు•భుక్షులైన
విడిచి మృష్టాన్నములు తారె•కుడుచువారు
ఘోరనరకాబ్ధిలోఁ గూలు•వారు సూవె. 136
క. అన్నంబు విలువ కమ్మిన, పన్నలు న్మృషపాకులనఁగ•బడుదురు వారల్
మున్నున్ననియమములు విడి, యున్ననరుల్ నరకమందు•నుండుదురు సుమీ.
క. పరులరహస్యము భేదము, పఱచుచు వర్తించుశతులు•పటుసన్న్యాసా
చరణచ్యుతుడును బాట, చ్చరు లరయఁ గృంతాంతలోక•సదనులు తెలియన్.
సీ. గోవులఁ గోపించి•కొట్టింతు రెవ్వరు, శివభక్తిరతుల ర•క్షింప రెవరు
మాటిమాటికి శపింపఁగవత్తు రెవ్వరు, పేదలఁ జూచి కో•పింతు రెవరు
బరువు మిక్కిలి యెత్తి•బాధింతు రెవ్వరు, దుర్బలులను గొట్టు•దూర రెవరు
సత్యాధ్యపంక్తిభో•జన మొల్ల రెవ్వరు, క్షుతగోగణము నెక్కి•చనుదు రెవరు
తే. మఱియు క్షుతరోగు లైనట్టి•మానవులను
గోవుల క్షుధార్తులను జూచి•ప్రోవ రెవరు
వారు విపరింప గోఘ్నదు•ర్వార ఘోర
భూరినరకాబ్ధిలోఁ బడు•వారు సూవె. 139

క. వృషభములఁ బట్టి కొమ్ములు, వృషణంబులు వోవఁ గొట్టి•వెస వంధ్యాగో
వృషభముల నెక్కి యాడెడు, విషపాతకు లినజపురికి•వెడలుదు రసఘా. 140

తే. ఆశచే క్షుత్పిపాసాశ్ర•మార్తు లగుచు
నరుగుదెంచిన నతిథుల•నాదరింప
గప్పు డవమాన మొనరించు•నట్టిఖలులు
నిరయమున కేఁగుచుండురు•నిరయు లగుచు. 141

క. ఏనరులు బాలవృద్ధకృ, శానాథుల దీనజనుల•నాతురలను స
న్మానుల నదయను బ్రోవని, యానరుఁ డలనిరయగామి•యగుఁ దథ్యముగన్.

ఆ. మహిషి పడుపు గుడిచి•మనియెడువాని మా
హిషకుఁ డండ్రు పుట్టి•నింట మలిని
యైనకన్య వృషలి•యగు దాని పెనిమిటి
వృషలిపతి యనంగ•వెలయు జగతి. 143

క. కల మెక్కియుఁ జెలితోఁ మత, జలరాశి దరించు ద్విజుఁడు•సాముద్రుఁడు నా
వెలయు క్షయశుక్లయగుసతి, సలవిని యగు దాని మగఁడ•జావికుఁ డరయన్.

తే. అలయజావిక సాముద్ర•కులును వృషలి
పతియు మాహిషకుండు ని•ర్భాగ్యులగుచు
క్షత్రవిట్ఛూద్రవృత్తి ని•చ్చలును బ్రతుకు
ధరణి సురు లేఁగుదురు ఘోర నిరయమునకు. 145

తే. కారకుఁడు వేశ్యయును హేమ•కారకుండు
శిల్పి యాఖ్యాతకుఁడు భృత్య•జీవనుండు
ధరణిపతులును శరయుతుల్•నిరయమార్గ
గాము లగుదురు తథ్యంబు•కలశజన్మ. 146

క. ఏనరపతి తనభువిలో, మానవులను దస్కరులను•మఱి యధికృతసం
తానముల బాధ మాన్పని, యానరపతి నీచగతికి•నడలుచు నరుగున్. 147

క. న్యాయము నడపని నృపుచే, నేయవని సురుండు దాన•మిడినం గొనునో
యాయవనిసురుఁడు సుగతికిఁ, బాయుచు నరకార్ణవమునఁ•బడి మునుఁగు వడిన్.

క. పరదారరతులకును ద, స్కరులకు నేపాప మబ్బు•గణుతించినఁ ద
ద్దురితములు పొందు ధారుణి, పరిపాలించినన రాధి•పతికి మునీంద్రా. 149

ఆ. దొంగ యైనవాని•దొంగ గావింపక, దొంగగానివాని•దొంగఁ జేసి
నిర్ణయింప కపుడ•నీతి దండించెనా, నృపవరుండు పోవు•నిరయమునకు. 150

సీ. తైలఘృతక్షీర•దధ్యన్నగుడశాక, తస్కరుండు వసించు•ధర్మవీట
మధువారుణీపుష్ప•మాంసమూలఫలాప, హర్త యేఁగుచుఁగూలు•యమునిపురిని

బత్రకాష్ఠౌషధ•ఛత్రభాజనఖాన, చోరుండు వర్తించు•సౌరిప్రోలఁ
బాదరక్షానస•పర్యంకశకటాప, హారి చరించుఁ గృ•తాంతనగరి
తే. నంబుజాతంబు లైనశం•ఖాదికములు
త్రపువు కాంస్యంబు సీసంబు•తామ్రమాది
యైనగేహోపకరణంబు•లపహరించు
పాతకుండుండుఁ గాలుని•పట్టణమున. 151
చ. అమలబహుప్రభేదముల•యంబరమున్ మఱిస్థూలసూక్ష్మవ
స్త్రములును బెక్కుద్రవ్యములు•స్వల్పము గాఁదగు సర్షపప్రమా
ణమ్ము చలపట్టి పుచ్చుకొని•సక్ నిరయంబున కేఁగునట్టిపా
పములను గుఁదుచుందు రిలఁ•బంచజనుల్ విను తథ్య మింతయుక్. 152
వ. వెండియు నధర్మవర్తనులైన దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది జంతుసంతానంబు మరణాంతంబున నాత్మీయదేహంబులు విసర్జించి యాతనాశరీరంబులు దాల్చి దండధరలోకంబునకుం జని యున్నయప్పుడు కృతాంతనియోగంబున నిశ్శంకాహంకార హుంకారభయంకరకింకరవర్గంబు లనర్గళమార్గంబులఁ దత్తద్దుష్కర్మజనిత దుష్కృతభేదంబులరసి సముద్దండగదాదండ ప్రచండమండలాగ్రముఖ సముగ్రజాగ్రదాయుధవిశేషంబులచే బహువిధంబుల దండింతు రదియునుం గాక నియమాచారనిష్ఠాగరిష్ఠు లగు జనశ్రేష్ఠులు ప్రమాదవశంబునఁ జకితాత్ములైనవారలఁ జూచి నిజాచార్యవర్యుండు ప్రాయశ్చిత్త శాసనంబులచేఁ బవిత్రీకృతచేతస్కులం జేసిన వ్యవహారాది కోద్భవంబులైనదండనంబులు వారల కంత్యంబునఁ గలుగవు గావునఁ దారు గావించినదుష్కృతంబులకుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు లొనర్చుకొనుట విహితంబు లేకుండెనేని కల్పకోటిశతంబుల నైన వారు గావించినపాపంబు లనుభవింపక నాశంబులు కావు మఱియును.
తే. విను మనోవాక్యకాయంబు•లను గడంగి
యొరులకు ద్రోహంబుఁ జేయుఁ జేయించుచుండు
నధములకు సంతసము నొందు•నతని కనఘ
గణనసేయంగ నలయధో•గతియ ఫలము. 154
శా. ఈపాటించఁ ద్రిధావిభేదములుగా•నెంతేనియుక్ నాదుచేఁ
బాపంబుల్ క్రమసూక్ష్మమార్గములుగాఁ•బల్కక్ బడెం ఘోరదు
ర్వ్యాపారార్జితదుష్కృతప్రచయమ•ర్త్యశ్రేణి గావించుత
త్పాపంబుల్ వినిపింతు నింక నవి చె•ప్పం జిత్రముల్ కుంభజా. 155
వ. అని వెండియు 156
మ. ఘనఢిల్లీనగరాగరాహురుముఖీ•కళ్యాణపై తాణను
ర్జనరాధీశ్వరసంతతప్రణిహిత•శ్రీమత్పయోజాననా

జనఘోటీమణిశాటికాకనకభూ॰షాప్రోల్లసత్తామిర్కె-
డ్డినృపాలానుజపుత్రబంధుజనకో॰టీరక్షణప్రక్రియా. 157
క. కాచవిభుకామిరడ్డిధ, రాచక్రేశ్వరమణేని॰రంతరగరిమా
ప్రాచుర్యైకకృపాసా, మీచీన్యవిరాజితాతి॰మృదులస్వాంతా. 158
భుజంగప్రయాతము. స్థిరాభ్భృత్సుతాసక్త॰చిత్తాబ్జభృంగా
మరుద్వాహినీదీప్య॰మానోత్తమాంగా
శరచ్చంద్రికాగంధ॰సారస్ఫుటాంగా
స్ఫురత్ప్రాణినీరేజ॰శుంభత్కురంగా. 159

గద్య. ఇది శ్రీమద్బిక్కనోలిపురప్రసిద్ధసిద్ధరామేశ్వర కరుణాలబ్ధ సారస్వతవికస్వరో
భయభాషాకవితావిశేషపోషిత, నవరసప్రబంధసంధానసూత్ర, రాచుళ్లగో
త్రపవిత్ర, సకలబుధాధార, కాచారడ్డి కుమార, గురుభక్తికళాధారేయ, మ
ల్లారెడ్డినామధేయ, విరచితంబైన శివధర్మోత్తరం బనుమహాప్రబం
ధంబునందు దానపాత్రంబులలో శివయోగియుత్తమపాత్రంబ
నుటయు, శివనైవేద్యవస్తుప్రశంసనంబును, దన్మాహాత్మ్యం
బును, దాతృయాచకప్రభేదవర్ణనంబును, శివధర్మల
క్షణ దశకనిరూపణంబును. శివలోకంబునకుఁ జను
వారల భోగకథనంబును, నీశ్వరానార్చనాపుణ్యభేద
సూచకంబును కైలాసపుర వర్ణనంబును,
నదుపరిస్కందో మాలోకంబులయు,
నవ్వలిపరమశివలోకంబు నపునరా
వృత్తిహేతువగుటయు, బహు
ప్రకారంబు లగు ధర్మభేదం
బుల నిరూపణంబును నుక
థలం గలుగు తృతీ
యాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

శ్రీ

శివధర్మోత్తరము.

చతుర్థాశ్వాసము

శ్రీరుచిరకామిరేడ్డిమ
హీరమణామణీసమిద్ధ•కృతసిద్ధసరో
సీరాభిషేకజలధా
రారమ్యసకాశ సిద్ధ•రామమహేశా.

అ. అవధరింపు కలశ•భవునకు భవునికు
మాఱుఁ డైనయలకు మాఱుఁ డనియెఁ
గల్మషంబు లెంచఁ•గాఁ జతుర్విధములై
వెలయు వాని తెఱఁగు•విను మునీంద్ర. 2

శా. ఏతద్దుష్కృతముల్ చతుర్విధము లై•యేపారఁ దత్కల్మష
వ్రాతంబుల్ తమ ముంపఁ బంచజను లా•వైవస్వతోద్యత్పురం
బాతంకంబునఁ జేరి కాంతు రురుబా•హాదండహిండద్గదా
స్ఫీతాహంకృతి కింకరప్రకరని•స్సీమార్భటుల్ మీఱఁగన్. 3

వ. వెండియు దుష్టజనహృదయపుటభేదనం బగుదండధర ప్రచండపుటభేదనంబు
నందు సమచిత్తవృత్తిప్రవర్తనులును, సాధుమేధావిధానులును నైనచిత్రగు
ప్తాదిమధ్యస్థులు గర్భస్థజాయమానపూర్వజనన భేదంబులు వెలయుబాలతరు
ణమధ్యమవృద్ధ లగుస్త్రీ పురుష నపుంసకాదిసమస్త ప్రాణికోటులకు శుభా
శుభకర్మంబులు యథావిధంబులుగా నిశ్చయించి లిఖించి పచియించుక తనఁ

దత్రత్త్యు లగుజీవులకుఁ దత్తచ్ఛుభాశుభ కర్మంబు లనుభవింపఁ గర్తవ్యంబు
లైయుండు. మఱియు దండధరుండును ధర్మప్రవర్తనులకు శాంత ప్రకారంబు
దుష్కృతకర్ములకు రౌద్రప్రకారంబునుం దాల్చియుండుటం జేసి సకలధర్మం
బులాచరించు పుణ్యపరు లగునరులకు నైనను గృతాంతపురని శాంతంబున
కుం బోయి తదీయనియోగంబునం గాని పుణ్యలోకంబునకు వెడల సామర్థ్యం
బు లేదు కాన తత్పట్టణంబునకు పరమధార్మికులు చనియెడుమార్గంబు లనేకం
బులు గల వవి వివరించెద. 4

క. పాదుకలు పాదరక్షలు, భూదేవతలకు నొసంగుపుణ్యులు సుఖులై
పోదురు జవనాశ్వములన్, మోదంబున నెక్కి జముని ముందరి కెలనన్. 5

క. ధరణీసురులకు గొడుగులు కరమర్థిని దాన మిచ్చినఘనుఁ డలధారా
ధరములనీడను జను సుఖ, కరమార్గంబునను బుణ్యగతులకు నెలమిన్. 5

తే. ఘనతరాందోళికాదివాహనములనని, సురులకునుదానమిచ్చినపరమపుణ్యుఁ
డరుగుఁబో సత్పథంబున నరుడ నెక్కి, డంబుమీఱంగఁ బుణ్యలోకంబునకును.

భుజంగప్రయాతము. ధరిత్రీసురార్థంబు పల్యాసనంబున్
కరం బొప్ప దానంబు గావించువారల్
తిరంబైనమార్గంబు దీపింపఁగాఁ బో
దు రత్యంతమోదంబుతో డంబు మీఱన్ 8

సీ. ఆరామములు నిల్పి సత్త్విధన్యంపు శ్రీ, తలనరుచ్ఛాయామార్గములఁ బోవుఁ
బుష్పోద్యానములు పెట్టి పుణ్యుండు కాంచన, రథ మెక్కి చనుమునో రథము వెలయ
దీపప్రదాత స్వదీప్తిదిక్కులఁబిక్కటిల్లఁ బోవును చందముల్లసిల్ల
వేశ్మముల్ కట్టించి విప్రుల కిడినను, హాత్మ్యంపు దివ్యగేహముల నరుగు

తే. దేవతాలయతతిగురు దివ్యపుంట, పములు నిర్మించి మించిన భాగ్యశాలి
సకలవైభవములు మీఱ సరసనరణి, నరిగె క్రీడించు భవ్యసౌధాంతరముల

తే. దేవతాహవ్యవాహన దేశికులకుఁ, బరమయోగిశపితృమాతృవరుల కతిథి
పూజగావించుచుండెడు పుణ్యమూర్తి, పోవు సుఖవృత్తిఁ జక్కనిసోపమెఱయ

క. ఏనరులు విప్రులకు గో, దానము లిడుచుండ్రు వారు తత్పుణ్యమునన్
బూని సుపథంబుఁ జేకొని, మానుగ నేఁగుదురు సబహు మానము గాఁగన్.

తే. అన్నపానాదికములు దివ్యౌషధములు, భూసురులకొసఁగిన పుణ్యవరులు
తృప్తిఁ బొందు నిరామయ దేహు, లగుచుఁ బోదురు సత్పథప్రాప్తులగుచు

సీ. గురుపూజగావించు గురుభక్తచిత్తులు. విశ్రామమానులై వెడలుచుండ్రు
అంఘ్రిశౌచప్రదానాధిక్య లగుఘనుల్, చల్లనిస్రోతలఁ జనుదు రెలమి

మోగిపదార్థసం•బోసరించుధన్యులు, హయముల నెక్కి నే•య్యమునఁ బోదు
రిల హేమరత్నంబు•లిచ్చినసుజ్ఞాను, లరుగుదు రుద్యుక్తి•నుర్వళసరణి

తే. హయముల నొసంగువా రసు•ఖాసనముల
పొందుగాఁ బొందిపడతురిం•పొందనింపు
భూమిదాన మొసఁగిన•పుణ్యశాలి
యఖిల కామసమృద్ధాత్ముఁ•డగుచుఁ గదలు 13

తే. అన్నపానంబు లెవ్వాఁడ•నతిథిజనుల
కొసఁగు చున్నట్టిపుణ్యాత్ముఁ•డొప్పుత్రోవ
నన్నము భుజించుచును జలం•బానుకొనుచుఁ
బోవుఁబో వేడ్కఁజనక•త్రోవ మెఱసి.

తే. మఱియు నవి యెందుగాని సమస్తమైన,
దానములు చేయువారలు•దండధరుని
పురమునకుఁ బోవు యతనిపం•పునను దేవ
నిటకమున కేఁగి భోగముల్•గాంతు రనఘ.

వ. అనియును గాక •

తే. ఇన్ని యును మీరటిపాటికి•నెన్న నేల, యెన్ని కైనట్టిదానంబు•లెన్ని యున్న
నన్నిటికి నెక్కు వగుచోఁ•యన్నదాన, మట్టిదానంబె శ్రేష్ఠమం•టందురవని

క. బలపుష్టివివర్ధనమును, బాలు వగునప్పు డన్నపాన•ములు తనువులకున్
నలు వగునీనాటి త్రిభువన, ముల దానము లన్న దాన•మునకుమునీంద్రా

చ. అన్నమునం [illegible] భువి•యుండలిభూతచయంబు లెల్ల నా
యన్నము లేక యున్నఁ ద్రుటి•మైనను నిల్వవు దేహముల్ సమ
గ్రాన్నమునం [illegible] శోణితముఖ్యధాతువుల్
అన్నము కారణం [illegible] యన్నిటికిం బరికింపఁ గుంభజా. 19

తే. అన్నమునఁ [illegible] బు•లట్టియింద్రి
యములు జని యించు సర్వదే•హంబు లటులు
గాన యన్నిటి కన్నంబె•కారణంబు
త్రాతలు బలమియును నన్న•మయము నూవె. 20

క, నారీస్వర్ణ [illegible] భూరణమణిహేమముఖ్య•వస్తువు లొగిన
వ్వాటగఁ [illegible], మీఱిన రుచి కావు మఱి ర•మింపరు మానీ.

తే. హరి [illegible] నాదు లైన
బాలమత్స్య [illegible] ముల వెలయు
దేవదాన [illegible] వుల్•తేటపడఁగ
ముందె యాహారములు గోరు•చుందు రెపుడు.

తే. కరముఁ బెంపొందుసర్వరో•గములలోన
ఘనత మించినవ్యాధి యాఁ•కలియ చుమ్ము
దాని మాన్పంగ భువి నౌష•ధంబు గల్గ
దన్నమే దాని మాన్ప ది•వ్యౌషధంబు. 23

క. క్షుధకన్న లేదు దుఃఖము, క్షుధకన్నను లేదు మిం•చుచూపెడుగదముల్
• క్షుధ మానకున్న సుఖము వసుధఁ గ్రోధముముకన్న వైరి•చొప్పడ దెందున్.

తే. అన్న మెడలినఁ బ్రాణంబు•లాక్షణమున
వదలుదురు సర్వదేహు లే•వంక నైన
గాన సతతాన్నదాన ప్రదానమునకు
సాటి యైనట్టిదానంబు•జగతిఁ గలదె. 25

ఆ. అన్నదాత యైన•యట్టిపుణ్యాత్ముని, బ్రాణదాత యనుచుఁ•బలుకవచ్చు
బ్రాణదాత యైన•భాగ్యశాలిని సర్వ, దాత యనఁగవచ్చు•ధరణియందు.

చ. మదగజఘోటకాదులు స•మగ్రముగా నిడినట్టిదాతకున్
మదగజఘోటకాదులు స•మస్తములున్ సమకూరు నచ్చటన్
మదగజఘోటకాదులు స•మగ్రపదార్థములుం బ్రసిద్ధిగా
మొదలఁ దుదన్ ఫలించును స•మున్నతి మించియట్టిదాతకున్ 27

ఉ. అన్న మొసంగుదాత నిల•యంబునకుం జని కుక్షి నిండఁగా
నన్నము దిన్నవాని సము•పార్జితపుణ్యచయంబులోన నా
యన్నముఁ బెట్టుదాతకుఁ ద•దర్ధము పుణ్యము వానియింటిలో
నన్నము దిన్నవానికిఁ ద•దర్ధము పుణ్యము గల్గురాఘిగన్. 28

తే. జగతి ధర్మార్థకామమో•క్షముల కెల్లఁ
దలఁప దేహంబె పరమసా•ధనము తనవు
నన్నమునఁ గాని నిలువ ద•న్యమునఁ గాన
సకలమునకును నన్నమే•సాధనంబు. 29

క. అన్నము సారసగర్భుం, డన్నము కలశాబ్ధికన్య•కాదీశ్వరుఁడ
య్యన్నము శంభుఁడు కావున, నన్నముసమ మైనదాన•మన్యము గలదే. 30

తే. క్షుత్తుకన్నను రోగంబు•గ్రోధగుణము
కన్న వైరియు విఖ్యాతి•కన్న సొమ్ము
నాశకన్నను దైన్యంబు•నరయ నన్న
దానమునకన్న దానంబు•ధరణిఁ గలదె. 31

క. జీవనము జంతుకోటికి, జీవనము పవిత్ర మమృత•సేవ్యంబు జగ
త్పావన మన్నసహాయము, జీవనదానంబు•సాటిక్షితిపైఁ గలదే. 32

తే. అన్నపానాజ్యవస్త్రశ•య్యాసనాత
పత్రగోదానములు జగ•త్పావనములు
నెనిమిదియును విశేషించి•యెన్నఁబరఁగ
యమపురంబున కివి ప్రశస్తములు గాఁగ.

క. ఏవంవిధధర్మంబులు, గావించినయట్టిఘనులు•కాలునిపురికిన్
శ్రీవైభవమునఁ బోదురు, కావునఁ బుణ్యంబు సేయఁ•గావలె నెప్పుడున్.

ఆ. ధర్మరాజుపురికి•ధర్మాత్ము లేఁగెడి
పథము లిట్టి వింకఁ•బాపకర్మ
లరుగు చుండు తెరువు•లతిభయంకరములై
వెలయువాని తెఱఁగు•విను వచింతు. 35

తే. అనఘ! ధరణికి నేఁబది•యాఱువేల
యోజనంబులమీఁద న•త్యున్నతముగ
దండధరురాజధాని ప్రచండదీప్తి
రూపమున మించు మఱిపెక్కు•రూపములను.

క. చేరువయై కాన్పించును, సౌరిపురం బరయఁ బుణ్య•శాలుల కెల్లన్
దూరంబై కాన్పించును, సౌరిపురం బరయఁ బాప•జాతుల కెల్లమిన్. 37

వ. మునీంద్రా! దండధరపుటభేదనంబును దుర్వారదురితకర్ము లేఁగుపథంబు లెట్టి వనిన,

ఉ. ఒక్కెడ శాతకంటకము•లొక్కెడఁ గర్కశశర్కరావ్రజం
బొక్కెడ నంధకారమయ•మొక్కెడఁ దీక్ష్ణశిలాస్త్రసంచయం
బొక్కెడ లోహసూచికలు•నొక్కెడ దుర్గమకర్దమావిలం
బొక్కెడ తీవ్రమారుతస•ముత్కర మప్పురి కేఁగుత్రోవలన్. 39

సీ. వర్షించు నొకచోట•వసదంబు లతులదు, ర్వారతరాంగార•వారవృష్టి
కొట్టు నొక్కొకచక్కి•ఘోరసింహవ్యాఘ్ర, సమదసింధురకోటి•సైరిభములు
పొదువు నొక్కొకదారి•భూతభేతాళాది, దారుణకహకహా•తర్జనములు
క్రమ్ము నొక్కొకయిక్క•ఘనతరశాస్త్రాస్త్ర, పాషాణనిర్ఘాత•పాదపటలి

తే. క్రాలు నొక్కొక్కచెంతఁ బ్రకాండరౌద్ర, వజ్రధారాసమగ్రతీ•వ్రప్రకార
కంటకాంకురశదర్భసం•ఘములుతుదలు, పాపకర్ములు చను చున్న•పథమునందు

సీ. దావపావకశిఖా•తప్తంబు లైనట్టి, చరులవెంబడి దిగ•జారి జారి
కళపెళ నుడుకుని•ర్గళగళద్బహువయః, స్రోతప్రవాహముల్•చొచ్చి చొచ్చి
కణకణ మన నెఱ్ఱ•గాఁ గ్రాఁగునిప్పప, ల్లెరుముండ్లు గాఁడఁగ•నరగియరగి
ఘనకరాళవ్యాళ•కాండగాఢము లైన, కూపబిలంబులఁ•గూలి కూలి

తే. యెండ వడిఁ బడి కుత్తుక లెండుచుండ
నడలు తడఁబడ గడగడ వడఁకికొనుచు
రోదనంబులు సేయుచుఁ బోదు రహహ
పాపకర్ములు యాధర్మపట్టణమునకు.

వ. వెండియు నప్పాపాత్ములు నిరాలంబవిడంబంబును, నిర్జలప్రదేశంబును, నిర్గతచ్ఛాయాప్రదేశంబును, నిరవగాహప్రవాహంబును, నిగూఢగూఢగాఢాంధకారంబును, నిబంధ బంధనంబును, దూరీకృతకృతాంతనిశాంతంబును, దుర్గంధలహరికానర్గళంబురు, దుఃఖాతిశయనివేశంబును, దుస్తరపదవీప్రశస్తంబును, దుర్గంధకంబునైనమార్గంబు ధనకనకవస్తువాహనసబంధుమిత్రకళత్రపుత్రపౌత్రభృత్యామాత్యవర్గంబుల విసర్జించి యేకాకులై కాకులంబోలె నిరస్తపాథేయులై పరాధీనులు దీనులు నగుచుఁ దమతమ దుష్కర్మంబులు దలంచుకొని మాటిమాటికి రోదనంబులు సేయుచు సముద్దండ ప్రచండ దండధర భయంకర కింకరవర్గంబుల నర్గళమార్గంబుల శూలంబుల ఘాతంబులవేయుచు, గదల గ్రక్కదలనడఁచుచు, బాణంబులఁ బ్రాణంబు లోఁచుచు, శరంబులఁ గరంబుల వ్రేయుచు, ఛురికలఁ గుత్తుకలు చించుచు, ముఖంబు లధోముఖంబులుగా నీడ్చుచు, నివ్విధంబున సర్వాంగంబులు నుగ్గునుగ్గుగా ఛేదింప, భిన్నంబులైన మెడలును, ఛిన్నంబులైన తొడలును, నవిసిన హస్తంబులును, నలిసిన గ్రుంగిన వెన్నులును, పగిలిన గడ్డంబులును, వ్రాగిలిన తుండంబులునుం గలిఁగి క్షుత్పిపాసాపరవశులై యన్నంబు వేఁడుచుఁ బానీయంబు లడుగుచు దైన్యంబున మ్రొక్కుచు బాధల స్రుక్కుచు దానహీనులై సమానవులు తమ్ము విస్తృంఖలశృంఖలాజాలంబుల విశాల పాశంబుల బంధించి కృతాంతనిశాంత సభాపరిసరంబున నిలుపుదురు మఱియు. 42

సీ. ఆసారపరిపూర్ణకాసారసారస, సారసౌరభమిళన్నీరములును
బరిపచేళిమఫలప్రసవభాగాసమ్ర, భూమనానావిధారామములును
బహుశాకఘృతసూపపాయసదధ్యగ్ర, భక్ష్యాన్నపానైకభవనములును
గరుడగంధర్వకిన్నరసిద్ధపన్నగ, దేవతాసంచారదేశములును

తే. మించి క్రీడించి కడు విహరించి కుక్షి
నిండ భక్షించి నిద్రించి నెమ్మి గంధ
వస్త్రభూషణధారులై వాహనంబు
లెక్కి పుణ్యాత్ము లేఁగుదు రినజనపురికి. 43

క. ఈరెండు తెఱంగు లయిన, వారిని గొంపోయి యముఁడు పంచినదూతల్
శౌరిసభాసౌధముఖ, ద్వారంబున నిల్పఁ జూచి దండధరుండున్. 44

వ. వారిలోన.

సీ. బహుమానమున నర్ఘ్య ♦ పాద్యంబులొనరించి, చిత్రాసనము లిడి ♦ సేమమరసి
శాంతంబు దగనిజ, స్వాంతంబునను నిండు, ముదముతో దరహాస♦వదనుఁడగుచు
బహువిధంబుల మించి, ♦ ప్రస్తుతి గావించి, పలుకులఁ దేనియల్ ♦ చిలుకఁ బలుక
నోధర్మపరులార ♦ యోదానఘనులార, యోసత్యజనులార ♦ యోగ్యులార

తే. మీరు పుణ్యాత్ములన ధాత్రి ♦ మీఱినారు
పూని యీవస్త్రభూషణం ♦ బులు ధరించి
ఘనవిమానము లెక్కి స్వ ♦ ర్గమున కర్థిఁ
బొందు బహుభోగములఁ బొందు ♦ చుండుడెలమి.

తే. వైభవము లెల్లఁ జెల్ల నా ♦ వలన మీకుఁ
గలుమ మేమాత్ర మైనను ♦ గలిగెనేని
పిదప నిచ్చట ననుభవిం ♦ చెదరు గాని
యనుచుఁ జుట్టంబువలె ♦ వారి ననుచు సారి.

క. కరుణారస నేత్రుండై, దరహాసముతోడ జూచు ♦ ధార్మికజనులన్
దురితాత్ముల దుస్సహదు, ర్భరకోపాటోపరూప ♦ భంగి నదల్చున్. 48

సీ. వికటదంష్ట్రాభీల ♦ వివృతవక్త్రబిలుండు, పటునటత్భ్రుకుటిలభ్రూ . కుటియుగుండు
రోషారుణీకృత ♦ రూక్షాక్షియుగళుండు, తరుణోర్ధ్వకేశమూ ♦ ర్థస్థలుండు
సద్యోముహుర్ముహుః ♦ స్ఫలితాధరోష్ఠుండు, విశ్రుతశ్యామల ♦ శ్మశ్రుతలుఁడు
మండితాష్టాదశ ♦ ఖండదోర్దండుండు, హస్తకీలితకరా ♦ ళాయుధుండు

తే. శ్యామలాంజనభూధర ♦ సదృశతనుఁడు
రక్తమాల్యాంబరాతత ♦ రక్తగంధ
బంధురాభీలభీకర ; స్ఫారమూర్తి
దండధరుఁ డుగ్రదండనో ♦ ద్దండధరుఁడు, 49

చ. కహకహ భీకరార్భటులు♦కంపిలజేయుచు నొక్కయెత్తునన్
బహుజలరాసు లేడుఁ వడి ♦ బారణసేయఁగఁ బూనునైవడిన్
దహనుఁడు పోల లోకములు ♦ దగ్ధముసేయఁగ వచ్చెనో యనన్
మహిషము నెక్కి నిల్చు నెఱ ♦ మంటలు కన్నుల నుప్పతిల్లఁగన్ 50

సీ. కాలానల ప్రభా ♦ భీలనీలచ్ఛాయ, మృత్యుదేవతచెంత ♦ మించికొలువ
భీమోగ్రమారిమ ♦ హామారికాకాళ, రాత్రు లుద్భటవృత్తిఁ ♦ బ్రబలికొలువ

వాతాదిబహువిధ ♦ వ్యాధిసంఘాతముల్, రెండుపార్శ్వంబుల ♦ మెండుకొనఁగ
భీషణభాషావి ♦ శేషభూషణు లైన, చిత్రగుప్తాదులు ♦ చేరి కొలువఁ

తే. జక్రశూలాంకుశాయుధ ♦ చక్రవక్ర
విక్రమక్రూరనీలతా ♦ వక్రరూప
గురుభయంకరకింకర ♦ కోట్లు గొలుచ
మూర్తి దీపింప నలసమ ♦ వర్తి నిలుచు.

తే. నిలిచి యవ్వేళఁ గన్నుల ♦ నిప్పులొలుక 51
పాపకర్ముల నెల్లఁ గో ♦ పమునఁ జూచి
మండుచుండఁగ నతనిన ♦ మ్మతము వడసి
చిత్రగుప్తుండు పలుకు వి ♦ చిత్రఫణితి.

క. ఓహో పాతకులారా, దేహము లస్థిరములగుట ♦ దెలియక దురిత 52
వ్యూహములు కొల్లలాడితి, రాహా! నరకమునఁగూల ♦ నరుగుఁడు మీరల్. 53

సీ. దేవతాగురునింద ♦ గావించు ఖలులార, దూఱి కొండెము జెప్పు ♦ ద్రోహులార
పరసతీసంభోగ ♦ పరులైన శఠులార, పాటి దప్పినయట్టి ♦ పందలార
ధర్మముల్ చేయని ♦ దుర్మార్గచరులార, యనృతముల్ పలుకుదు ♦ రాత్ములార
యతిథులఁ గెడపిన ♦ యట్టినిర్దయులార, యన్యవిత్తముగొన్న ♦ యల్పులార

తే. యెంతకర్మంబుఁ జేసితి ♦ రంత నిచట
ననుభవింపక పోవరా ♦ దజునకైనఁ
గాన మీరలు చేసిన ♦ కర్మఫలము
లనుభవింపుఁడు మఱి త్రొక్కు ♦ లాడ నేల.

ఉ. సూనృత మేమి డిందెనో. వ ♦ సుంధరపై ననుకంప మ్రందెనో 54
దానము లీన మ లైనో. వ్రతంబది యంబర పుష్పమయ్యెనో
జ్ఞానము మూలముట్టుగను ♦ జాఱెనో దైవత భక్తి దీఱెనో
కాన దురాత్ములార; మఱి ♦ కారణ మే మిట కేఁగుదేరఁగన్.

వ. అని చిత్రగుప్తుండు కోపించి పంచజనులం బంధించునప్పుడు తన యంతికంబున భయస్వాంతులై చింతా సమాక్రాంతులై యున్న యధర్మరాజులకుం ధర్మరాజిట్లనియె.

చ. వినుఁడు నృపాధముల్ మది వి ♦ వేక మెఱుంగక దుర్మదాంధులై
ఘనతర రాజ్యలోభమునఁ ♦ గన్నులుగానక భూప్రజావళిన్
దినమును బీడ పెట్టియతి ♦ దీనులఁ జేయుచు ధర్మవర్తనల్
వెనుకకు ద్రోచినారనుభ ♦ వింపుఁడు మీరలు చేయుకర్మముల్. 57

సీ. ఆసుద్దు లాపద్దు • లాబుద్దు లాబద్దు, లిన్నియుఁ బరికింప • నెచటనుండె.
ఆపుత్రు లాపౌత్రు • లామిత్రు లాశత్రు, లిందఱుపీక్షింప • నెచటనుండి
రాపాట లాయాట • లాతేట లామాట, లిచ్చలోనూహింప • నేమి యయ్యె
నామేడ లావాడ • లాజాడలాక్రీడ, లిన్నియుభావింప • నెచటనణఁగె

తే. స్వల్పమైనట్టి బ్రతుకుల • కల్పభోగ
ములకుఁగా ఘోరదురితముల్ • సల్పినార
లవియు మీవెంట వచ్చునే • యఘములెల్ల
వచ్చుఁగాకింక నూరక (వగవనేల.

క. అని జముఁడు వల్కుమాటలు, మనమున శూలంబులగుచు • మఱి భేదింపన్
జనపతులు ఘోరదుఃఖంబున నుండిరి యురక విన్న • బోవుచు నచటన్. 59

వ. ఇవ్విధంబునఁ బలికి యులికించి యధ్వరాధినాథులపాపపంక నివృత్త్యర్థంబు. 60

క. దండధరుఁడనియె రారో చండమహాచండులార; • సమరిత లగుసీ
మండలపతులం గొనిచని, దండింపుఁడు దండనమువి • ధం బెట్లనినన్. 61

క. నరకాగ్నుల మధ్యంబున, నరపతులఁ గ్రమక్రమంబు • ననుశుద్ధులుగా
దురితములనుభవములుగాఁ, బరిమార్పుండన్న భటులు•పటురౌద్రమున్నన్. 62

ఉ. అట్టి మహాఘవర్తనుల • నవ్వలి కీడ్చుకపోయి పాదముల్
పట్టి మహాజవంబునను • బల్మరు నూర్ధ్వముగాఁగ ద్రిప్పుచున్
గట్టిగఁ బ్రాణముల్ చెదరఁ • గాలిన చట్టులమీఁద నుద్ధతిన్
గొట్టుదు రూనివజ్రమున • క్షోణిధరంబులఁ గొట్టుకై వడిన్.

సీ. దట్టించి కొట్టంగఁ • దనువులు నజ్జులై, ధారాళముగ రక్తధారలుత్క
టములు గాఁగ స్రవించి • క్రమమునఁ బ్రవహింప, దేహముల్ మరచి • తద్దే
హులంతఁ

జల్లని గాలిపైఁ • జల్లగావించిన, మజ్జయురక్తంబు • మాంసములను
దోలు నెమ్ములును దో•డ్తోడను సంధింప, ప్రాణముల్ వచ్చిన • పాపశుద్ధి

తే. కొఱకు నరకార్ణవంబులఁ గూల • ద్రోచి
యట్టిపాపులఁబట్టి యి • ట్టట్టుఁ జేసి
ఘనభయంకర కాలాంగ • కరులుశస్త్ర
ధరులు జంతువధక్రియా • పరులు రేచి. 64

వ. అంత దురంతదుర్దాంతగాఢాంధకారభూతంబులైన యధఃస్థలనరకంబు లష్టావిం
శతి కోటులందుఁ గోటికోటి నరకంబుల కొక్కొక్కటి నాయకంబై యుం
డు నవియుఁ బ్రథమకోటికి ఘోరయుఁ, ద్వితీయకోటికి సుఘోరయు

దృతీయకోటి కతిఘోరయుఁ, జతుర్థకోటికి మహాఘోరయుఁ, బంచకోటికి ఘోరరూపయు, షష్ఠకోటికి దరళతారయు, సప్తకోటికి భయానకయు నష్టకోటికిఁ గాళరాత్రియు, నవకోటికి భయోత్కటయు, దశకోటికిఁ జండయు నేకాదశకోటికి మహాచండయు, ద్వాదశకోటికిఁ జండకోలాహలయుఁ, ద్రయోదశకోటికిఁ బ్రచండయుఁ, జతుర్దశకోటికిఁ బద్మయుఁ, బంచదశకోటికిఁ బద్మావతియు, షోడశకోటికి భీమయు, సప్తదశకోటికి భీమభీషణయు, నష్టాదశకోటికిఁ గరాళయు, నవదశకోటికి వికరాళయు, వింశతికోటికి వజ్రయు, నేకవింశతికోటికిఁ ద్రికోణయు, ద్వావింశతికోటికి బలికోణయుఁ, ద్రివింశతికోటికి సుదీర్ఘయుఁ, జతుర్వింశతికోటికి బలివర్తులయుఁ, బంచవింశతికోటికి సప్తభామయు, షడ్వింశతికోటికి నష్టభామయు, సప్తవింశతికోటికి దీప్తయు, నష్టావింశతికోటికి మాయయు నను నివి యిరువది యెనిమిదికోట్లకు శ్రేష్ఠనాయకంబులు. వెండియు గోటికోటి నరకంబులు గల వవి యాతనాత్మకంబులై యుండు. వానికిఁ గోటికిఁ గోటికిఁ బంచపంచనాయకంబు లొనరియుండు. వానిలోఁ బ్రత్యేకంబు సప్తకోటి నరకంబులకు నాయక నామధేయంబులు వేఱువేఱ వివరించెద. 65

తే. మొదలికోటికి రౌరవ • మును దమంబు
ఘోర శీతోష్ణములు మహా • రౌరవంబు
లనెడు పేరుల విలసిల్లు • నేడునాయ
కము లివి కడమవచియింతుఁ; గ్రమము మీఱ.

వ. మఱియు సుఘోరయు, సుదమంబుఁ, దీక్ష్ణంబుఁ, బద్మంబు, సంజీవనంబు, శఠంబు, మహారసంబు, విలోమంబు, సుభీమంబుఁ, గటకటంబు, తీవ్రవేగంబుఁ, గరాళంబు, వికరాళంబు, ప్రకంపనంబు, మహాషద్మంబు, సువక్త్రంబు కాలవక్త్రంబు, ప్రమర్దనంబు, సూచీముఖంబు, సునేమియు, ఘాతుకంబు, సుప్రీడనంబు, కుంభీపాకంబు, సుపాకంబు, క్రకచంబు, దారుణంబు, నంగారరాశియు, భావకంబు, అసృక్పూయహ్రదంబు, తీక్ష్ణంబు, తుండశకునియు, మహాసంవర్తకంబు, క్రతువు, సతప్తంబు, జంతులేపంబు, పూతిమాంసంబు, త్రపత్రపువు, నుచ్ఛ్వాసంబు, నిరుచ్ఛ్వాసంబు, సదీర్ఘంబు, కూటశాల్మలియు, నరిష్టంబు, సుమహానాగంబు, ప్రవాహంబు, సుప్రవాహంబుబుబుక్షుంబు, మేషంబు, వృషభంబు, శల్యంబు, సింహంబు, వ్యాఘ్రంబు, గజాననంబు, శ్వానంబు, సూకరంబు, నజంబు, మహిషంబు, నలికంబు, గృధ్రకాననంబు, గ్రాహకంబు, కుంభీపాకంబు, కంబు, నక్రంబు, సర్పంబు, కూర్మంబు, వాయసంబు, గృధ్రంబు, నులూకంబు, జలూకంబు శార్దూలంబుఁ, గపియుఁ, గర్కటంబు, గండకంబు, పూతిపత్రంబు

ంక్తాతుంబు, పూతిముక్తంబు, కణధూమంబు, తుషారాగ్నియుఁ, గ్రిమినిచయంబు, నమేధ్యంబు, ప్రతిష్ఠంబు, రుధిరాంభఃప్రపూజనంబు, లాలాభక్షణంబు నశ్మభక్షణంబు, సర్పభక్షణంబు, సుదారుణంబు, సంకటంబు, సువిశాలంబు, వికటంబు, కరపూతనంబు, నంబరీషంబు, నుగ్రకటాహంబు, గాఢంబు, వైతరణీదదియును, దప్తలోహశయనంబు, ఏకపాదప్రపూరణంబు, నసితాళవనంబు, నస్థిభంగ ప్రపీడనింబుఁ, దిలయంత్రంబు, నిక్షుయంత్రంబుఁ, గూటశేషంబు, ప్రమర్దనంబు, మహాచూర్ణయు, సచూర్ణయు, తప్తలోహమయశిలయుఁ, బర్వతంబు, క్షురధారయు, యమకపర్వతంబు, మూత్రకూపంబు, విష్ఠాకూపంబు, నంధకారకూపంబు, క్షారకూపంబు, శాతనంబు, ముసలంబు, నులూఖల యంత్రంబు, శిలాశకటంబు, లాంగలంబుఁ, దాళపత్రంబు, నసిగహనంబు, మహామశకమంటపంబు, సమ్మోహనంబు, నస్థిభంగంబుఁ, దప్తశూలంబు, నయోగుణంబు, బహుదుఃఖంబు, మహాదుఃఖంబుఁ, గశ్మలంబు, శమలంబు, బాలాజాలంబు, విరూపంబు, సురూపంబు, యమాశుగంబు, నేకపాదంబు, విపాదంబు, తీవ్రంబు, జిరంతంబు ననునష్టావింశతి కోట్లనరకంబులగు, నరక నరకంబులకుఁ బంచపంచ నాయకంబులై తత్సంఖ్య నూటనలువదినాయకంబు లయ్యె. తక్కినకోట్లనరకనాయకంబుల లెక్కింప శక్యంబు గాదు. ఇట్టి నరకంబులయందు నరులు నిజకర్మానురూపంబులచేఁ బాపక్షయపర్యంతంబుదనుక వసియింతురు. లోహాదులెల్ల నగ్నియందుఁ గాఁచబడునట్లు పాపక్షయపర్యంతంబు భయంకరు లగుయమకింకరులు బహువిధోపాయంబుల బాధపెట్టుదురు. వాని తెఱం గెఱింగించెద. 67

ఉ. కాలినలోహశృంఖములఁ • గల్మషకర్ములఁ బట్టిగట్టిగాఁ
గీలు బిగించి కట్టి తమ • కింపుచునున్నతశాఖిశాఖలన్
వ్రేలఁగఁ దీసి మొత్తుదురు • వేయివిధంబుల మొత్తిపెట్ట నా
కాలుని యుగ్రకింకరులు • కాలకృశానుమహాభయంకరుల్. 68

ఉ. అంతటఁ బోక యాకసము • నందును వ్రేలుచునుండ వారి న
త్యంతకుదూత లాగి యట • నంఘ్రుల లోహపుగుండ్లు నూఱునూ
ఱంతయుఁ గట్టికొట్టుటయు • నేడ్చుచు బంధుర మైనభార మ
త్యంతము మోయ నోడి దమ • యాత్మలఁ గర్మగతుల్ దలంపుచున్. 69

తే. కుందు చుండెడు పాపులఁ • గూడఁబట్టి
కంటకంబులఁ బటుదీర్ఘ • కలశలోహ
దండముల మొత్తుచుందు రు • ద్దండరీతి
దండధరదూత లుత్కట • చండులగుచు. 70

సీ. తీవ్రాగ్నిశిఖలఁ బ్ర ♦ దీప్తతామ్రంబుల, ఘోరంబులను ద్రోచి ♦ సరగఁ దెచ్చి
మాటిమాటికిఁ గొట్టి ♦ మర్దిన్నతుంబుల, ధారాళముగ రక్త ♦ ధార లొలుక
మస్తక ప్రముఖన ♦ మస్తాంగకంబులు, వార్తాకములలీల ♦ వరుసఁ జటిఁగి
తప్తతైలకటాహ ♦ తతులలోఁ బడవైచి, పచనముల్ చేసి య ♦ ప్పటను దిగ్
తే. ఘోరశమలకూపములఁ ద్రోసి ♦ కుటిలకీట
కములలోఁ బట్టి వైతురు ♦ యమునిభటులు
వడిని విశ్వాసఘాతుక ♦ స్వామికార్య
వంచకులఁ గట్టివట్టి దు ♦ ర్వారమహిమ. 7

సీ. శాతచంచూపుట ♦ సారగృధ్రములు స, మిద్ధనిర్దళనక్రి ♦ మివ్రజములు
లోహతుండాగ్రబ ♦ లూలవాయసములు, పృథువక్త్రభీకర ♦ వృకచయములు
చండతరోద్దండ ♦ పుండరీకంబులు, శూలదంష్ట్రాటోప ♦ సూకరములు
సారదంతాభీల ♦ సారమేయంబులు, బంధురతరగంధ ♦ సింధురములు
తే. చించి విదలించి భేదించి ♦ త్రుంచి కుంచి
కొట్టి బిగఁబట్టి మట్టి యి ♦ ట్టట్టుసేయు
ఖలుల గతధర్మచరుల దు ♦ ష్కర్మపరుల
గాలకింకర వర్గముల్ ♦ గట్టివేయ 72

సీ. అంగారరాసుల ♦ నంగముల్ గాలంగ, దురితకర్ములఁబట్టి ♦ త్రోచి త్రోచి
దారుయంత్రంబుల ♦ దారుణభంగిని, విగతధర్ములఁ బడ ♦ వేసి వేసి
నరకచక్రంబుల ♦ దురితవర్తనులను, దిలలచందంబున ♦ నలిచి నలిచి
మొత్తగాఁ గ్రాఁగిన ♦ నినుపముంగలముల, వెసఁ బాపజాతుల ♦ వేఁచి వేఁచి
తే. తప్తతైలకటాహమ ♦ ధ్యమ్ములోనఁ
జెనఁటులను ద్రోసి పచనంబు ♦ చేసిచేసి
రౌద్రగతినుండ్రు లయకాల ♦ రుద్రులనఁగఁ,
గాలమేఘోద్భటాకార ♦ కాలభటులు.

క. కల్లలు నప్రియభాషలుఁ, బొల్లుచు వర్తించుదుష్టపురుషుల జిహ్వల్
భల్లములఁ గాల్చి చీల్తురు, తల్లడిలఁగ సారిభటులు ♦ దగ్రస్ఫూర్తిన్ 74

తే. మించి మిథ్యాగమము లుద్ధ ♦ రించునట్టి
పాపకర్ముల నాలుకల్ ♦ పగులగొట్టి
మట్టిక్రోశార్ధముగఁ దీసి ♦ పట్టికోతు
రంతకునిదూత లాతురి ♦ కాగ్రములను. 76

క. క్రూరత జననీజనకుల, సారెకు వెరపించునట్టి • జాల్ములవదనో
ద్గార రుధిరము జలూకలు, పూరించును మోములెండఁ • బొరలుచునుండన్. 76

తే. మఱియు సుద్దీప్తమైన తా • మ్రమున ఘోర
ములను బరితప్తబహుతైల • ములను మించి
వారి ముఖములయందు న • వారిగాఁగఁ,
దద్రసంబుల నింతురం • తకునిభటులు. 77

ఉత్సాహ. భీమభంగి వెండియుం బ్ర • భిన్నులైన వారి నా
స్యాములందుఁ బొందుగాఁ గ్రిములఁ ముసుంగ విష్ఠయు
ద్దామరీతి నిండ నించి • ధర్మరాజకింకరుల్
తాము లేచి చెప్పఁగాలఁ • దన్నుచుందు రుద్ధతిన్. 78

వ. మఱియు సుజ్ఞానధ్యానలసమ్మానసు లగుమానవుల వీక్షించి క్రొవ్వినవ్వెడు దుష్కర్ము లగునధర్మపరుల నత్యుగ్రదీప్త లోహశాల్మలుల గాగిలింపంజేసి కశాఘాతంబుల వీఁపులు నజ్జులైపోవఁ జెక్కుచు స్రోతక్రమక్రకచంబుల శిరః ప్రభృతి సర్వాంగంబులు ద్రెంచి భక్షింపఁజేయుచు రక్తంబులు ద్రావించుచు నొంపుదురు. సభ్యులైన యభ్యాగతులకు నన్నపానంబులు దానంబొనర్పక నిర్దయాత్ములై గెడపెడు దుష్టమానవుల నిక్షువులంబలె సర్వాంగంబులు ఖండఖండంబులుగా ఖండించుచు, నిశాతాసితాళవృక్షంబులు తనువులు జర్జరీకృతంబుగాఁ ద్రోయుచుఁ దప్తశూలంబులును, తప్తనారాచంబులు తప్తసూచీవ్యూహంబులు దేహంబులం గ్రుచ్చి తప్తవాలుకామధ్యంబులం బొరల్చుచు శరీరమాంసంబు లప్పటప్పటికి గోసి నోళ్లకందించుచు, ననేకవిధంబుల బాధించి నరకకూపంబులఁ ద్రోయుదురు. పరదారాసక్తు లగుదుర్వృత్తినరాధముల దుత్తుమురులుగాఁ బదగొదమేహననాసావదననేత్రశ్రోత హస్తమస్తప్రశస్తాంగకంబులందుఁ దప్తశంకు లాభీలశూలంబులు తప్తసూచీనిచయంబులు గ్రుచ్చి తప్తవాలుకామధ్యంబునఁ బ్రదీప్తాంగారాభ్యంతరంబున దప్తజంతుపంకాంతరాళంబునఁ ద్రోచి పొరలించుచు మాటిమాటికి ఘూర్ణిల్ల రోదనంబులుసల్ప విస్తారకూపంబుల మేదోసృక్కూపంబులఁ గట్టివేయుదురు. పరాంగనాలింగనం బొనరించిన పాపాత్ములం బట్టి జ్వలనజాజ్వల్యమానమానినీ రూపలోహస్తంభంబుల నాలింగనంబు సేయింపుచు, ముద్గరంబులఁ బట్టికొట్టుదురు. భర్తనుదిరస్కరించి యన్యపురుషులం గామించి రమించిన చంచలాక్షులఁ దప్తలోహస్తంభంబులం గట్టి వ్యాదగ్నిచే బచనంబు సేయుచు, జలూకంబుల శరీరంబులు మాఱు తెఱంగుల నూకుచు, నంధకారకూపంబులం ద్రోయుచు, భ్రమరంబుల ముందర వేయుచుఁ, గ్రిమివ

జంబులు సర్వాంగంబులు ఛేదింపఁ దనువులు జర్జరీకృతంబులై యుండ న
కరూపంబులఁ ద్రోయుచుఁ, బెక్కుదిక్కులఁబోయినఁ బోనీక, జ్వలనజా
లాజాలంబుల ద్రేల్చుచు, జానుజంఘాస్కంధబాహులు దృఢంబుగాఁ బా
పరజ్జువుల బంధించి నిర్బంధింపుదురు. వెండియు.

సీ. ధారుణీసురలవి • త్తములు దొంగిలినట్టి, తస్కరులైనపా • తకులఁ దెచ్చి
బాహుపాశంబులు • పాశముల్ • చేఁబూని, బంధించి మిగుల ని • ర్బంధములుగఁ
బెక్కుయాతనలఁ బెం • పెక్కమొక్కఁగఁజేసి, కోపాత్ములైనట్టి • భూపతతుల,
దారుణబాధలు • మీరంగమర్దించి, బురదగుంటలలోనఁ • బొరలద్రోసి

తే. వైచిచందనములబలె • రాచి రాచి
తూలివడ మేను లురవడిఁ • దోలుచుండఁ
పురువు లుండెడుగుంటల • బూతిమాంస
గర్తములఁ ద్రోయుదురు సమ • వర్తిభటులు.

ఉ. పర్వతసీమ నుంచి పయి • పర్వత మొక్కటి నింప యంగముల్
సర్వము వజ్రలోహకము • లణ బరితప్తముగాఁగ నెత్తురుల్
పర్వఁగ వ్రేలవైచి శిఖి • పాలుగఁ జేయుచుఁ గింకరుల్ భుజా
గర్వముచే నయోరసము • గాఁచుచు నింతురు నోళ్లలోపలణ. 81

క. వారలకళలం గొట్టిన, వారిఁపఁగ రానిదుఃఖ • వారధిలోన
వ్వారిగ మునుఁగుదు రడఁచిన, వారికిఁ గేలెత్తిమ్రొక్కు • వారైపాపుల్. 82

సీ. రాజశేఖరగృహా • రామవాపీకూప, మఠవరస్థలముల • మత్తులగుచు
నేధరాపాలకు • లిచ్ఛావిహారులై, వర్తింపుచుండి దు • ర్వర్తనముల
నభ్యంజనస్నాన • మాచరింపుచు మద్య, సాహారములదృప్తు • లగుచుమ్రొవ్వి
మదవతీమణులతో • మదవితంత్రంబులఁ, గ్రీడించిజూదంబు • లాడుచుండు

తే. రట్టిదుష్పాప భూపతు • లాపరాని
దోషులై యిక్షుయంత్రాది • దుఃఖములను
బడుచు నిరయాగ్నిఁ బాపముల్ గుడుతు రుగ్ర
త బలురీతుల నారవి • తారకంబు.

ఎ. ఆచార్యునింద సే • యఁగ నిచ్ఛగించుక, విను చున్న పాపుల • వీనులందుఁ
దగరంబు సీసంబు • తామ్రంబు రసము ను, క్షారంబునినుములా • యును వైల
మును వజ్రలేపనం • బును వహ్నిశిఖలచేఁ, దుకతుక నుడికించి • తొలుతఁ జెవుల
వరుసతో నిండించి • బిరబిరఁ ద్రిప్పుచుఁ, బంచేంద్రియములును • జంచలింప.

తే. బంధురములైన నరకకూ ♦ పములఁద్రోచి
బహువిధంబులయాతనల్ ♦ ప్రబలఁజేయు
దురుభయంకర కాలకిం ♦ కరులు రేఁచి
దండధరుఁడేలు నిజరాజ ♦ ధానియందు. 84

తే. పరసతీమణి నంటిన ♦ నరులఁబట్టి
యగ్నివర్ణంబులైనసూ ♦ చ్యగ్రములను
జూడిచి ఘోరాది రౌరవం ♦ బులనుద్రోచి
కరము నొప్పింతు రిసజకిం ♦ కరులు రేఁచి. 85

మ. గురునిన్ గ్రోధముతోడఁ జూచినమహా ♦ క్రూరాత్మ సమ్మోహితా
పరకాంతామణి నాశతోఁ గలియుచో ♦ ర్యాభోగ్యాదయుం బట్టి కిం
కరు లుగ్రంబుగ సూదులన్ నయనముల్ ♦ గాఢంబుగాఁ గ్రుచ్చి త
న్నలక ఘోరమునందుఁ ద్రోయుదురు నా ♦ నాథంగులన్ గ్రుంకగన్, 88

సీ. కులకాంత ఋతువేళఁ♦గూడని గృహమేధి,వీర్యంబు లడఁపక♦విడుచు యతియు
బ్రహ్మచర్యము గుంటు♦పఱచుమాణవకుండు, పాటి దప్పినధరా ♦ పాలకుండు
ధవుఁడు చెప్పినమాట ♦ దాఁటుచుండువధూటి, యాచారవిరహితుం ♦ డైన ద్విజుఁడు
దీక్షావిధికిఁ బాసి ♦ దీక్ష నిచ్చుగురుండు,ప్రచ్ఛన్నముగ బొంకి ♦ పడయువనిత

తే. స్వామి కార్యంబుఁ జెఱిచిన ♦ సచివ వరుఁడు,
విభుని రణభూమి దిగనాడి ♦ వెడలుభటుఁడు
వీరు రౌరవముల నుండు ♦ వారుసూవె
కాలుబాధల నాబ్రహ్మ ♦ కల్పమనఘ. 87

తే. దేవతా నలగురుధరా ♦ దేవతలను
విడిచి యనివేద్యముగఁ దానె ♦ కుడుచువాని
యాసనమునందు నాలుక ♦ యందుఁ దప్త
లోహశూలంబు లడఁతురు ♦ లొంగి దిగిచి.

తే. మఱియుఁ బరితప్తతైలతా ♦ మ్రప్రముఖ్య
యంత్రములఁ బట్టి త్రోయ గా ♦ యమ్ము లెల్ల
నుడుక గడగడవడఁకంగఁ ♦ దొడరిభటులు
నరకములఁ ద్రోతు రురుయాత ♦ నలను బొరల.

మ. వరదేవాయతనాగ్రపుష్పవనదృ • ప్యత్పూనసంఘంబులం
గరముల్ చాఁచుచుఁ గోసికోసి తగ నా • ఘ్రాణించి మూర్ధంబులో
నరయక్ నించినవారి నాసలను ఘో • రాగ్నుల్ వడిక్ నించి యేఁ
తురు తప్తాయసశంకు కాండములఁ దో • డ్తోఁగొట్టుచుక్ గింకరుల్. 90

సీ. కలితకంఠేకాల • కాలకూటాహారు, శేషాహిహారు దూ • షించువారు
పరతత్త్వవిజ్ఞాన • పరగురుస్వామిని, దిట్టివాక్రుచ్చి నిం • దించువారు
శివకథావిజ్ఞాన • చిత్తులౌ భక్తుల, నాడకాడకును బో • నాడుహారు
శాశ్వతశైవశా • స్త్రములు మిథ్యాయుక్తి, మించివాదించి ఖం • డించువారు

తే. దమశిరఃకంఠనాసికా • తాలుదంత
ములును మొదలైన సర్వాంగ • ములను దప్త
లోహశంకుల నిడి తప్త • లోహముఖ్య
రసము నిండింపఁ గుందురు • రసువులెడల. 91

తే. అంత నంతక కింకరు • లంతికమున
దప్తలోహతామ్రాదియం • త్రములఁ ద్రోచి
పెట్టఁగా హానిబాధలఁ • బెట్టి ఘోర
రౌరవంబులఁ గూర్తురు • రౌద్రపటిమ.

సీ. గౌరీశు గేహలోప • కరణముల్ దొంగిలి, యన్యవిత్తము లర్థి • నపహరించి
మద మగ్గలముగ బ్రా • హ్మణసత్త్వమునిదన్ని, గోపుసంఘము లఁజాఁచి• లేవఁదోలి
భూరిశివజ్ఞాన • పుస్తకంబులు దాఁచి, వెలికి మర్మంబులు • వెడలనాడి
హరునకు ముఖముగాఁజరణయుగ్మముచాఁచి, మునుపుచేసిన మేలు• వెనుకమఱచి

తే. దురితములు గట్టుకొన్నట్టి • నరులఁ బట్టి
తప్తతామ్రాది తీవ్రయం • త్రముల వైచి
బహుళయాతనలను దనుల్ • భంగములుగఁ,
జేయుదురు దూత లగణితో • పాయములను.

ఆ. శివునిగేహసీమ • శివుపూవుఁదోఁటల
మూత్రములఁ బురీష • ములను విడుచు
వానిఁ బట్టి కొట్టి • లోనియంగంబుల,
ముద్గరములఁ జూర్ణ • ములుగఁజేసి, 94

వ. తదనంతరంబు వెండియు నగ్నివర్ణంబులైనసూచీ ముఖంబులు తనుప్రదేశం బులఁ బూరించి తప్తలోహమయదండకాండంబుల నగ్ని పరితప్తలోహకంట కంబుల సకలాంగంబుల భంగంబులుగా నాస్ఫోటనంబు లొనర్చి యంతటం

బోక దీప్తక్షారతామ్ర రసంబులు గోప్యాంగముల మూర్ధచ్యుతములుగా నాటించి సర్వేంద్రియంబులకు మానసేంద్రియము ప్రవర్తకంబగుఁ గావున నితరేంద్రియ జనితదుఃఖంబులచే మానసేంద్రియమునకు దుఃఖంబులు బుట్టింతురు. విత్తంబు గలిగి యత్యంత లోభంబున సత్పాత్రంబుగా దానంబు సేయక యతిథివర్గంబుల నవమానం బొనరించిన ద్రోహాత్ముల లోహతోరణ స్తంభంబుల హస్తపాదంబులు బంధించి కరచరణఫాలభాగంబులఁ దప్తలోహశంకులు పిక్కటిల్ల నాటించి వివృత వక్త్రులుగాఁ గ్రిమివ్రజంబులచే లోహతుండ ప్రచండ కాకానీకంబులచే ముఖముఖ్యాంగకంబులకు బహువిధోపద్రవం బొనరించి జిహ్వాంచలంబులు నంచలింప లోహశృంఖలంబులు గీలించి లంబమానంబులైన రహస్యాంగముల లోహభారద్వయంబుల లోహపాశంబులఁ జతుర్గుణంబులుగా బంధించి స్వశరీర పలలంబులు ఫలప్రమాణంబులుగా ఖండించి తుండంబులకు నందిచ్చుచు శూలంబులఁ బొడువ రుధిరంబులు బహుకాలంబులు ధారాళధారాస్రోతములై పర్వ నజ్జనజ్జులై శుష్కించిన దేహంబులు చలాచలానిలసంస్పర్శనంబులఁ దిరుగ సంధింప నప్పటితప్త తైలంబులఁ బచనంబు చేసి మఱియు ఘోరయాతనలఁ బీడించి క్రమక్రమంబున నత్యర్థ్యంబు క్షుత్పిపాసా పరవశులై మున్ను దా మొనర్చిన దుష్కృతంబుల వక్కాణించుకొని వెతలంబడి, మహాఘోరాగ్ని ఘోరనామకనరకంబుల మునింగి తిరుగ సజీవను లగుచున్నంత నధర్మవర్తనులం గని ధర్మరాట్కింకరు లిట్లనిరి. 95

క. ఓరోరి మర్త్యులారా, మీరలు మీపుత్రపౌత్ర • మిత్రాదులతోఁ
గూరిమిఁ బుణ్యము సేయక, ఘోరమహాఘములు గట్టు•కొంటిరి పుడమిన్. 96

సీ. ఏకాకులైమీర • లిక్కడ కరుదెంచి, చీకాకుపడితి రం•క్షీణదశల
వారలు మీవెంట • వచ్చిరే చూడుఁడీ, మీకర్మఫలములు•మీరెకుడువుఁ
డాత్మోపఘాతార్థ • మత్యంతమూఢులై, చేయరానివిమీరు • చేసినారు.
మిమ్ముఁగట్టఁగఁ ద్రాళ్ళు•మీరెచేకొంటిరి, యిఁకమీరు వగవంగ•నేమికలదు.

తే. అనుచు యమకింకరు లతిభ • యంకరముగఁ,
బలుక దుష్కర్మపరులైన • పంచజనులు
దండధరు దూతలకుఁ దమ • దండ గతులు
దండములు వెట్టి యడిగిరి • దండ నిలిచి. 97

తే. అవధరింపుడు మామాట • లనఘులార
యెన్ని పాపంబు లున్నవి • యెంతకాల

మిచట నుండఁగవలయు నూ • కెప్పుడు ఘోర
నరకములువాయుఁ జెప్పరే • కరుణతోడ.

వ. అనిన విని కృతాంత కింకరు లి ట్లనిరి.

చ. వినుఁడు దురాత్ములార పల • వింపఁగ నేటికి బాపముల్ మహా
ఘనములుఁ బెక్కుమార్గములుఁ • గావున దేవధనాపహారముల్
సెసకొని దేశికాగ్రణికి • వేధయొనర్చిన కల్మషాత్ములన్
గనుఁగొని యామ్యరాష్ట్రయము • గా నరకంబులఁ ద్రోతుముద్ధతిన్. 100

సీ. తనకులాచారవ • ర్తనము దప్పినవారిఁ, బరుల బాధలకుల్కి • పడనివారిఁ,
గుత్సితాత్ములతోడఁ • గూడియాడెడివారిఁ, గనఁగ దయాళువుల్ • గానివారి,
సద్ధర్మవంబులు మేను • లని తలంపనివారి, నుపహారహీనులై • యుండువారి,
దేవతా గురుసేవ • ద్రోవగాననివారి, దెరకొని ఘనుల నిం • దించువారి

తే. నాత్మబాంధవ విద్వేషు • లైనవారి
నంతకుని పంపునను బోయి • యంతమేము
పట్టుకొని తెచ్చి బాధలఁ • బెట్టిపెట్టి
రౌరవంబునఁ ద్రోతుము • ప్రతిమపటిమ. 101

క. దారుణబాధలఁ బడి దు,ర్వారమహారౌరవాది • పటునరకములం
దారవితారక ముందురు, ఘోరమహాపాతకులు ద • గుల్పడి యందున్. 102

క. పాతకు లుందురు బహువిధ, యాతనలను డస్సి యార్తి • నలమట పడుచున్
భీతిఁ జతుర్దశకల్పము, లాతతనరకమునఁ గూలి యట్టిట్టగుచున్. 103

తే. అందు సర్వంబు నరకంబు • లందు దుఃఖ
ములను బడుచుందు రుపపాత • కులు కృశించి
శేషపాపంబులను జాలఁ • జిక్కి దాని
యర్థ మందురు కామంబు • లట్లుగాఁగ.

వ. కావునఁ బాపకర్ముల కెల్లప్పుడు దుఃఖంబు లేకాని సౌఖ్యములు సంభవింపవు. తత్పాపంబు లనుభవింపక కాని నాశితంబులు గానేవు కావున సమస్త దుఃఖంబులకు నాశ్రయంబులు పాపకృత్యంబులని సుజ్ఞానులు దురితంబు లొనర్పఁ బాలుపడరు. దురితంబులకు ఫలంబు దుఃఖంబు, పుణ్యంబులకు ఫలంబు సౌఖ్యంబునై యొనరుచుండు. ఇవ్విధంబునఁ గల్మషంబు లనుభవించిన వెనుకఁ దత్తత్కర్మానశేషులై శరీరులు ధరామండలంబునకు వచ్చి కొన్ని జన్మంబులు వివిధాకారంబులైన స్థావరం

బులై తృణగుల్మాదులై దుఃఖంబు లనుభవింతురు. తదనంతరంబు కొన్ని జన్మంబులు కీటక యోనులందు జనియించి ఘోరదుఃఖంబులు లనుభవించి యంతం బక్షియోనులందు సంభవించి కొంతకాలంబునకు మృగయోనులందుఁ బుట్టి వ్యాధులచే దురిత దుఃఖంబులం గాంచి యవి కృశింపఁ బశుయోనులందుఁ బుట్టి యవియును బరిత్యజించి క్రమక్రమంబుగ గోయోనులందు వెడలి యవియు లీనంబులైన నతిదుర్లభంబులైన మనుష్యయోనుల నావిర్భవింతురు కావున మర్త్యత్వంబు స్వర్గాపవర్గసాధనం బమ్మనుజత్వంబునఁ బడయరాని ధర్మంబులు కలవె? సర్వసుపర్వ గంధర్వ గరుడకిన్నర పన్నగ యక్ష విద్యాధర సిద్ధసాధ్యులు మొదలుగా నమ్మహాత్ము లిమ్మనుజత్వంబునకు నభిలషింతురు కాన సకలంబునకు మనుజత్వంబు మూలంబు ధర్మమూలంబున మనుజత్వంబు గాంచి సర్వధర్మంబు లొనరింప ననువగు. అట్లొనరించిన నిఖిల పుణ్యలోకంబులు గలవు. సర్వలోకంబులలో భూలోకంబుత్కృష్టంబు. అందుండిన స్వర్గాపవర్గంబులు సాధ్యంబులు. మఱియుఁ బుణ్యానుగణ్యమైన భారతవర్షంబునందు ధ్రువంబైన మానుష్యంబు నొంది ధర్మంబొనరింపకుండిన నతం డాత్మవంచకుం డగు. స్వర్గంబు భోగక్షేత్రంబు, భూలోకంబు కర్మక్షేత్రంబిచట సత్కర్మంబు లాచరించి స్వర్గభోగంబులఁ గాంతురు. శరీరం బెంతపర్యంతంబు స్వస్థంబున నుండు నంత పర్యంతంబు ధర్మంబు లాచరించుట యుక్తంబు. దేహంబు లస్వస్థంబు లన్యప్రేరితులై ధర్మంబు లేశంబుముం జేయ నుత్సహింపనేరఁ డట్టియధ్రువం బైనశరీరంబును నెవ్వండు ధ్రువంబైన ధర్మంబు సాధింపకుండునో వానికి ధ్రువాధ్రువంబులు నష్టంబులు. 105

క. మనుజులలోపల భూసుర, జననము దుర్లభమటండ్రు • సద్గుణమణివై
ఘనపుణ్యం బొనరించినఁ, గనకమునకుఁ బరిమళంబు • గలుగుటకాదే. 106

సీ. దారాది కృతజనా•దాసీన్య సదనంబు, మానిన్యపాంగకీ • తానిరోధి
దంతనీరజనము • త్పాటనమదదంతి, దుర్వాగఫలలతా • దోహదంబు
తారుణ్యసత్యసాం • పర్యకుట్టాకంబు, కామినీసంభోగ • గర్హణంబు
బధిరాపగతదృష్టి • పాతాళవాలంబు, గళితర క్తభ్రూప్ర • కారణంబు

తే. హస్తవిన్యస్తదండి స • హాయకారి
ప్రబలమస్తకనారుహా • పాండురోమ
జనక మవ్వార్ధకము రాగ • శైలకన్య
కామనోనాథు భజియింపఁ • గావశంబె. 107

తే. అంత మూందర జీర్ణమై • యంతకంత
కాయు వరుగుచునుంట న • హర్నిశములు
చెప్పుచున్నవి ధర్మంబు • సేయు నేర
రెఱుఁగ రామృత్యు వెఱఁగియు • నెఱుఁగ లేరు.

తే. ఎవని కెవ్వేళయో మృత్యు • వెఱుఁగఁబడదు
మరణ మాకస్మికం బయ్యు • మానవుండు
పుత్ర మిత్ర కళత్రాది • భోగరతుల
నందఱను డించి యేకాకి • యగుచు నరుగు. 109

తే. మార్గపాథేయమునకునై • మానవుండు
దాన మొనరింపవలయును • దనధనంబు
దాను బాథేయ మిచ్చిన • దానివలన
మానవుం డలయక పోవు • మార్గమందు. 110

తే. విజ్ఞునకు దాన మొసఁగిన • విత్తమెల్ల
నదియు పరలోక పాథేయ • మగుచునుండు
నెఱుఁగు పాథేయరహితుఁడై • యేఁగువాఁడు
దారిలోఁ జిక్కుఁ బ్రాణముల్ • తల్లడిల్ల.

క. కోరి బహుమార్గములఁ జను, వారికిఁ దప్పి డిగ నిడిన • వారికి నుఱియ
వ్వారిగ స్వర్గపథంబున, వారి యవశ్యంబు గల్గుఁ • బాతకులారా. 112

క. ఈవిధ మారసి పుణ్యము, గావించిననరుఁడు ధర్మ • కలనామహిమం
బోవు సురపురికి సుకృతము, గావింపనినరుఁడు బోవుఁ • గాలునిపురికిన్. 113

ఉ. కావున నెవ్వఁడేని కఱ • కంఠునిపాదము లాత్మ నిల్పుచున్
సేవ లొకించు కైనఁ గని • సేయుచు నుండెడివాఁడు వాఁడిమై
పోవఁడు ఘోరమైనయము • ప్రోలికి రుద్రుని యాజ్ఞఁ బాపముల్
పోవఁగఁ బోవు నంత్యమునఁ • బోలఁగ శంభుని రాజధానికిన్. 114

క. జలములను బద్మపత్రం, బులు తాఁకనిభంగిఁ బాప • ములు శైలసుతా
లలనా ప్రాణేశ్వర భ, క్తుల నంటవు పరమధార్మి • కులు వారగుటన్. 115

క. అది గావున శివభక్తియె, మది వృద్ధి నొనర్పవలయు • మహనీయకళా
విదులలమహిమను భవముల, వడలియునిర్దోషులగుచు • వఱలుదు రెలమిన్. 116

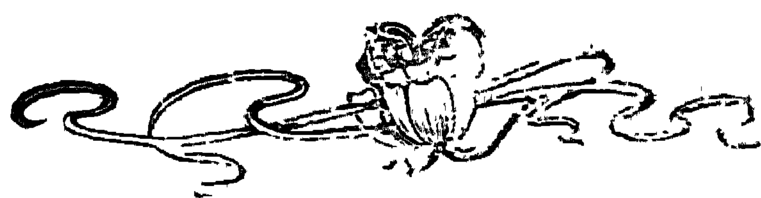
క. అని పాపులకుం గింకరు, లని రని నిపుణత్వ మొప్ప • హరునికుమారుం
డనియెను గలశంబున సం, జననం బైనట్టితాప • సశ్రేష్ఠునితోన్. 117

శా. కాండప్రోద్భవసంభవత్రిదశరా • డ్గంధర్వ విద్యాధరా
ఖండస్వచ్ఛ కిరీట సంఘటితరం • గత్పద్మరాగప్రభా
కాండభ్రాజిత పాదపద్మగిరిరా • ట్కన్యాంఘ్రిపూజాక్రియా
శౌండశ్రీధర కామిరడ్డి పురర • క్షాదక్షిణ ప్రేక్షణా. 118

క. గోత్రాభిరామ రాచుళ, గోత్రోద్భవ కామినేని • కులభవ్యవనీ
చైత్రా కామారెడ్డిధ, రిత్రీశ్వరచిత్తజలజ• భృంగేశసమా. 119

స్రగ్విణి. సిద్ధకాసారవి • స్తీర్ణతీరాశ్రయా, సిద్ధగంధర్వ సం• సేవితాంఘ్రిద్వయా
సిద్ధసంకల్పల • క్ష్మీభవానీశ్వరా, సిద్ధరామేశ్వరా. 120

గ. ఇది శ్రీబిక్కనవోలిపుర ప్రసిద్ధసిద్ధరామేశ్వర కరుణాలబ్ధ సారసత్వవికస్వరోభయభాషాకవిత్వ విశేషపోషితనవరస ప్రబంధ సంధానసూత్ర రాచుళ్ల గోత్రపవిత్ర సకల బుధాధారి కాచారడ్డికుమార గురుభక్తి కళాధారేయ మల్లారెడ్డి నామధేయ విరచితంబైన శివధర్మోత్తరం బనుమహా ప్రబంధంబు నందుఁ బాపంబు చతుర్విధంబు లనుటయు, కృతాంతలోకంబునఁ జిత్రగుప్తాదులు చేయు శుభాశుభకర్మ నిరూపణంబునఁ బ్రాణులు తత్తత్కర్మంబు లనుభవించు తెఱంగును, దల్లోకంబునకుఁ జనుపుణ్యపాపకర్ముల సుగమదుర్గమ మార్గవర్ణనంబును, అన్నోదకదాన ప్రభావంబును, దుష్కృతకర్ముల బహువిధ బాధావిధంబును, ధర్మరాజ ధర్ముల దూఱి ఘోరదండనంబునకు నియోగించుటయు నష్టావింశతి కోటినరక భేదకథనంబును, నేయేపాపంబు లొనర్చువారల నాయాపాపంబుల కనురూపంబు లగుబాధ లొనర్చుటయు, నట్లు కర్మంబు లనుభవించి భూషండలంబున స్థావరకీట పక్షిమృగాదియోనుల జన్మించి మనుష్యయోనులఁ బుట్టుదు రనుటయు, సకల లోకంబుల యందు భూలోకంబును, సకలజన్మంబులయందు మనుష్య జన్మంబు నుత్తమంబనుటయు, దానప్రభావంబును వార్ధక్య ప్రస్తావంబును శివభక్తి ప్రశంసయు ననుకథలు గల చతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ

శివధర్మోత్తరము

పంచమాశ్వాసము

ఎల్లారెడ్డిక్షితిపతి
తల్లజవరజన్మకామ • ధరణీశ్వరపూ
జోల్లసితసమయకాహళ
ఝల్లర్యానకమృదంగ • చయరవముదితా.

ఆ. అవధరింపు కలశ•భవునకు భవునికు, మాఘుఁ డైసయులకు•మాఱుఁడనియె
సృష్టిభేదగతులు•స్పష్టంబులుగ నీకుఁ దెలియఁబలుకుదు వినుము•కలశజన్మ.

తే. అబ్జగర్భాది సూక్ష్మకీ • టాంతముగను
బ్రాణికోట్లన్నియును బాంచ • భౌతికములు
నరులు నిజదుష్కృతంబులు • నరకకోట్ల
యందు వేర్వేఱ క్రమముతో • ననుభవించి.

తే. నరకములయందుఁ బాసియుం • తట సధర్మ
తరగతులఁ జని పంచభూ • తముల వలన
గార్దభసూకర శునకమా • ర్జాలమశక
దంశ కీటాది రూపముల్ • దాల్తురిలను.

క. మనధర్మము లొనరించిన• జనులొగి తన్మహిమభూత • సాగమ్ములయం
దనువుగ దివ్యము లగునా, యనిమిష దేహములు దాల్తు • రప్పుడ కడిమిన్.

క. జలవాయుగగనవసుధా,నలముల దేహములువొడమ • నానాకర్మం
బులు నాత్మకువిను మధియును, వెలయంగఁ జతుర్విధములు • విలసింతుఁదగన్.